

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101002/I/2015/3373984043

**BREMENO BYROKRACIE V PODMIENKACH
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Diplomová práca

2015

Bc. Scarlett Lopatievová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101002/I/2015/3373984043

**BREMENO BYROKRACIE V PODMIENKACH
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Diplomová práca

Študijný program: Ekonomická teória a ekonomická žurnalistika

Študijný odbor: 6230 Národné hospodárstvo

Školiace pracovisko: Katedra ekonomickej teórie

Vedúci diplomovej práce: Ing. Marián Vongrej, PhD.

Bratislava 2015

Bc. Scarlett Lopatievová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Pod'akovanie

Ďakujem vedúcemu mojej diplomovej práce Ing. Mariánovi Vongrejovi, PhD. za jeho odborné vedenie, pripomienky a návrhy k práci. Vážim si čas, ktorý mi venoval pri zodpovedaní odborných i praktických otázok spojených s diplomovou prácou.

Moje osobitné pod'akovanie patrí mojim rodičom za ich všestrannú podporu počas celého štúdia.

ABSTRAKT

LOPATIEVOVÁ, Scarlett: Bremeno byrokracie v podmienkach Slovenskej republiky. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra ekonomickej teórie. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Marián Vongrej, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2015, 72 s.

Cieľom záverečnej práce je poukázať na vývoj byrokracie a jej miesto v súčasnom svete, príčiny ako aj jej pozitívne aj negatívne dôsledky a potrebu zjednodušovania do budúcnosti. Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje päť grafov, jeden obrázok a jednu tabuľku. Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu pojmu byrokracia. Jednotlivé podkapitoly objasňujú interdisciplinárny pohľad na byrokráciu, jej historický vývoj, výhody a nevýhody byrokratického riadenia organizácie, príčiny neefektívnosti a vysokého potenciálu korupcie. V ďalšej časti stručne charakterizujeme cieľ práce, metodiku práce, metódy skúmania a postupy použité pri vypracovávaní praktickej časti diplomovej práce. Záverečná kapitola sa zaoberá analýzou administratívnej záťaže v Európskej únii a reforiem na zníženie byrokracie. Ďalej hodnotí podnikateľské prostredie na Slovensku a porovnáva založenie s. r. o. s vybranou krajinou Európskej únie (Veľká Británia). Výsledkom riešenia danej problematiky je ucelený pohľad na byrokráciu na Slovensku ako aj v Európskej únii.

Kľúčové slová:

Byrokracia. Byrokrat. ESO. Spoločnosť s ručením obmedzeným. Európska únia.

ABSTRACT

LOPATIEVOVÁ, Scarlett: The burden of bureaucracy in Slovakia – University of Economics in Bratislava. The Faculty of National Economy; Department of Economics. – Thesis supervisor: Ing. Marián Vongrej, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2015, 72 p.

The goal of concluding diploma thesis is to show the evolution of the bureaucracy and its place in present, its causes, positive and negative effects and the need of simplification for the future. Thesis is divided into four chapters. It contains five graphs, one image and one table. The first chapter is devoted to the theoretical definition of bureaucracy. Subsections illustrate the interdisciplinary view of the bureaucracy, its historical development, advantages and disadvantages of bureaucratic management of organizations, causes of inefficiency and high potential corruption. The next section briefly describes the objective of the thesis and chosen methodology. The final chapter deals with the analysis of administrative burdens in the EU and reforms to reduce bureaucracy. It evaluates the business environment in Slovakia and compares with the establishment Ltd. with chosen European country (United Kingdom). The result of the issue is a comprehensive view of the bureaucracy in Slovakia as well as in the EU.

Key words:

Bureaucracy. Bureaucrat. ESO. Limited liability company. European Union

Zoznam skratiek a značiek

CPI	Index vnímania korupcie
ES	Európske spoločenstvá
EÚ	Európska únia
DPH	Daň z pridanej hodnoty
EBRD	Európska banka pre obnovu a rozvoj
ECOFIN	Rada Európskej únie pre ekonomické a finančné záležitosti
EIT	Európsky inštitút pre inovácie a technológie
EHP	Európsky hospodársky priestor
ERC	Hraničný výskum pre najlepšie individuálne tímy
EURATOM	Európske spoločenstvo pre atómovú energiu
FET	Budúce vznikajúce technológie
GCI	Index globálnej konkurencieschopnosti
HDP	Hrubý domáci produkt
JKM	Jednotné kontaktné miesta
JRC	Spoločné výskumné centrum
Ltd.	private limited liability company
MSCA	Marie Sklodowska Curie Action
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PAS	Podnikateľská aliancia Slovenska
REFIT	Program regulačnej vhodnosti a efektívnosti Európskej komisie
SCM	Štandardný nákladový model
SMEs	Malé a stredné podniky
s. r. o.	Spoločnosť s ručením obmedzeným
SSF	Svetové ekonomické fórum
USA	Spojené štáty americké
VAT	Daň z pridanej hodnoty v Anglicku (value added tax)

Zoznam obrázkov, tabuliek a grafov

- Obrázok 1: Plán zavedenia ESO reformy
- Graf 1: Počet dní a úkonov potrebných na založenie podniku
- Graf 2: Počet dní potrebných na založenie podniku
- Graf 3: Počet úkonov potrebných na založenie podniku
- Graf 4: Hlavné problémy pri začatí podnikania
- Tabuľka 1: Administratívne náklady podľa členských štátov EÚ
- Graf 5: Priemerný čas venovaný byrokracii v malých a stredných podnikoch

OBSAH	str.
<i>Zoznam skratiek a značiek</i>	<i>vi</i>
<i>Zoznam obrázkov, tabuliek a grafov</i>	<i>iv</i>
Úvod	1
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	3
1.1 Termín byrokracia z rôznych uhlov pohľadu	3
1.1.1 Definícia byrokracie a pojmy s ňou súvisiace	4
1.1.2 Interdisciplinárny pohľad na byrokraciu	6
1.1.3 Charakteristika byrokratického procesu a modernej byrokracie	7
1.2 Hlavné črty vývoja pohľadov na byrokraciu	8
1.2.1 História vzniku byrokracie	8
1.2.2 Prístupy k byrokraciám	11
1.2.3 Súčasný prístup k vysvetleniu byrokracie	17
1.3 Výhody a nevýhody byrokratického riadenia organizácie	19
1.4 Príčiny neefektívnosti byrokracie	19
1.5 Príčiny vysokého potenciálu pre korupciu vo verejnej správe	24
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	27
3. Výsledky práce	29
3.1 Administratíva v Európskej únii	29
3.2 Názory na európsku byrokraciu	35
3.3 Súčasná ESO reforma na Slovensku	36
3.4 Možnosti pre reformu byrokratického aparátu	39
3.5 Hodnotenie podnikateľského prostredia	41

3.6 Porovnanie založenia s. r. o. s vybranou krajinou	49
3.6.1 Založenie s. r. o. vo Veľkej Británii.....	49
3.6.2 Postup pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným na Slovensku	51
4. Diskusia	61
Záver.....	65
Zoznam použitej literatúry.....	66
Prílohy	72

Úvod

Vznik byrokracie môžeme pozorovať už v starovekom Ríme, Egypte či Číne. Ako sa vyvíjala, prešla do podoby, v akej sa s ňou stretávame dnes. Modelom riadenia formou byrokratického aparátu sa už dlhé roky zaoberajú mnohí sociológovia. Za všetkých spomenieme jedného z najvýznamnejších, ktorým je Max Weber a bol zástancom byrokracie ako klasického modelu riadenia. Tento model má svoje klady aj zápory. Verejnosť v byrokracii vidí nutné zlo a vníma ju ako komplikovaný systém verejnej správy. Vstupom Slovenska do Európskej únie sa pozornosť politikov, médií a občanov ešte viac upriamila na činnosť byrokratického aparátu a to aj z toho dôvodu, že v súvislosti so vstupom do Únie nevyhnutne vzrástla správna agenda. Negatívne vnímanie byrokracie sa podporilo najmä zistením zneužívania právomoci verejných činiteľov, narastajúcej korupcie či neprehľadnom verejnom obstarávaní a aj v nepoctivom lobingu.

Žijeme vo svete, v ktorom fenomén byrokracie preniká do viacerých oblastí života. Pre niektorých je byrokracia základom racionálneho správania pri rozhodovacích procesoch. Iní ju vnímajú ako prežitok či obmedzovanie slobody, ktoré treba odstrániť. Nech už je tomu akokoľvek, všadeprítomnosť formálnych organizácií v modernom svete je faktom.

Tému *Bremeno byrokracie v podmienkach Slovenskej republiky* sme si vybrali práve preto, že tento pojem je u nás dennodenne skloňovaný a nazerá sa na neho častejšie z jeho negatívnej stránky. Myslíme si, že toto negatívne vnímanie z časti vyplýva aj z nedostatku informácií a neznalosti postupov vo verejnej správe.

Cieľom diplomovej práce je definovanie pojmu byrokracia, byrokrat a byrokratizmus, zhodnotenie byrokracie pri zakladaní spoločnosti s ručením obmedzeným a popísanie kladov a záporov byrokratického riadenia verejnej správy ako aj zaujatie stanoviska k uplatňovaniu a udržateľnosti byrokracie na Slovensku.

Diplomová práca je rozdelená do štyroch kapitol. V prvej kapitole objasňujeme termín byrokracia, rozoberáme pojmy s ňou súvisiace, predstavujeme osobu byrokrate – úradníka a vnášame pohľad na byrokraciu z rôznych uhlov pohľadu (interdisciplinárne). Charakterizujeme byrokratický proces a znaky modernej byrokracie. Zároveň predkladáme historický vývoj byrokracie a prístupy k jej sledovaniu od vybraných prístupov v klasickom období, až po vybrané prístupy nazerajúce na byrokraciu v súčasnosti. Našu pozornosť zameriavame na definovanie výhod a nevýhod byrokratického riadenia organizácie ako aj na

definovanie základných príčin neefektívnosti byrokracie a vysokého potenciálu pre korupciu vo verejnej správe. V neposlednom rade predkladáme možnosti pre reformu byrokratického aparátu do budúcnosti.

Druhá kapitola jasne vymedzuje cieľ práce, metodiku práce a metódy skúmania praktickej časti diplomovej práce.

Tretia kapitola pojednáva o výsledkoch práce v praktickej časti diplomovej práce, v ktorej podrobne analyzujeme založenie spoločnosti s ručením obmedzeným so zameraním na byrokratické formality nevyhnutné pri vzniku. Poukazujeme na duplicitu a nezmyselnosť niektorých povolení. Zistené poznatky stručne zhŕňame v diskusii a vyvodzujeme z nich závery.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Termín byrokracia z rôznych uhlov pohľadu

Každá ľudská činnosť, ktorá sa opakuje, nadobúda postupne formálne znaky, ktoré nám umožňujú stanoviť pravidlá a rámec vzájomnej komunikácie. V každej formálnej organizácii môžeme pozorovať vzťahy nadriadenosti a podriadenosti a presné hranice pre výkon rozhodnutia. Hierarchické a vertikálne vzťahy sú potrebné aj vo verejnom sektore. Z nich sú odvodené formy dominancie, ktoré sú nutné pre záväznosť a vynútenie rozhodnutia. Moc chápeme ako každú šancu presadiť vlastnú vôľu, aj proti odporu. Organizácia, moc a rozhodovanie sú spolu prepojené. Pomáhajú nám realizovať všeobecné verejné ciele.

Efektívne fungujúca verejná politika musí v sebe niesť dva vzájomne sa dopĺňajúce predpoklady užitočnosti a hospodárnosti. Analogicky je nevyhnutné, aby sa pri dodržiavaní zásady hospodárnosti neprekročila aj hranica užitočnosti. Odpoveďou na otázku čo je pre spoločnosť užitočné, môže byť vysvetlenie pojmu Paretovo optimum, ktoré sa dosahuje prostredníctvom fungujúceho trhového mechanizmu. Vyjadruje taký stav v spoločnosti, keď pri daných výrobných zdrojoch, rozdelení dôchodkov a preferenciách spotrebiteľov, si žiadny jednotlivec nemôže zlepšiť svoju ekonomickú situáciu alebo postavenie bez toho, aby nezhoršil situáciu niekoho iného.¹ Rovnomerné rozdelenie príjmov v rámci spoločnosti je úlohou osôb vo verejnej politike, nakoľko ani Paretovo optimum nezaručuje proporcionálne rozdelenie príjmov v rámci spoločnosti.

Zvýšenie blahobytu v celej spoločnosti by malo smerovať k rovnosti, teda rovnováhe medzi efektívnosťou a spravodlivosťou. Medzi efektívnosťou a rovnosťou existuje substitučný vzťah. Ak chceme dosiahnuť vyššiu rovnosť, musíme sa vzdať časti efektívnosti.

V rámci skúmania efektívnosti (účinnosti) vo verejnej politike, je jednou z kľúčových oblastí skúmania problematika byrokracie a byrokratizácie vo verejnom sektore.

¹ LISÝ, J. 2005. *Makroekonómia 1 – Výkonnosť ekonomiky a ekonomický rast*. Bratislava: Iura Edition. 2005, 134 s. ISBN 80-80 780-35-8.

Pri charakterizovaní pojmu byrokracia sa opierame o viaceré definície tohto pojmu, pričom byrokraciou budeme pre potreby našej práce považovať „každú organizáciu, ktorá spĺňa minimálne dve základné charakteristiky:

- Vytvára output, ktorý nie je hodnotený trhovým mechanizmom (nerealizuje sa na trhu).
- Aspoň časť príjmu získava z iných zdrojov, ako je predaj outputu, ktorý vyrába.²
- „Svojimi nákladmi zvyčajne nedeterminuje dôchodky väčšiny svojich byrokratov – manažérov, avšak je nevyhnutné, aby títo neboli schopní významne ovplyvniť príjmy a výdavky samotnej organizácie.“³

„Inštitúcie verejného sektora spravidla spĺňajú obe tieto kritériá.“⁴ Byrokracia môže existovať aj v súkromnom sektore. Patria sem niektoré oddelenia veľkých podnikov, ktoré poskytujú služby ostatným sekciám firmy, ale priamo sa neorientujú na dosiahnutie zisku (mzdové oddelenie).

1.1.1 Definícia byrokracie a pojmy s ňou súvisiace

Francúzsky ekonóm, fyziokrat Vincent de Gournay v roku 1745 prvýkrát použil pojem byrokracia. Vznikla spojením francúzskeho výrazu bureau (úrad, písací stôl, plátňo pokrývajúce úradníkov stôl) a gréckeho kratos (sila, vláda).⁵ Od tej doby sa obsah slova a spôsoby jeho výkladu vyvíjali a stali sa zároveň predmetom skúmania niekoľkých vedných odborov, z ktorých každý ich chápe trochu odlišne.

Samotný pojem *byrokracia* je možné vymedziť pestrou škálou definícií. Napríklad ako systematickú činnosť správy, ktorej základom sú pevne stanovené pravidlá využívajúce vzťah nadriadenosti a podriadenosti. Za všetky vyberieme definíciu Krátkeho slovníka slovenského

² ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, 1997. s. 101. ISBN 80-8055-050-6.

³ KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. *Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe*. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt>

⁴ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, 1997. s. 101. ISBN 80-8055-050-6. S. 101.

⁵ URBAN, L. *Skrátená verzia textu zo skript PA ČR „Sociologie aplikovaná v bezpečnostně právní praxi“*. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <www.sociologie.wz.cz/Dokumenty/Byrokracie.doc>

jazyka, ktorý byrokráciu chápe ako „vrstvu ľudí profesionálne pracujúcich v správe a riadení, úradnícky aparát štátu.“⁶ Tento administratívny systém sa v hierarchickom rebríčku usiluje získať čo najvyššie postavenie, či moc, na úkor osobného prístupu k ľuďom a uspokojenie ich potrieb. Tento pojem sa často stotožňuje s ľuďmi, vykonávajúcimi túto činnosť.

Byrokrat je človek – úradník, ktorý systematickú administratívnu činnosť vykonáva. Túto systematickú administratívnu činnosť hovorovo nazývame papierovanie. Najčastejšie existuje v pyramidiálnej hierarchii, pri písacom stole a v rámci neosobných, formálnych a jednotných pravidiel. Pojem *superbyrokrat* v sebe obsahuje osobu politika aj osobu byrokraťa. *Eurobyrokrat*, už z názvu, pôsobí v niektorej z inštitúcií Európskej únie.⁷

Prirodzený nárast hierarchicky usporiadanej, špecializovanej administratívy možno označiť pojmom *byrokratizácia*.⁸

Úzko súvisiacim pojmom je aj *byrokratizmus*, ktorým označujeme komplex úradníckych metód a opatrení využívaných pri riadení a správe krajiny. Dokonca ním môžeme označiť nadmerné lipnutie na formalitách zo strany úradníka, či dokonca preceňovanie formálnych pravidiel v úradovaní.

⁶ Krátky slovník slovenského jazyka. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://slovník.juls.savba.sk/>

⁷ ČAPLÁNOVÁ, A. a kol. 2011. *Teória verejnej voľby*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. s. 222. ISBN 978-80-225-3325-6.

⁸ Tamže, s. 221.

1.1.2 Interdisciplinárny pohľad na byrokráciu

Politológia po pojmom byrokracia chápe špecifický systém riadenia, vládu uskutočňovanú pomocou štátneho aparátu (úradov).

Sociológia, ktorá vychádza z Weberovej tradície, označuje týmto pojmom snahu o uskutočnenie kolektívnych aktivít pomocou neosobného administratívneho systému pravidiel a formálnych procedúr. Je to spôsob riadenia veľkých organizácií.

Tradičné vnímanie má za to, že byrokracia slúži verejnému záujmu a jej cieľom je neskreslené vykonávanie rozhodnutí politikov. Na osobu byrokrata sa nazerá ako na pokorného, úslužného, no na druhej strane aj skostnateného úradníka, ktorý lipne na dodržiavaní predpisov a nariadení.

Nové vnímanie predpokladá, že byrokrat má vlastné ciele a motívy a umožňuje nám to predpovedať jeho správanie a možné odklonenie sa od cieľa, ktorým je služba verejnosti.

Byrokráciu predstavuje rozsiahle papierovanie, vyplňanie niekoľkých formulárov, čakanie v rade, zdĺhavosť vybavenia, neefektívnosť, frustrácia a následnú odsunutie problému na neurčito, ktoré sa rovná neriešeniu problémov. Byrokratom sa znevažujúco označuje úradník, ktorý sa vyznačuje strnulosťou, neschopnosťou či zneužívaním svojej moci.

Pejoratívne vnímanie tohto pojmu sa vzťahuje nielen na byrokráciu vo firmách, ale aj na vládnu byrokráciu, kedy vyškolení zamestnanci rozhodujú podľa vopred stanovených formálnych pravidiel. Pričom skupina ľudí vykonáva administratívnu činnosť vo verejnej správe a snaží sa získať moc a vysoké posty bez ohľadu na záujmy verejnosti. Prejavuje sa sklonom nerozhodovať a ponechať rozhodovanie nadriadeným orgánom.

V myšliach novinárov ako aj v bežnom každodennom jazyku laikov sa pojem byrokracia personifikuje a pokrýva súbor úradníkov ako sociálnu skupinu *sui generis*.⁹

Verejnosť ju vníma skôr s negatívnym podtónom ako súbor praktík, ktorých cieľom je znepríjemniť občanom život a spôsobujú veľký odlev peňažných prostriedkov zo štátnej pokladnice. Znamená pre nich neúmerne zdĺhavé vybavovanie banálnych žiadostí, vyplňanie formulárov, rutinné až necitlivé postupy k verejnosti, zbytočná komplikovanosť riadiacich, kontrolných a komunikačných procedúr, neprehľadnosť danej organizácie.¹⁰

⁹ (= svojho druhu) <http://www.cudzieslova.sk/>

¹⁰ URBAN, L. *Skrátená verzia textu zo skript PA ČR „Sociologie aplikovaná v bezpečnostně právní praxi“*. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <www.sociologie.wz.cz/Dokumenty/Byrokracie.doc>

Vládna byrokracia ako taká je na trhu vnímaná ako konkurent súkromnému sektoru. A to práve tým, že zamestná kvalifikovaných pracovníkov a tým stenčuje počet voľných pracovníkov zo súkromného sektora. Na druhej strane vystupuje aj ako komplement trhu tým, že zabezpečuje podmienky pre transparentný súkromný sektor. Svojou činnosťou ochraňuje slobodu a demokraciu, život, chráni vlastnícke práva. Problém je možno vidieť v situácii, keď je jediný subjekt, ktorý je schopný ponúkať konkrétny statok alebo službu a správa sa ako monopol. V takomto prípade sa jej správanie neodlišuje od správania byrokracie v súkromnom sektore. Snaží sa maximalizovať zisk, realizuje vlastné záujmy – prestíž, moc, finančný úžitok, niekedy dokonca maximalizuje vlastné náklady.¹¹

Žijeme vo svete, v ktorom fenomén byrokracie preniká do viacerých oblastí života. Tento pojem pretkáva už spomenuté spoločenské a humanitárne vedy a teóriou byrokratického procesu sa zaoberá aj kybernetika a teória systémov.

1.1.3 Charakteristika byrokratického procesu a modernej byrokracie

Byrokratický proces je charakterizovaný dôsledným prerozdelením kompetencií, spoľahlivým definovaním postupov pri výkone krokov jednotlivých úloh procesu. Platnosť jednotlivých úkonov procesu ako taká je podmienená ich písomným doložením a overením.

Moderná byrokracia sa vyznačuje súvislým vybavovaním stránok podľa presne definovaných pravidiel a je založená na hierarchickom princípe, pri ktorom vyšší úradníci vykonávajú dohľad nad nižšie postavenými úradníkmi a tí majú na druhej strane právo odvolania sa voči vyššie postaveným úradníkom. Všetci členovia byrokratického systému musia byť odborne vyškolení a majú presne stanovený rozsah právomocí ako aj rozsah svojich kompetencií. Úradníci majú presne stanovenú pracovnú dobu a existuje tu oddelenie úradného a súkromného majetku úradníkov. Úradná komunikácia má vždy písomnú formu.

¹¹ ČAPLÁNOVÁ, A. a kol. 2011. *Teória verejnej voľby*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. s. 226 - 228. ISBN 978-80-225-3325-6.

1.2 Hlavné črty vývoja pohľadov na byrokraciu

1.2.1 História vzniku byrokracie

Niekoľko tisícročí pred našim letopočtom, pri zrode rozsiahlych ríš a prvých mestských štátov vznikla potreba tieto štáty spravovať. Samozrejmosťou bolo, že čím väčšie ríše, štáty a mestá vznikali, tým viac ľudí bolo potrebných na spravovanie týchto územných celkov. V tomto období, si obsadenie nových území vyžiadalo nárast administratívy (špecializovanie sa na výkon správy) a zároveň delegovanie kompetencií na nižšie články. „Tento prirodzený proces nárastu špecializovanej a hierarchicky usporiadanej administratívy možno špecifikovať aj pojmom byrokratizácia.“¹²

Prvky byrokracie možno nájsť v starovekých civilizáciách v Číne (kariérni byrokrati v 2. storočí p. n. l.), Egypte, Grécku, Ríme a neskôr v stredovekých zariadeniach. Byrokracia ako ju chápeme dnes sa spája s krajinami ako Anglicko, Francúzsko a Nemecko. Tieto tri krajiny počas predchádzajúcich tristo rokov najviac ovplyvnili základy dnešného administratívneho zriadenia vyspelých aj menej rozvinutých štátov sveta.

Od 9. storočia až do revolúcie v roku 1848 (obdobie feudalizmu) bola v európskom kontinentálnom priestore štátna správa založená na lénnom systéme. Vlastník pôdy prepožičiaval pôdu inému šľachticovi ako dedičné léno za záväzok vernosti a vojenskej služby. Na lénnych vzťahoch sa zakladala organizácia spoločnosti.¹³ Správu vykonávali feudáli, ktorí podliehali priamo centrálnej vláde. Tento spôsob organizácie bol vykonávaný bez byrokratov a preto aj časom zlyhal.

Feudáli medzi sebou začali bojovať o moc, a preto sa od 15. storočia európski panovníci snažili zvládať tieto snahy o neobmedzenú moc. V Európe sa od roku 1648 dá hovoriť o „modernom vládnom sociálno-ekonomickom systéme,“¹⁴ z obdobia, kedy bol v Európe uzatvorený Vestfálsky mier (po Tridsaťročnej vojne), ktorý priniesol poriadok a zároveň zmätok v inštitúciách feudalizmu.

Francúzski panovníci sa snažili upevňovať svoju moc a úplne odstrániť nezávislosť feudálnych skupín, čo vyústilo do Veľkej francúzskej revolúcie (1789), ktorá však napokon

¹² ČAPLÁNOVÁ, A. a kol. 2011. *Teória verejnej voľby*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. s. 221. ISBN 978-80-225-3325-6. [cit. 2014.12.12.]

¹³ WEBER, M. 1997. *Autorita, etika a spoločnosť: pohľad sociologa do dejín*. 1. čes. vyd. Preklad Jan Škoda. Praha: Mladá fronta, 1997. s. 291. ISBN 80-204-0611-5.

¹⁴ SIČÁKOVÁ- BEBLAVÁ E., et al. 2010. *Teoretické aspekty politicko-administratívnych vzťahov*. Bratislava: Adin, 2010. s. 47. ISBN 978-80-89244-79-9. [cit. 2014.12.12.]

neodstránila iba malých feudálov, ale aj kráľa a jeho moc. Dala signál na koniec absolutistických vlád panovníkov a „kráľovskej administratívy“. Nadvládu veľkého množstva malých feudálnych pánov nahradil absolutistický štát s byrokratickou správou vecí verejných.

Vznikali nové štáty s celistvými hranicami a zároveň s nimi vznikali aj nové štátne inštitúcie. Feudálne armády boli nahradené platenými. Zavádzané boli kodifikácie zákonov a platenie rôznorodých daní. Bolo to obdobie vynálezov a objavov, ktoré mali na spoločnosť veľký vplyv. Prijímali sa nové ústavné dokumenty. Správa štátu sa postavila na ústave a zákonoch, decentralizovala sa štátna správa, čím sa upevnilo hierarchické usporiadanie a obmedzili sa práva rozhodovania držiteľov úradov.¹⁵ Francúzska administratíva sa začala riadiť „Code civil“¹⁶ (1804), ktorý mal zabezpečiť nepretržité vládnutie. „Pruská byrokracia zaviedla individuálnu zodpovednosť na jednotlivých stupňoch rozhodovania. Pruská byrokracia sa stala profesionálnou organizáciou expertov s celoživotným zamestnaním v službách štátu.“¹⁷ Reprezentovala to najlepšie, čo byrokracia mohla ponúknuť. Zaviedla systém vzdelávania svojich zamestnancov, vstupné testy, či plánovaný kariérny systém. Max Weber, významný sociológ pri svojej definícii byrokracie, vychádzal práve z poznatkov pruskej byrokracie.

Byrokracia sa do centra pozornosti dostáva až v 20. storočí v súvislosti s rastom podielu verejných výdavkov štátneho rozpočtu na HDP.

Koncom 19. storočia a pred I. svetovou vojnou bol podiel verejných výdavkov štátneho rozpočtu na HDP 15 %. V súčasnosti sa pohybuje medzi 30 – 60 %.¹⁸ Dôvody tohto vývoja môžeme vidieť vo vojenských konfliktoch svetového charakteru (svetové vojny), vznik konceptu 'štátu blahobytu' a povojnový vývoj v Európe, ktorý bol vnímaný ako zlatý vek kapitalizmu. V tomto období sa verilo, že byrokracia je prirodzená forma usporiadania spoločnosti ako trhové hospodárstvo a vyvstávali názory, že ju môže dokonca efektívnejšie nahradiť (centrálne plánovanými ekonomikami).

Na sklonku 19. storočia sa začal kritizovať vzájomný vzťah demokracie a byrokracie a tvrdilo sa, že sú nezlučiteľné. Aj napriek kritike však doteraz stále spolu fungujú.

¹⁵ VON MISES, L. *Byrokracie*. Preklad Tereza Urbanová. Praha: Liberální institut, 2002, s. 47. ISBN 80-863-8922-7.

¹⁶ (= Občiansky zákonník)

¹⁷ SIČÁKOVÁ- BEBLAVÁ E., et al. 2010. *Teoretické aspekty politicko-administratívnych vzťahov*. Bratislava: Adin, 2010. ISBN 978-80-89244-79-9. [cit. 2014.12.12.]

¹⁸ ŽÁK, M. 2007. *Byrokratické bariéry konkurencieschopnosti*. In Ekonomická revue: vedecko-odborný časopis Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2007. ISSN 1212-3951. 2007, roč. 10, č. 2/3, s. 213 – 215.

Medzi významné zmeny patrilo volenie zástupcov v parlamente. Tí si vyžiadali riadenie administratívy v mene ľudu. Nárast byrokracie bol zaznamenaný po druhej svetovej vojne. Zámerom bolo vybudovať vplyvnejšiu úlohu vlády a verejného sektora. Zvyšovanie výdavkov prebiehalo súčasne so zvyšujúcim sa počtom štátnych úradníkov.

Počas 20. storočia sa vybuďovalo viacero moderných systémov štátnej byrokracie. Medzi najúspešnejšie patria tie v Anglicku, v USA, na Novom Zélande, Singapure a vo Švédsku.¹⁹ Tieto byrokracie sú schopné rýchlo sa prispôbiť novým požiadavkám spoločnosti.

Neo-liberalizmus a New Right Margaret Thatcherovej a Ronalda Reagana výrazne ovplyvnili vývoj byrokracie a výrazne zmenšili jej vplyv.

Byrokracia v 21. storočí je orientovaná vo veľkej miere na informačné technológie a internet. Inovácie sa dostávajú aj do verejného sektora. Pojem e-Government prináša so sebou nové počítačové systémy a aplikácie. Elektronická komunikácia, elektronické registre, formuláre a zverejňovanie zmlúv na internete, či elektronické aukcie sú trendom, kam sa bude uberať byrokracia do budúcnosti.

Slovenská republika sa snaží zaviesť e-Government a zmeny v byrokrácií, avšak dobieha svojich susedov len pomaly.²⁰

¹⁹ SIČÁKOVÁ- BEBLAVÁ E., et al. 2010. *Teoretické aspekty politicko-administratívnych vzťahov*. Bratislava: Adin, 2010. s. 18. ISBN 978-80-89244-79-9.

²⁰ Tamže, s. 20.

1.2.2 Prístupy k byrokracií

Ekonomická teória byrokracie skúma motiváciu a správanie byrokracie vo veľkej organizácii. Organizácia je charakteristická hierarchickou štruktúrou s jasne špecifikovanými vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti a súčasne právomoci a zodpovednosti. Existujú v nej prísne formalizované pozície a funkcie, presné pravidlá. Organizácia spravuje verejný majetok, stará sa o kariérny postup byrokratov a získanie pravidelných odmien. Jej ďalšou snahou je maximalizácia rozpočtu a maximalizácia outputu.

Existuje niekoľko modelov byrokracie, ktoré odpovedajú na otázky, či sa zdroje v takejto veľkej organizácii využívajú efektívne, či sú vzťahy v rámci byrokracie nekonfliktné a ako sa mení profesionalita byrokracie. Pre účely tejto diplomovej práce sa zameriame najmä na klasické obdobie vzniku byrokracie.

Klasické obdobie (Weber, Fayol, Taylor)

Troja najvýznamnejší predstavitelia v klasickom období sú:

- Frederick Winslow Taylor (1856 – 1915),
- Henri Fayol (1841 – 1925),
- Karl Emil *Maximilian* “Max“ Weber (1864 – 1920).

Všetci troja predstavitelia sa snažia stanoviť, za akých podmienok je možné dosiahnuť najúčinnšie fungovanie organizácie. Zhodne odpovedajú, že organizácie fungujú najúčinnšie vtedy, pokiaľ ľudia, ktorí v nich pracujú, budú túto prácu vykonávať plne zautomatizovane a presne podľa pokynov z riadiaceho centra, ktorému zároveň poskytujú najkvalifikovanejšie podklady pre rozhodovanie. Takáto dehumanizácia vedie k maximálnej účinnosti: človek – robot. Ideálne riešenie vidia v napodobnení radového zamestnanca čo najviac k výkonnému stroju a napodobenie riadiaceho pracovníka čo najbližšie k spoľahlivému počítaču, schopnému nájsť správne riešenie aj pri zložitých úlohách.

Počiatok štúdia formálnych organizácií môžeme datovať do dvadsiatych rokov dvadsiateho storočia. V tomto období sa vyvíjajú dva súbežné prúdy. Sú nimi:

- technický smer,
- teoretický smer.

Technický smer je v tých časoch reprezentovaný taylorizmom (práca z roku 1911 *The Principles of Scientific Management*). Frederick Winslow Taylor sa pokúša priamo vo výrobe vypracovať najúčinnějšíe prostriedky na realizáciu cieľov pomocou časových a pohybových štúdií. Venoval sa nižším úrovniam riadenia a skúmal konkrétny priebeh pracovného procesu.

Ďalším predstaviteľom tohto obdobia je Henri Fayol (práca z roku 1908 s názvom *Exposé des principes généraux d'administration*). Fayol sa snaží stanoviť univerzálne platné princípy vo vrcholovom manažmente, ktorých dodržiavanie by maximalizovalo účinnosť chodu akejkoľvek organizácie.²¹ Fayolove princípy riadenia môžeme zhrnúť na autoritu vedúceho a disciplínu všetkých zamestnancov, jednota inštrukcií a jednota vedenia a presnú deľbu práce. Centralizácia a podriadenosť záujmom celku. Dodržiavanie reťazca vzťahov a pravidiel, korektnosť, stabilita zamestnancov, s tým spojená iniciatíva, kolegialita a odmeňovanie.²²

Teoretický smer sa v rovnakej dobe vyvíja prácami M. Webera, ktorý je najvýznamnejším autorom študujúcim problematiku formálnych organizácií.

Diela tohto významného nemeckého historika a sociológa sú po jeho smrti systematizované a vydané (z roku 1925 pod názvom *Wirtschaft und Gesellschaft*).

M. Weber sa stotožňuje sa s učením Konfuciusa a Platóna o fungovaní byrokracie v demokracii a tento prístup preniesol aj do modernej vedy.

Konfucius je vo svojej filozofii zameraný na človeka a jeho praktický život. Na prvé miesto kládol blaho ľudu. Čo potvrdzuje celá jedna zbierka zásad správania a mravných príkazov. Mravným ideálom je cnostný, poctivý, úprimný človek, ktorého vonkajšia aj vnútorná stránka osobnosti sú v rovnováhe. V čínskom konfucianizme existuje zásada tün-č. Tün-č je ideálnym nositeľom „najvyššia osoba“, „zrelá osobnosť“. Tün-č je človek, ktorý dospel k tomu, že je v celom vesmíre doma a vlastnosti ideálneho nositeľa nosí so sebou počas svojho života. Takýto človek má úctu k sebe, z ktorej sa rodí úcta k druhým, a preto vždy pristupuje k ľuďom nie z pozície „čo môžem od Vás získať“, ale predovšetkým z pozície „ako Vám môžem pomôcť“. Konfucius bol vo svojom úsilí presvedčený, že civilizáciu je možno vybudovať len vďaka takýmto ušľachtilým ľuďom.²³

²¹ KELLER, J. 2001. *Sociologie byrokracie a organizace*. Praha: Slon, 2001. s. 19. ISBN 80-85850-15-X.

²² Tamže, s. 30 – 32.

²³ DIATKA, C. 2006. Byť (dobrým) človekom v obraze života. In: *Filozofia v kontexte globalizujúceho sa sveta*. Zborník príspevkov z 3. slovenského filozofického kongresu konaného v Kongresovom centre SAV v Smoleniciach 7-9. novembra 2005. Iris. [online]. 2006. s. 207 – 212. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://www.sfz.sk/sites/default/files/zborniky/2006_Filozofia_v_kontexte_globalizujuceho_sa_sveta.pdf>

„Politické a právne názory Platóna sú vyjadrené najmä v dielach *Ústava, Zákony a Štát* v systematickej podobe. Tak ako človek má dušu a telo, tak ako ľudská duša má rôzne zložky, tak aj svet sa skladá z tela svetového a duše svetovej. Tak ako je najvyššou cnosťou človeka spravodlivosť, je aj zložkou svetového poriadku, ktorému podlieha príroda i ľudstvo. Spravodlivosťou vesmíru je vesmírny poriadok. Spravodlivosťou štátu je ústava. Platón tvrdil, že podstata dokonalého štátu je založená na myšlienke, že štát je natoľko dobrý, nakoľko má dobrú vládu. Jeho hlavným problémom bolo stanoviť kritériá dobrej vlády a určiť ako sa majú vládcovia vychovávať.“²⁴

Podľa Webera, „demokracia funguje ideálne a byrokrati, ako vykonávatelia politických rozhodnutí politikov, konajú vo verejnom záujme. Ich jediným záujmom je snaha o ich úspešnú a neskreslenú realizáciu.“²⁵ Tvrdí, že byrokracia chráni záujmy väčšiny obyvateľstva a bude napĺňať záujmy občanov, no iba v takom prípade, ak sú presne a priori definované všetky pravidlá. Funguje takmer vojenským režimom, riadi sa normalizovanými pravidlami, stanovenými vopred, pre blaho občanov. Predpokladom fungujúcej byrokracie je, že každá aktivita by mala byť obsiahnutá v pravidlách.²⁶

Koncept byrokracie navrhol ako profesionálne a účinné riadenie veľkých organizácií, založené na „jasných a formalizovaných pravidlách a na nezaujatej a profesionálnej práci kvalitných úradníkov. Súčasťou konceptu je jasná hierarchická štruktúra a špecializácia funkcií. Pojem byrokracia chápe ako racionálnu autoritu. Vo svojej dobe bol tento pojem odborným termínom bez pejoratívneho nádychu, ktorý dnes obvykle v hovorovom jazyku má.“²⁷

Vo svojom diele skúma rôzne spôsoby, akými možno hromadne zorganizovať ľudí za účelom dosiahnutia konkrétnych cieľov. Skúmal vzťahy nadvlády a podriadenosti v historických a kultúrnych súvislostiach. Prichádza s tézou čistej technickej prevahe byrokracie nad ostatnými formami organizácie. Weber určil hlavné črty ideálneho typu byrokratickej správy. Podľa neho má byrokratická správa za každých okolností dodržiavať

²⁴ VASILEOVÁ, P. Chápanie pojmu demokracia u Platóna. In: Zborník plných príspevkov. 8. študentská vedecká konferencia [online]. s. 532 – 540. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Olostiak4>>

²⁵ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 102. ISBN 80-8055-050-6. [cit. 2014.12.12.]

²⁶ Byrokracia. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://economicworld.eu/financie/byrokracia>

²⁷ Byrokracia. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <https://managementmania.com/sk/byrokracie-bureaucracy>

pravidlá. Každý úradník má presne stanovenú právomoc a kompetencie, ktoré sú dané ich kvalifikáciou. Existuje tu princíp úradnej hierarchie, ktorý na jednej strane umožňuje vyšším orgánom dohliadať na nižšie a zároveň právo sťažnosti alebo odvolania nižších úradov voči vyšším. Odborné vyškolenie a znalosť pravidiel všetkými zamestnancami organizácie. Konanie úradníka je fixované na písomný formulár. Materiálne prostriedky úradu, nepatria úradníkom, ktorí v ňom pracujú.²⁸

Weber má za to, že rozvoj byrokracie súvisí s demokratizáciou spoločnosti a je sprievodným javom moderných masových demokracií.

Byrokracia je komplikovaný fenomén a k **jej skúmaniu existujú aj iné prístupy.**

Ak budeme vychádzať z učenia Adama Smitha (1723 – 1790) a jeho koncepcie človeka – egoistu, ktorého hlavným cieľom je sledovať vlastné záujmy ako v súkromnom tak aj v pracovnom živote, je zrejmé, že aj úradníci, rovnako ako ostatní ľudia, majú svoje vlastné individuálne záujmy. Zamestnanci byrokracie podľa A. Smitha nie sú náhodnou vzorkou spomedzi obyvateľov. Vo veľkej miere takéto pozície obsadzujú ľudia, ktorí dávajú prednosť pokojnej práci spojenej s finančnou istotou pred nadpriemernými zárobkami a výkonmi. Tento prístup sa pýta na príčinu nedostatkov fungovania byrokratických inštitúcií.

Autori Cyril Northcote Parkinson (1909 – 1993) a William Arthur Niskanen (1933 – 2011), byrokráciu vnímajú racionálno-kritickým spôsobom.²⁹ Niskanenov-Parkinsonov prístup vo všeobecnosti predpokladá, že byrokracia nemusí realizovať záujmy občana (verejné záujmy), ale môže, ak to povoľujú pravidlá, presadzovať aj vlastné záujmy. Tento prístup maximalizuje výšku rozpočtu – to je jeho cieľ, keďže objem finančných prostriedkov, s ktorými bude hospodáriť je priamo úmerný moci byrokracie.³⁰ Hypotézy znejú nasledovne:

„Maximálna výška rozpočtu – moc. Výška rozpočtu nemôže klesnúť pod výšku celkových nákladov administratívy (veľmi ťažko sa znižujú administratívne výdavky jednotlivých verejných inštitúcií). Výška rozpočtu vyjadruje hraničný sklon politickej moci k plateniu za služby byrokracie, t. j. vlastne hraničný úžitok činnosti administratívy z pohľadu politika. Byrokracia a politická moc sa rovná výmene špecifického statku za špecifický rozpočet (špecifickým statkom je služba byrokracie politikovi).“³¹

²⁸ KELLER, J. 2001. *Sociologie byrokracie a organizace*. Praha: Slon, 2001. s. 27. ISBN 80-85850-15-X.

²⁹ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 102. ISBN 80-8055-050-6.

³⁰ Byrokracia. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://economicworld.eu/financie/byrokracia>

³¹ Byrokracia. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://economicworld.eu/financie/byrokracia>

C. N. Parkinson vychádza z dvoch základných postulátov. Prvá hypotéza znie, že základným cieľom každého byrokrata je zväčšiť počet svojich podriadených. Ich väčší počet mu poskytne viac samostatnosti, dôležitosti a právomocí. Druhá hypotéza znie, že byrokрати si vytvárajú prácu jeden pre druhého - navzájom. Dochádza k papierovaniu, každý z byrokratov sa zameriava na tvorbu tlačív a formulárov a vypracovanie obežníkov, ktoré musí niekto ďalší spracovať a na ktoré musí nejaký kolega odpovedať. C. N. Parkinson vyvodil, že v byrokraciách rastie počet byrokratov geometrickým radom.³²

Vyššie uvedené hypotézy sa nazývajú aj Parkinsonove zákony. Na tomto mieste ich stručne zhrnieme: „Úradník chce rozširovať počet svojich podriadených a nie počet konkurentov. Úradníci sa zamestnávajú prácou navzájom. Ak existuje čo i len jedna možnosť na odsunutie dôležitého rozhodnutia, tak ju dobrý úradník nájde.“³³

William A. Niskanen publikoval dve práce. *Byrokracia a reprezentatívna vláda* (1971) a *Byrokracia a verejná ekonómia* (1994).

Vyjadril sa v nich, že byrokracie sleduje vlastné ciele a má vlastnú motiváciu a nepodriaďuje sa verejnému záujmu. Snažil sa odpovedať na otázku, ktoré premenné byrokрати vo svojom pracovnom živote maximalizujú. Jeho model je založený na „ekonomickej analýze byrokracie statického charakteru, hraničnej ekonomickej analýze a na hypotéze nadbytku. Byrokrat sa systematicky snaží o maximalizáciu veľkosti a rozpočtu svojho úradu. S tým súvisí aj väčšia činnosť úradu. Upozornil, že mnohí pracovníci sú vnútorne presvedčení o nezastupiteľnosti a veľkom význame úradu, v ktorom pracujú z hľadiska poskytovania služieb. Byrokratické inštitúcie si vzájomne konkurujú a snažia sa získať čo možno najväčšie zdroje, podobne ako v súkromnom sektore v trhovej ekonomike. Vyšší rozpočet úradu umožňuje maximalizovať užitočnosť byrokrata (vyšší pravidelný plat, rast vplyvu a moci, lepšie spoločenské postavenie, lepšie vybavenie úradu), ale tiež umožňuje zabezpečiť vyšší output. Pre spoločnosť vyšší output nemusí znamenať vždy prospech. A to v takom prípade, ak je vyšší ako je optimálna aj efektívna úroveň outputu. Optimálna úroveň outputu prináša najvyšší čistý prospech, efektívna úroveň outputu znamená output pri minimálnych nákladoch.“³⁴ Takýto stav vedie k nadprodukcii, ktorá je vyvolaná asymetrickou

³² ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonómia a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 103. ISBN 80-8055-050-6.

³³ Byrokracia. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://economicworld.eu/financie/byrokracia>

³⁴ ČAPLÁNOVÁ, A. a kol. 2011. *Teória verejnej voľby*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. 283 s. ISBN 978-80-225-3325-6. S. 232 [cit. 2014.12.12.]

informovanosťou byrokracie, ktorá jej uľahčuje získať zdroje od sponzorov (vlády), o ktoré požiada. Niskanen upozorňuje, že voliči aj záujmové skupiny majú možnosť vyvinúť nátlak na zníženie rozpočtu úradu, alebo zánik úradu, prípadne obmedziť dopyt po verejných statkoch a službách.³⁵

Kritici Niskanenovho modelu mu vyčítajú fakt, že „neberie do úvahy podriadenosť byrokratov politikom, ktorých možnosti znovuzvolenia sú priamo úmerné úspešnosti vlády v boji proti byrokrácií.“³⁶

Niskanen sa touto kritikou zaoberal vo svojich neskorších publikáciách a považoval ju za oprávnenú.

Na záver tejto časti spomenieme už len sedem fáz vývoja skúmania (formálnych) organizácií podľa J. Kellera:

Keller definoval sedem fáz vývoja skúmania (formálnych) organizácií:

- „Klasické obdobie (Weber, Fayol, Taylor)
- Štúdium human relations (Mayo, Roethlisberger, Dickson)
- Organizačná psychológia (Argyris, Likert)
- Paradigma obmedzenej racionality (March, Simon, Merton)
- Ekonomické paradigmy (Tullock, Downs)
- Paradigma štruktúrne funkcionálna (Parsons, Selznick)
- Kontingenčný prístup (Crozier)³⁷

³⁵ ČAPLÁNOVÁ, A. a kol. 2011. *Teória verejnej voľby*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. s. 234. ISBN 978-80-225-3325-6.

³⁶ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 103. ISBN 80-8055-050-6.

³⁷ KELLER, J. 2001. *Sociologie byrokracie a organizace*. Praha: Slon, 2001. 191 s. ISBN 80-85850-15-X. [cit. 2014.12.12.]

1.2.3 Súčasné prístupy k vysvetleniu byrokracie

V súčasnej dobe sme svedkami pokusov vysvetliť pomocou modelu zastupovania vzťahy medzi voličmi, politickými stranami, vládou a byrokraciou (Teória verejnej voľby, Kontraktačné teórie). Podstatou problému je hľadanie spôsobu akým stanoviť rozpočet, ako uzatvoriť kontrakt medzi princípálom a agentom či ako navrhnuť systém kompenzácií v podmienkach asymetrických informácií. Najzaujímavejší je problém funkčnosti byrokracie a problém zastupovania, ktorý popisuje vzťahy medzi politikmi a byrokratmi.³⁸

Modelom princípál – agent možno objasniť správanie byrokratov a politikov, byrokratov a voličov alebo politikov a voličov. Byrokrat (agent) spravuje agendu, nesie zodpovednosť za zavádzanie politických rozhodnutí. Ich zavedenie bude závisieť od kvalifikácie, skúseností a záujmov byrokratov. Politik (princípál) sa snaží presadiť svojimi rozhodnutiami isté hodnoty a ideály. Riziko spočíva v konflikte s ďalšími politikmi, preto je osobná vlastnosť flexibility v záujme dosiahnutia cieľov. V praxi musíme zvažovať najmä asymetrickosť informácií a nesúlad medzi politickými rozhodnutiami a opatreniami, ktoré prijímajú byrokrati. Byrokrati sa nesnažia dosť usilovne hľadať alternatívne riešenia, ktoré by pomohli, aby politické rozhodnutie bolo vykonané čo najefektívnejšie. Aby sa spomenuté nedostatky eliminovali, je nevyhnutný istý stupeň vzdelania na výkon pracovnej pozície a povinnosť preškoľovania nadväzujúca na neustále sa meniace podmienky. Efektívne sú iba opatrenia vo verejnom záujme, nie je na mieste preferovanie politických strán zo strany úradníka. Voliči, politici, záujmové skupiny, byrokrati - každá zo skupín má iné postavenie a z každej plynú pozitívne i negatívne efekty ich činnosti. Byrokratická činnosť pozitívne vnímaná vďaka zavádzaniu politických rozhodnutí ohľadom poskytovania verejných statkov. Tie sú viazané na plnenie vládneho programu, prípadne poskytujú odporúčania vláde. Volič sám vidí, či sa zdroje alokovali efektívne a či konkrétne verejné statky boli poskytnuté zároveň za minimálne náklady. Negatívne efekty byrokracie sa prejavujú v prípade, že sa individuálna motivácia dostane do sporu s verejným záujmom. Byrokratova motivácia môže byť vidina kariérneho rastu a postup po hierarchickom rebríčku, či disponovanie čo najväčšou

³⁸ ŽÁK, M. 2007. *Byrokratické bariéry konkurencieschopnosti*. In Ekonomická revue: vedecko-odborný časopis Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2007. ISSN 1212-3951. 2007, roč. 10, č. 2/3, s. 213 – 215.

časťou financií z rozpočtu, prípadne moc v podobe ponuky verejných statkov, ktorá je vyššia ako optimálne množstvo, či dokazovanie si vlastnej nenahraditeľnosti. Pre byrokratov je dôležitý nielen názor politikov, ktorí schvaľujú výšku a štruktúru verejného rozpočtu. Obdobnú dôležitosť žnú aj záujmové skupiny, ktoré disponujú rôznymi nástrojmi ovplyvňovania byrokratického aparátu.³⁹

Teória verejnej voľby zhŕňa poznatky, ktoré by mohli prispieť k väčšiemu súladu verejného záujmu a záujmu byrokracie nasledovne:

Zjednodušiť a sprehľadniť legislatívu, jednoznačne vymedziť kompetencie na jednotlivých úrovniach vedenia. Ďalej preferencia zodpovednosti jednotlivca za prijaté rozhodnutia pred kolektívnou zodpovednosťou. S tým je spojená verejná kontrola a systém sankcií či dôsledné vymedzenie outputu a vytvorenie konkurenčného prostredia.

Zmena rozpočtovej praxe (možnosť presunúť prostriedky do ďalšieho roka, neviazať ich objem na predchádzajúcu výšku). Ako aj zamedziť úzkoprásému uplatňovaniu rovnakých pravidiel na všetky situácie a zohľadniť špecifickosť situácie. Zvoliť systém odmeňovania, ktorý by k základnému platu priradil atraktívnu pohyblivú mzdu, ktorá by reálne motivovala k efektívnym riešeniam. Zredukovať spory medzi úradníkmi na rôznych úrovniach rebríčka. Rozhodovanie v prospech verejného záujmu. Znížiť závislosť byrokracie od volebných výsledkov. Zvýšiť profesionalitu byrokratov a politikov.⁴⁰

Formálna organizácia predstavuje prostriedok, ktorým možno koordinovať aktivity väčšieho počtu ľudí s určitým cieľom. Formálnosť organizácií spočíva v podobnom fungovaní aj keď zameranie predmetu činnosti je rôzne. Formálna organizácia je umelo vytvorený útvar, charakteristický formalizovanými procedúrami, ktorých účelom je koordinovať kolektívne úsilie na dosiahnutie spoločného cieľa. Problémom formálnych organizácií sú opatrenia, ktoré sa zaviedli pôvodne na zvýšenie činnosti organizácie, avšak teraz napomáhajú stavu strnulosti, ktorý bráni adaptácií organizácie na meniace sa podmienky a činnosť ľudí odvádza od stanoveného cieľa. Byrokracia sa nevytvára zámerne, práve naopak je vedľajším produktom snahy o účinnejšiu koordináciu a lepšie fungovanie veľkých organizácií a úsilia optimalizovať ich.⁴¹

³⁹ ČAPLÁNOVÁ, A. a kol. 2011. *Teória verejnej voľby*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. s. 229 – 230. ISBN 978-80-225-3325-6.

⁴⁰ Tamže, s. 236 – 237.

⁴¹ KELLER, J. 2001. *Sociologie byrokracie a organizace*. Praha: Slon, 2001. 191 s. ISBN 80-85850-15-X.

1.3 Výhody a nevýhody byrokratického riadenia organizácie

Pozitíva byrokratického riadenia v porovnaní s predchádzajúcimi formami riadenia vyzdvihoval ako prvý M. Weber. V byrokracii videl možnosť ako efektívne riadiť veľké spoločnosti, s prihliadnutím na vyvodenie personálnej zodpovednosti za výsledky organizácie. Systém byrokracie zaisťuje nadradenosť zákona a ochranu občana pred svojvôľou úradu. Snažil sa odstrániť nadbytočné úkony v rámci procesu a synchronizovať prácu oddelení. Každý úkon je zaznamenaný a je možné ho spätne analyzovať a následne vylepšovať.

Negatíva administratívneho riadenia si možno všimnúť v prípadoch, keď proces nefunguje tak ako má. Funkciou pravidiel je redukovať chaos. Je preto logické, že nemožno zabrániť ľuďom vyhýbať sa chaosu a lipnúť na absolútnom dodržiavaní pravidiel – bez výnimiek. Tento fakt predlžuje vybavovanie a robí systém nepružným. Častokrát dochádza k zlyhaniu kontroly a u občanov môže vzniknúť pocit odcudzenia od verejnej správy. Z rôznych príčin môže dôjsť k extrémnemu nárastu až prebujneniu byrokracie, čo znižuje celkovú efektivitu byrokratického procesu. Slabé stránky byrokracie zadefinoval Peter Ferdinand Drucker (1909 – 2005), americký ekonóm a filozof ako šesť hriechov byrokracie.

1.4 Príčiny neefektívnosti byrokracie

Primárnym zdrojom problémov v byrokracií je charakter statkov a služieb, ktoré poskytuje, motivácií jej zamestnancov a systéme kontroly a pridelovania zdrojov. Ak chceme vyriešiť neefektívnosť byrokracie, musíme vyriešiť príčiny hore uvedených nedostatkov. Byrokracia sa vyskytuje v každej spoločnosti, ale žiadny z autorov zatiaľ nevysvetlil, prečo je všade spojená s vysokou mierou neefektívnosti. Autori, ktorí sa zaoberajú bujnejšou byrokraciou dospeli súhlasne k názoru, že byrokracia vo verejnom sektore existuje kvôli zlyhávaniu trhového mechanizmu.

Trhový mechanizmus zlyháva vo viacerých smeroch. Prvým je nedokonalá konkurencia, v ktorej existuje asymetrická informovanosť spotrebiteľov a výrobcov v produktoch, cenách, konkurencií, podmienkach výroby, a v ktorom výrobky rovnakého typu sa od seba odlišujú kvalitou, marketingom a ďalšími vlastnosťami, ktoré ich v očiach spotrebiteľov uprednostňujú pred inými výrobkami. Môžeme sa stretnúť taktiež s odvetviami, v ktorých pôsobí jediný výrobca (monopol) alebo malý počet výrobcov (oligopol) a ďalší

presun výrobcov medzi odvetviami je spojený s bariérami vstupu do odvetvia a vysokými nákladmi. V ekonomike majú svoje miesto aj verejné statky (vyznačujú sa nevylúčiteľnosťou zo spotreby a nerivalitou - hraničné náklady sú nulové).

Ich poskytované súkromným sektorom sa vyskytuje v menšom ako v optimálnom množstve alebo ich súkromný sektor neposkytuje vôbec. Výskyt externalít je ďalším zo zlyhaní trhu. „Externality sú dopady ekonomickej činnosti jedného ekonomického subjektu na iný ekonomický subjekt, ktoré nie sú kompenzované. V dôsledku toho, nesú tieto ekonomické subjekty náklady alebo prínosy ekonomickej činnosti iného subjektu. V prípade, že ide o pozitívny dopad ekonomickej činnosti, hovoríme o pozitívnych externalitách, v prípade, že činnosť jedného ekonomického subjektu zvyšuje náklady iného ekonomického subjektu, hovoríme o negatívnych externalitách.“⁴² Ďalším zo zlyhaní trhového mechanizmu je cyklický vývoj, inflácia a nezamestnanosť. Teda neschopnosť trhových ekonomík trvalo udržiavať rovnováhu.⁴³

Pretože trhový mechanizmus zlyháva ani byrokratický aparát nepracuje vždy v súlade s Paretovým optimom a nevedie k rastu efektívnosti v spoločnosti. Špecifická práca, ktorú byrokrati vykonávajú je dôvodom nevyhnutnosti existencie byrokracie.

Za hlavné príčiny neefektívnosti byrokracie sa považujú:⁴⁴

- Oddelenie tých, ktorí spotrebúvajú výstupy byrokracie od tých, ktorí ich poskytujú.

Pri zlyhaní verejného sektora dochádza k narúšaniu medzi usporiadaním preferencií voličov, spôsobom hlasovania zákonodarcov a reálnym uvádzaním tejto legislatívy do praxe byrokraciou. Neuspokojivá znalosť preferencií občanov volenými zástupcami, ako aj ich indisponovanosť účinne dozerať nad byrokraciou keďže neexistuje meradlo výstupov byrokracie.⁴⁵ Mzdy a platy v štátnej správe sa neurčujú podľa výsledkov práce zamestnancov nakoľko output byrokracie sa nerealizuje na trhu, ani mzdy sa neurčujú hospodárskym výsledkom. Spôsob zamestnávania úradníkov byrokracie je odlišný od zamestnancov

⁴² ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 15. ISBN 80-8055-050-6. [cit. 2014.12.12.]

⁴³ Tamže, s. 15 – 18.

⁴⁴ KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. *Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe*. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt>

⁴⁵ KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. *Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe*. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt>

v súkromných firmách. Na trhu sú zamestnanci odmeňovaní podľa svojho výkonu (na základe dosiahnutého zisku alebo inak). Vo verejnej správe je náročné zmerať výkonnosť pracovníka a teda aj jeho odmeňovanie a prípadné prepustenie je náročné. Z toho vyplýva potreba nájsť iné kritériá odmeňovania. Takými by mohli byť dosiahnuté vzdelanie, počet odpracovaných rokov, subjektívne hodnotenie pracovníka jeho nadriadeným a pod. Príčiny problémov, ktoré súvisia s byrokraciou majú rôznorodý charakter. Organizácie pracujúce vo verejnom sektore sú otvorenejšie mzdovým požiadavkám odborových organizácií, nakoľko v prípade potreby prevezme za ich záväzky zodpovednosť štát, a teda sa nemusia obávať bankrotu. Úloha byrokracie je v zabezpečovaní verejných statkov a služieb občanom. Fakt, že output vyprodukovaný byrokraciou je oddelený od spotrebiteľov, ktorí ho spotrebúvajú. Na rozdiel od súkromného sektora, ktorého výsledky činnosti hodnotia vždy spotrebiteľia na trhu tým, že sa rozhodnú daný tovar kúpiť, byrokrati sa zodpovedajú nie spotrebiteľom (zákazníkom), ale voleným úradníkom. Byrokrat sa logicky snaží predviesť v čo najlepšom svetle v očiach nadriadených, ktorí, prípade, že sú spokojní s prácou byrokrata, prejavia to mzdovým či funkčným ohodnotením. Funkcionári zároveň rozhodujú o prerozdelení obmedzených zdrojov zo štátneho rozpočtu do tej - ktorej inštitúcie. Politici dohliadajú na veľký počet rôznych úradov. K niektorým inštitúciám však môžu inklinovať viac ako k iným. Buď je im profesne blízke zameranie daného úradu, alebo majú prirodzenú tendenciu pripisovať činnosti úradu väčší význam ako iným činnostiam. Môžu mať preto väčšie pochopenie pre rast rozsahu rozpočtu či činnosti danej inštitúcie. Na druhej strane sa môžu objaviť aj také prípady, v ktorých si politici vybudujú vzťah k takej inštitúcii, ktorá je občanmi vnímaná alebo strážená a snažia sa automaticky o jej expanziu. Veria, že v nasledujúcom volebnom období im to pomôže zvýšiť ich šance na znovuzvolenie a získajú väčšiu popularitu. Volení zástupcovia často dostávajú od úradníkov byrokracie skreslené a zavádzajúce informácie. Cieľom úradníkov je poskytnúť svojim nadriadeným také informácie, ktoré sú v súlade s ich pravdepodobnými požiadavkami. Sú to práve byrokrati, ktorí disponujú asymetrickými informáciami - majú oproti ostatným informačnú výhodu, pretože vedia o tom, čo sa deje v ich úrade. Sú schopní vytvoriť správu o činnosti, v ktorej sa rozhodnú použiť také dáta alebo zvoliť takú metodológiu, ktoré povedú k záverom, ktoré chcú ich nadriadení počuť. Nemusia brať do úvahy všetky odpovede, prípadne môžu skresliť štúdie vypracované rôznymi sekciami do niekoľkostranovej hodnotiacej správy, ktorú predložia nadriadeným. Môžu

prítom vylúčiť údaje, ktoré obraz skúmanej problematiky poškodzujú a zdôrazniť pozitívne komentáre.⁴⁶ Úrady štátnej správy fungujú na princípe, v ktorom output byrokratov nemožno objektívne zmerať, porovnať alebo zhodnotiť jeho kvalitu. „Verejne poskytované statky a služby nie sú oceňované na trhu. Činnosť jednotlivých inštitúcií verejnej správy, ako základ pre zistenie miery ich efektívnosti, nie je navzájom porovnateľná, pretože každá z nich sa zaoberá poskytovaním odlišných statkov, alebo služieb. Neexistencia spoločného základu pre zistenie hodnoty výstupu vytvoreného každou inštitúciou, je zdrojom neistoty a vytvára priestor pre značnú mieru flexibility pri určovaní spoločenských potrieb.“⁴⁷

- Prirodzená snaha byrokratov rozširovať pole pôsobnosti úradu aj na úkor vzniknutej duplicity činností, ktoré úrady vykonávajú.

Prostredie byrokracie je špecifické a motivuje úradníkov dosiahnuť kariérny postup a získať aj ďalšie materiálne výhody, moc a prestíž. Podriadení úradníci tlačia na konkrétneho byrokrata, aby presvedčil zodpovedných o dôležitosti úradu, prípadne jeho rozšírení ako aj potrebe navýšenia zdrojov.⁴⁸ Byrokrat má vždy záujem zväčšiť svoj úrad. Hoci to neprinesie byrokratovi zvýšenie peňažných pôžitkov, vedie to k zvýšeniu nepenažných pôžitkov spojených s lepším vybavením kancelárie, väčším počtom pracovných miest, vyššou prestížou zamestnania, možnosťou kariérneho rastu. Čím väčší je úrad, tým väčšia je miera neefektívnosti spojená s plytvaním zdrojmi (nad efektívnu úroveň).⁴⁹

- Neúčinné nastavenie systému verejnej správy, centralizácia rozhodovania, povrchné a nedôsledné definovanie funkcií konkrétnych úradov.

Centralizácia riadenia a rozhodovania spôsobuje znižovanie flexibility, normatívnosť či oneskorené reakcie. Centralizácia rozhodovania je zavedená na úkor operatívnej činnosti úradu. Spôsobuje neefektívne vynakladanie finančných zdrojov na verejnú správu, komplikuje koordináciu činností, ovplyvňuje možnú vzniknutú duplicitu a kontrolnú

⁴⁶ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 105 - 107. ISBN 80-8055-050-6. [cit. 2014.12.12.]

⁴⁷ Tamže, s. 107.

⁴⁸ KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-1110-version1-081119_Klus.ppt>

⁴⁹ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 107. ISBN 80-8055-050-6. [cit. 2014.12.12.]

činnosť.⁵⁰ Snaha v prospech centralizácie verejných statkov, zvýšením efektívnosti poskytovaných služieb a znížením nadbytočných kapacít sa na prvý pohľad javí ako efektívna. Na druhej strane rada ekonómov tvrdí, že monopol úradov znižuje tlak na efektívnosť, inovatívnosť a orientovanie sa na občanov, ktorý by vytvárala konkurencia. Vytráca sa porovnávanie kvality služieb a analýza efektívnosti.⁵¹

- Monopolný charakter byrokracie ako jediného poskytovateľa verejných statkov.

Tým, že byrokracia pri výkone svojho poslania na trhu nemá konkurenciu, nemá záujem ani na tom, aby maximalizovala výnosy či dosahovala úsporu nákladov.⁵²

Vlastníci súkromných firiem disponujú vlastníckymi právami na majetok a ich cieľom je dlhodobé efektívne fungovanie svojho podniku. Na rozdiel od nich byrokrati ani nedisponujú vlastníckymi právami na majetok, ani nemajú za cieľ efektívne dlhodobé fungovanie úradu. Ich pohľad je krátkodobý.⁵³

- Podnet byrokratického aparátu, že práca úradu je stále nevyhnutná a schvaľovaný rozpočet je potrebné zachovať, ak nie zvýšiť.

Výrazná neefektívnosť sa prejavuje v jednoročnej rozpočtovej praxi, ktorá je typická takmer pre všetky byrokracie.⁵⁴ Byrokrati sa vždy snažia presvedčiť zákonodarcov, že úloha, ktorú vykonávajú, nie je stále splnená a ich úrad je potrebný. Značnej miere neefektívnosti podlieha aj rozpočtová prax, ktorá sa v byrokratickom úrade využíva. „V inštitúciách verejného sektora sa spravidla uplatňuje účtovný systém uzatvoreného roka, podľa ktorého sa všetky pridelené rozpočtové zdroje musia použiť do konca fiškálneho roka. V prípade, že ich časť zostane nepoužitá, musia sa vrátiť.“⁵⁵ Takýto prípad, nepoužitých financií z rozpočtu, zvyčajne nenastáva. Pokiaľ na konci kalendárneho roka zostanú nejaké nevyužité finančné zdroje,

⁵⁰ KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt>

⁵¹ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 107. ISBN 80-8055-050-6.

⁵² KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt>

⁵³ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 109. ISBN 80-8055-050-6.

⁵⁴ KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt>

⁵⁵ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 109. ISBN 80-8055-050-6. [cit. 2014.12.12.]

nakúpiť sa zásoby, aby sa všetky zdroje včas minuli. Vedenie úradu má obavy, že pokiaľ by zdroje ostali nevyužitú, rozpočet na nasledujúci rok by bol krátený.⁵⁶

Joseph Eugene Stiglitz (*1943) k týmto príčinám pridáva fakt, že náklady možného chybného rozhodnutia nenesie úradník, ale celá spoločnosť prostredníctvom zvýšenia daní a nákladov vynaložených pri kontakte s byrokratickými inštitúciami (čas, papierovanie, nedostupnosť úradníkov). Ďalší bod je neúmerne vysoký počet byrokratických postupov, ktoré sú nevyhnutné pre schválenie akéhokoľvek rozhodnutia.⁵⁷

Byrokratické zlyhanie je ovplyvnené aj odchýlkami ako sú mzdy vo verejnom sektore, ktoré sú nižšie ako v súkromnom sektore, neexistencia trhu manažérov vo verejnom sektore a už spomínané zlyhanie zodpovednosti.⁵⁸

Všetky spomínané príčiny sa podieľajú na tom, že nielen na Slovensku, ale v celom svete, sa stretáva fungovanie verejného sektora s nespokojnosťou občanov. Obyvatelia sa najčastejšie sťažujú na dlhé čakacie doby, neochotu pracovníkov a aj potrebu ďaleko cestovať za inštitúciou.⁵⁹

1.5 Príčiny vysokého potenciálu pre korupciu vo verejnej správe

Každé štátne opatrenie je rozhodnutím politikov a realizujú ho štátni úradníci. Aby sme zabezpečili úspešnosť štátneho zásahu, musíme správanie úradníkov vziať vopred do úvahy, už pri analýze predpokladaných výsledkov. „Ekonomická analýza vychádza z toho, že aj úradníci maximalizujú svoju úžitkovú funkciu, tak ako všetky ostatné subjekty – spotrebiteľia, podnikatelia.“⁶⁰ V štátnom aparáte sú zastúpené rôzne spôsoby správania sa. Celkový trend byrokracie bude podľa Transparency International „smerovať k neefektívnosti

⁵⁶ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomika a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 107. ISBN 80-8055-050-6.

⁵⁷ KLUS, M. 2008. Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike. [online]. Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt>

⁵⁸ ŽÁK, M. 2007. *Byrokratické bariéry konkurencieschopnosti*. In Ekonomická revue: vedecko-odborný časopis Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2007. ISSN 1212-3951. 2007, roč. 10, č. 2/3, s. 213 – 215.

⁵⁹ ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomika a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. s. 109. ISBN 80-8055-050-6.

⁶⁰ NEMEC, J. 2007. Miestne samosprávy a korupcia. In: *Zborník príspevkov z protikorupčného seminára v Repišti 26. – 27. 1. 2007*. Transparency International Slovensko. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <<http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/zborn.pdf>>

a k ďalšiemu znižovaniu potenciálnej miery úspešnosti štátnych zásahov, pretože cieľom byrokracie (štátnej správy, úradníkov, štátneho aparátu) bude maximalizovať rozsah úradníckych činností – tzv. **alokačná neefektívnosť byrokracie** a taktiež byrokratické činnosti budú realizované nevhodným spôsobom – tzv. **technická neefektívnosť byrokracie**.⁶¹ Byrokracia nespravuje vlastné prostriedky, na rozdiel od klasickej účtovnej jednotky, ale hospodári s cudzími (verejnými) prostriedkami. Predpokladáme, že činnosť byrokracie bude automaticky ovplyvnená týmto faktom. Teória aj prax potvrdili, že kvalita hospodárenia s cudzími prostriedkami nebude analogická s efektívnosťou využitia vlastných privátnych finančných zdrojov. Z toho vyplýva, že ak nie je zabezpečená potrebná miera motivácie, môžeme predpokladať plytvanie zdrojmi.

Vo vzťahu medzi úradníkmi (byrokratickým aparátom) a klientmi (občanmi) vznikajú nezhody, ktoré sú začiatkom sporov a negatívneho vnímania úradníkov. Občan nevidí a nechápe tlaky, ktoré pôsobia na úradníka zvnútra organizácie. Pre úradníka je toto napätie samozrejmé a môže sa stať, že ho už nevníma. Toto vzájomné neporozumenie je zdrojom nezhôd. Pocit občana, že je v očiach úradníka len ďalším „číslom – prípadom“, by moderného človeka nemal prekvapovať, pretože práve takéto správanie je základom fungovania modernej štátnej správy. V demokratickom štáte by si mali byť rovní pred zákonom všetci občania. Jedným zo spôsobov ako to zabezpečiť je, aby úradník na základe osobných sympatií alebo antipatií nezaobchádzal s klientmi rozličným spôsobom, ale redukoval svoje správanie na neosobné.⁶² V praxi existuje veľa situácií, kde je pre dosiahnutie úspechu nevyhnutný individuálny prístup. V rámci fungujúcej byrokracie, je tento prístup pre dosiahnutie úspechu vyslovene nevhodný. Organizácia bola založená za účelom dosahovania konkrétnych cieľov a preto ju zaujíma iba malý výsek z celého komplexu klientových potrieb. Pokiaľ by sa mal úradník venovať osobným problémom klienta, spotrebovalo by to viac času úradníka, ktorý musí počas svojej pracovnej doby vybaviť čo najväčší počet žiadostí klientov. Organizácia

⁶¹ NEMEC, J. 2007. Miestne samosprávy a korupcia. In: *Zborník príspevkov z protikorupčného seminára v Repišti 26. – 27. 1. 2007*. Transparency International Slovensko. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <<http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/zborn.pdf>>

⁶² VAŠEČKA, M. 2007. Výskumná práca v oblasti verejnej politiky č. 1... Sociologické aspekty korupcie. Bratislava: Adin, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-89244-27-0. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <https://www.fsos.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/uvp/sociologicke_aspekty_korupcie.pdf>

v druhom rade až žiadosť klasifikuje a zaradí, aby bolo vopred jasné, aký vopred navrhnutý postup sa má využiť pre jej pozitívne vybavenie.⁶³

Neosobný prístup je najčastejším bodom kritiky občanom, avšak jeho striktné dodržiavanie je základom nekorupčného správania byrokracie.

V každej krajine sa z času na čas objaví škandál spojený so štátnymi nákupmi. Zlepšenie súčasného stavu, môžeme nájsť v progresívnej a dôslednej verejnej kontrole prostredníctvom súkromného trhu, a nie ho hľadať v prijímaní ďalších byrokratických smerníc a obmedzení. Stále však existuje veľké množstvo ľudí, ktorí sa domnievajú že štátna kontrola je tým správnym programom na zvýšenie efektívnosti procesov obstarávania. Prikláňame sa k názoru Transparency International, že „liečiť byrokraciu byrokraciou“ je málo efektívne a aj v tomto prípade musí existovať vzájomná kontrola medzi podnikmi a organizáciami vstupujúcimi do súťaží.⁶⁴

Rôzne ponímanie funkcie štátu sťažuje jeho úlohu vo verejnej politike. Britský sociológ Bob Jessop (*1946) uvádza, že „na objasnení úlohy štátu sa podieľa príliš veľa vedných disciplín. Sú nimi právo, história, politické vedy, sociológia, teória byrokracie, ekonómia, verejná správa a organizačné teórie. Verejná politika pracuje s konkrétnymi poznatkami z oblasti verejnej správy, sleduje sociologické, ekonomické, ale aj právne aspekty a má záujem o aplikovanú etiku pri tvorbe verejnej politiky. Súčasne berie do úvahy, že moderné spoločnosti sú často nesystémové, nekonsenzuálne, často chaotické a konfliktné a ponúkajú riešenia strategického vládnutia vo vzťahu k meniacim sa sociálnym podmienkam a budúcim výzvam a príležitostiam zeme. Štát je v tomto pohľade zúžený na prospešnú demokratickú inštitúciu verejnej správy, na rozdiel od vlády, ktorá je iba jednou z jeho súčastí, zahŕňa všetky verejné orgány a uplatňuje autoritu na základe predpokladu reprezentanta hodnotných a trvalých záujmov spoločnosti, nie len straníckych záujmov ktorejkoľvek skupiny politikov.“⁶⁵

⁶³ VAŠEČKA, M. 2007. Výskumná práca v oblasti verejnej politiky č. 1... Sociologické aspekty korupcie. Bratislava: Adin, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-89244-27-0. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <https://www.fses.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/uvp/sociologicke_aspekty_korupcie.pdf>

⁶⁴ NEMEC, J. 2007. Miestne samosprávy a korupcia. In: *Zborník príspevkov z protikorupčného seminára v Repišti 26. – 27. 1. 2007*. Transparency International Slovensko. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <<http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/zborn.pdf>>

⁶⁵ RUŽIČKA, V. 2010. Média jako aktéři a zprostředkovatelé veřejné politiky v procesu demokratizace a modernizace společnosti. In: *Veřejná politika a prognostika PPF – 039*. ISSN 1801-5999. [cit. 2014.12.12.] s. 21 – 22. Dostupné na internete: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/500_039%20-%20Ruzicka.pdf

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

V diplomovej práci sa venujeme problematike byrokracie a jej vývoju. Naším hlavným cieľom je na základe teoretických poznatkov dôsledne identifikovať, vysvetliť a priblížiť základné pojmy spojené s termínom *byrokracia*. Vysvetliť jej vznik a vývoj a tiež poukázať na jej miesto v súčasnosti ako aj na to, akým smerom sa uberá byrokracia na Slovensku. Identifikujeme problémy s ňou spojené, približujeme vývoj po súčasnosť a načrtávame predstavu možností zníženia byrokratického zaťaženia do budúcnosti.

V práci sledujeme niekoľko parciálnych cieľov, ktoré sú s hlavným cieľom logicky prepojené a vedú nás k jeho splneniu.

V teoretickej časti sú nimi:

- definovanie termínu byrokracia;
- charakteristika základných pojmov, ktoré s ňou súvisia;
- charakteristika súčasnej situácie a načrtnutie alternatív k riadeniu štátu byrokratickým aparátom.

Druhá kapitola popisuje hlavné ciele práce a s nimi spojené čiastkové ciele práce, metodiku práce a metódy skúmania použité pri vypracúvaní záverečnej práce.

V praktickej časti diplomovej práce, bolo našim cieľom aplikovať nadobudnuté teoretické poznatky. Chceli sme poukázať na ťaživú existujúcu byrokráciu na úrovni Slovenska, ale aj na úrovni Európskej únie, ktorej sme členom. Zároveň popísať proces založenia podniku, konkrétne spoločnosti s ručením obmedzeným na Slovensku a rozšíriť ho o poznatky súvisiace s byrokratickými činnosťami zakladateľa. Uviedli sme kroky pri zakladaní obchodnej spoločnosti, porovnali s vybraným štátom Európskej únie (Veľkou Britániou), následne sme zhodnotili byrokratickú záťaž a stručne načrtli možnosti riešenia tejto problematiky.

Po pridelení témy diplomovej práce sme sa venovali systematickému preštudovaniu literatúry k danej téme. Poznatky, ktoré sme sa dozvedeli sme vytriedili a vybrali len tie, ktoré súvisia s našou záverečnou prácou. Postupovali sme deduktívnym spôsobom od všeobecného ku konkrétnemu. Získané teoretické informácie sme logicky zoradili. V nadväznosti na to, ďalším krokom bolo vytvorenie osnovy diplomovej práce.

Primárnymi zdrojmi sekundárnych údajov pre teoretickú časť boli odborné knižné publikácie a časopisecká literatúra autorov zaoberajúcich sa byrokraciou. Teoretická časť je podporená článkami z verejne dostupných internetových stránok.

V teoretickej časti diplomovej práce sme využívali metódy komparácie (porovnávanie) vybranej literatúry a jej hodnotenia z hľadiska potrieb tejto práce. Pri písaní sme využívali metódu abstrakcie, ktorou sme sa snažili vyčleniť kľúčové pojmy z dostupných knižných, časopiseckých a internetových zdrojov. Metóda abstrakcie sa v ekonómii využíva ako jeden z najdôležitejších nástrojov vedeckého bádania.

Oporným bodom praktickej časti záverečnej práce boli aktuálne platné zákony v Slovenskej republike. V praktickej časti sme analyzovali kroky a byrokratické úkony nevyhnutné pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným podľa aktuálnej právnej úpravy na Slovensku. V značnej miere sme v tejto časti využívali internetové zdroje, ktoré obsahovali praktické skúsenosti súvisiace so zakladaním spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré sme následne aplikovali na platnú legislatívu v čase zhotovovania tejto práce. Medzi využité metódy skúmania patrí metóda dedukcie pri spracovaní poznatkov získaných z odbornej literatúry a ich aplikovanie v praktickej časti záverečnej práce, metóda analýzy teda preskúmania formy podnikania (spoločnosti s ručením obmedzeným) podľa platnej legislatívy ako aj procesu založenia spoločnosti ako aj administratívnych krokov s tým spojených. Ďalej metóda syntézy, pomocou ktorej sme všetky získané poznatky spracovali a získali prehľad o skúmanej problematike byrokratických úkonov pri zakladaní s. r. o. V neposlednom rade empiricko-deduktívny prístup, logicko-deduktívny prístup, doplnené syntézou poznatkov získaných štúdiom literatúry a analýzou ekonomických a legislatívnych faktorov podnikateľského prostredia a pozorovaním vývoja diania doma i v zahraničí. Nakoniec sme získané informácie zoradili do prehľadných grafov. Každá z uvedených metód sa podieľala vo väčšej či menšej miere na dosiahnutí hlavného cieľa.

V poslednej časti sme zosumarizovali jednotlivé poznatky z danej problematiky a vyvodili závery.

3. Výsledky práce

Európska únia už od svojich počiatkov bojuje s vysokou byrokraciou, ktorá je spojená s relatívne veľkým počtom jej členov. Regulácie EÚ sa schvaľujú s cieľom zjednotiť prístup a pomôcť ľuďom. Je možné, že v priebehu rokov fungovania Európskej únie si už bruselskí byrokrati na súčasné obrovské množstvo regulácií zvykli a pokladajú ich za prirodzené. Je náročné priznať si, že miestami sú nadbytočné (najmä, ak ich oni sami schválili). Otázkou ostáva, či zostanú rovnako ťaživé, ako sú dnes.

3.1 Administratíva v Európskej únii

V roku 2000 sa predstavitelia štátov a vlád Európskej únie stretli v Lisabone, aby iniciovali súbor ambiciózných reforiem známych pod pojmom Lisabonská stratégia. Ich cieľom bolo, aby sa Európska únia stala do roku 2010 najdynamickejšou, konkurencieschopnou a na poznatkoch založenou ekonomikou sveta. V roku 2005 sa uskutočnilo strednodobé posúdenie s cieľom zmeniť zameranie tých častí Lisabonskej stratégie, ktoré sa týkali rastu a pracovných miest. Jedna z výziev spočívala aj v nutnosti prijatia komplexného plánu, ktorý mal zabezpečiť, aby regulačný rámec v EÚ splňal požiadavky 21. storočia. Dôležitým prvkom tejto agendy bolo prijatie ambicióznej politiky lepšej regulácie. Regulačné reformy sa následne stali špecifickou časťou Národných reformných programov.

- *Program na zníženie byrokracie 2002*

„Európska komisia ním znižovala byrokráciu a zavádzala program zameraný na zníženie administratívneho zaťaženia podnikov. Vytvorila ambiciózný systém hodnotenia vplyvu, aby zabezpečila, že nové právne predpisy a politiky dosiahnu najvyššiu možnú úroveň kvality.“⁶⁶

⁶⁶ EUR-Lex. 2009. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Tretie strategické hodnotenie programu Lepšia právna regulácia v Európskej únii.* [online]. [cít. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52009DC0015>

Reguláciu považovala za potrebnú a prospešnú, najmä na zaistenie riadneho fungovania trhov. Videla v nej potenciál na vytvorenie rovnakých podmienok pre podniky, finančné inštitúcie ako aj na ochranu pracovníkov, spotrebiteľov, ich zdravia a životného prostredia. Náklady spojené s reguláciou mala zámer obmedziť na minimum. Aj keď zjednodušenie prináša konkrétny úžitok podnikom a občanom, Európska komisia sa snažila cieľenými opatreniami odstrániť zbytočné administratívne zaťaženie podnikov. V roku 2007 bolo identifikovaných 42 právnych predpisov z trinástich prioritných oblastí, ktoré predstavovali šetrenie odhadom 115 – 130 mld. eur administratívnych nákladov. Vychádzajúc z tohto poznatku zaviedla Európska komisia program na zníženie administratívneho zaťaženia do roku 2012 o 25 % – takýto cieľ schválila Európska rada v marci 2007. Do konca roku 2008 Európska komisia predložila niekoľko opatrení, ktoré mali za cieľ znížiť administratívne zaťaženie podnikov. Zahŕňali modernizáciu colných právnych predpisov EÚ, vytvorenie prostredia bez dokumentov v papierovej forme. Úspory tu boli predpokladané na 2,5 mld. eur ročne. Taktiež Európska komisia umožnila členským štátom oslobodiť asi 370 000 podnikov od spravodajskej povinnosti pre oblasť štatistiky. Program na zníženie zaťaženia vychádzal zo skúmania a mapovania administratívneho zaťaženia, ktoré vytvárajú právne predpisy EÚ v 27 členských štátoch v 13 prioritných oblastiach. Európska komisia ďalej skúmala možnosti ďalšieho znižovania zaťaženia v týchto oblastiach.⁶⁷

- *Agenda lepšej regulácie 2005*

Počas roku 2005 sa prerokovalo niekoľko dôležitých dokumentov, ktoré položili základy reformy lepšej regulácie. S dôrazom na dopady prijímanej legislatívy a prerokovaný dokument *Metodika administratívnych prekážok* obsahoval návrhy záverov Rady ECOFIN, týkajú sa návrhu spoločnej metodiky na zníženie administratívnych bariér v rôznych sférach regulačného prostredia. V máji 2006 v dokumente *Správa o pokroku v oblasti lepšej regulácie* zosumarizovalo

⁶⁷ EUR-Lex. 2009. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Tretie strategické hodnotenie programu Lepšia právna regulácia v Európskej únii.* [online]. [cít. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52009DC0015>

predsedníctvo Rakúska opatrenia na zabezpečenie kontinuálneho procesu vytvorenia vhodného prostredia pre podnikanie a život v EÚ.

- *Akčný plán pre znižovanie administratívneho bremena podnikov z roku 2007*

Obsahoval záväzok Rady pre konkurencieschopnosť z roku 2006. Merali sa ním administratívne náklady. Spoločným cieľom bolo do roku 2012 znížiť administratívnu záťaž o 25 %. Slovensko malo prijať a implementovať systematický prístup k problému administratívneho zaťaženia. V Legislatívnych pravidlách vlády Slovenskej republiky sa ustanovuje, že všetky návrhy zákonov musí sprevádzať vyhodnotenie ich finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov a vplyvov na zamestnanosť.

V pravidlách upravujúcich vypracúvanie a predkladanie dokumentov na rokovanie vlády SR sa taktiež ustanovuje, že ku všetkým materiálom predkladaným na rokovanie vlády musí byť pripojená dôvodová správa s doložkou, ktorá obsahuje:⁶⁸

- posúdenie vplyvov na verejné financie,
- posúdenie environmentálnych vplyvov,
- posúdenie vplyvov na zamestnanosť,
- posúdenie vplyvov na obyvateľov a podniky,
- posúdenie vplyvov na podnikateľské prostredie.

V praxi však jednotná metodika na hodnotenie týchto rôznych vplyvov neexistuje. Ministerstvo spravodlivosti SR vypracovalo prieskum celkovej kvality dôvodových správ predkladaných na rokovanie vlády. Konštatovali sa tieto problémy:

- mnohé dôvodové správy boli nejasné, nepresné alebo obsahovali neúplné údaje;
- veľmi často sa stávalo, že predkladateľ materiálu alebo návrhu zákona časti nepredložil návrh na zabezpečenie odhadovaných nákladov;
- druhá časť dôvodovej správy (vplyvy na podniky a obyvateľov) bola takmer vždy veľmi všeobecná a neobsahovala riadne vyhodnotenie finančných nárokov.

⁶⁸ EUR-Lex. 2009. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Tretie strategické hodnotenie programu Lepšia právna regulácia v Európskej únii.* [online]. [cít. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52009DC0015>

Problémy boli sčasti pripisované nedostatočným analytickým kapacitám, nedostatočnej úrovni vzdelania a odbornej prípravy pracovníkov ministerstiev. Závety predsedníctva zo zasadania Európskej Rady z 8. – 9. marca 2007 súvisia s potrebou využiť doterajšie úspechy a praktiky rôznych členských krajín a vynaložiť ďalšie úsilie pre posilnenie konkurencieschopnosti a trvalo udržateľného rastu a zamestnanosti.

Na dosiahnutie cieľov lepšej regulácie neexistuje univerzálny alebo špecifický recept. Základné zložky politiky lepšej regulácie je možné odvodiť zo zásad a politik, ktoré sú v platnosti v EÚ a mnohých členských štátoch OECD.

Medzi tieto zložky patrí:⁶⁹

- udržateľná politická podpora lepšej regulácie, ktorú nie je možné dosiahnuť len náhodou;
- tradičný monopol právnikov v zákonodarnom procese už nemá opodstatnenie, zlepšenie regulačného rámca je možné dosiahnuť prístupom naprieč celou vládou;
- lepšiu reguláciu nie je možné dosiahnuť len jednorazovo realizovanou politikou, pretože lepšia regulácia je výsledkom neustáleho procesu zlepšovania, ktorý sa zameriava tak na prísun nových regulačných noriem, ako aj na súbor už existujúcich pravidiel;
- najlepším spôsobom na dosiahnutie cieľov lepšej regulácie je určenie si súboru konkrétnych úloh, ktoré prinesú hmatateľné výsledky v konkrétnom časovom období;
- účinné uplatňovanie spoločných nástrojov: konzultácie, posudzovanie dopadov, dostupnosť a zjednodušovanie.⁷⁰

Existujú štyri faktory, ktoré inštitúciám pomáhajú pri realizácii politiky lepšej regulácie: jasná politická podpora, zmenená administratívna kultúra, získavanie voličskej podpory a vysvetľovanie systému lepšej regulácie ako procesu pre

⁶⁹ Rokovania vlády SR. 2007. *Agenda lepšej regulácie v Slovenskej republike a Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v Slovenskej republike 2007 – 2012*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-72088

⁷⁰ OECD. 2001. *Proceedings of First Workshop of the APEC- OECD Co-operative Initiative on Regulatory Reform, Beijing, China*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.oecd.org/dataoecd/46/19/2506438.pdf>

zabezpečenie neustáleho rozvoja a zvyšovania kvality. Systém lepšej regulácie by nemal byť vnímaný ako bremeno, ani by sa ním nemal stať.

Vzhľadom na to, že slovenská vláda kladie veľký dôraz na vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia a vzhľadom na existenciu obrovského balíka existujúcich právnych predpisov, posúdenie dopadov *ex post* (po prijatí legislatívy) s cieľom zmerať administratívne zaťaženie bude určite prospešné. Priorita by sa mala venovať oblastiam, v ktorých by regulácia mohla mať dopad na malé a stredné podnikanie.

- REFIT program 2013

Je program regulačnej vhodnosti a efektívnosti Európskej komisie. Sú v ňom obsiahnuté opatrenia na zjednodušenie právnych predpisov EÚ a na zníženie regulačných nákladov. Prispieva k stabilnému, predvídateľnému a jasnému regulačnému rámcu, ktorý má podporovať rast a zamestnanosť. Podieľajú sa na ňom okrem členských štátov aj Európsky parlament, Európska rada a Európska komisia. Majú zabezpečiť, aby sa prínosy z neho realizovali s minimálnymi nákladmi pre občanov a podniky, a zároveň aby boli do programu zapojené všetky úrovne verejnej správy. Európska komisia zároveň dáva občanom možnosť vyjadriť svoj názor a zvýšiť tak účinnosť právnych predpisov EÚ. Každý môže vyplniť online kontaktný formulár, ktorý Komisia preskúma, prípadne použije na určenie iniciatív na zjednodušenie a zníženie záťaže. Európska komisia (17. 12. 2014) prijala pracovný program na rok 2015 a potvrdila v ňom všetky opatrenia REFIT, ktoré sa majú v danom roku vykonať. Zároveň Komisia podala správu o pokroku vo vykonávaní tohto programu a navrhla niekoľko nových iniciatív na zjednodušenie právneho rámca a zníženie záťaže. Iniciatívy obsahujú aj zrušenie platnej legislatívy a spätné vzatie návrhov, ktoré neboli schválené v legislatívnom postupe. Doterajšie úspechy tento program zaznamenal v oblastiach elektronickej fakturácie DPH, účtovníctve a finančnom výkazníctve, právnych predpisoch týkajúcich sa chemických látok, patentov, verejného obstarávania či v cestnej doprave. Niektoré návrhy v prospech podnikov stále čakajú na rozhodnutie legislatívnych orgánov. Sú nimi: jednotné daňové priznanie k DPH či zlepšenie európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Opatrenia zároveň kontrolujú a hodnotia oblasti všeobecného potravinového práva, ochrany vtákov a biotopov (Natura 2000) či odpadu. Európska

komisia plánuje horizontálne opatrenia na zlepšenie kvality politických návrhov prostredníctvom revízie usmernení pre posúdenie vplyvu, usmernení pre konzultácie so zainteresovanými stranami a usmernení pre hodnotenie.

Konkurencieschopnosť zvyšuje akákoľvek merateľná výhoda, teda aj kvalita byrokracie. Znižovanie byrokracie je súčasťou stratégie Európskej komisie pre hospodársku obnovu, ktorou chce naštartovať podniky v čase krízy. Mnoho jej opatrení je zameraných na malé a stredné podniky, ktoré v EÚ poskytujú väčšinu pracovných miest. Tieto podniky často bojujú s obrovskými administratívnymi prekážkami a ťažkosťami pri zabezpečovaní svojich finančných zdrojov.⁷¹ V súlade so stratégiou Európa 2020, ktorá nahradila Lisabonskú stratégiu, je vypracovaný finančný nástroj pri implementácii tzv. *Inovačnej Únie*, ktorý sa nazýva program HORIZON 2020. Jeho cieľom je vytvárať podmienky pre globálnu konkurencieschopnosť EÚ na najvyššej úrovni, hospodársky rast EÚ a vytvorenie nových pracovných miest. Rovnako sa snaží nájsť riešenie celospoločenských výziev ako je starnutie Európy, energetická sebestačnosť a udržateľnosť, či hľadanie nových možností pre surovinové zdroje.⁷²

Horizon 2020 je rozčlenený v 3 veľkých skupinách, ktoré sa delia na 16 podskupín.⁷³

- excelentná veda - základný výskum
 - ERC hraničný výskum pre najlepšie individuálne tímy,
 - FET budúce vznikajúce technológie (Future Emerging Technologies),
 - MSCA Marie Skłodowska Curie Action (mobilita),
 - výskumné infraštruktúry,
- veda pre priemysel - vedúce postavenie priemysel,
 - ICT nanotechnológie, biotechnológie, vesmír, nové materiály - vedúca úloha pri kľúčových (prelomových) a priemyselných technológiách,
 - prístup k rizikovému kapitálu,
 - inovácie v SMEs (malých a stredne veľkých podnikoch),

⁷¹ Európska komisia. 2009. *Byrokracia – keď menej znamená viac*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/news/business/091023_sk.htm

⁷² Enterprise Europe Network Slovensko. 2014. *HORIZON 2020*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://www.enterprise-europe-network.sk/?services_17/1028

⁷³ Enterprise Europe Network Slovensko. 2014. *HORIZON 2020*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://www.enterprise-europe-network.sk/?services_17/1028

- veda pre spoločnosť – spoločenské výzvy:
 - zdravie, demografické zmeny, zdravé prostredie;
 - potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo, bioekonomika;
 - bezpečná, čistá a efektívne využívaná energia;
 - inteligentná doprava;
 - efektívne využívanie zdrojov, klíma, nerastné suroviny;
 - inkluzívna, inovatívna a bezpečná spoločnosť;
 - + 2 špeciálne podskupiny
 - EIT (European Institute of Innovation and Technology);
 - JRC (Joint Research Centre; kvázi Akadémia vied pre EK);
 - EURATOM (Európske spoločenstvo pre atómovú energiu).

3.2 Názory na európsku byrokraciu

Oproti oficiálnym dokumentom EÚ, ktoré deklarujú aktívne znižovanie byrokratického zaťaženia a úspešný boj s byrokraciou na európskej úrovni, objavujú sa hlasy, ktoré tvrdia niečo iné.

R. Sulík na svojej webovej stránke uvádza, že kým v roku 1995 mala Európska únia približne 13 000 právnych aktov, na konci roku 1999 ich bolo už viac ako 16 000. Každý jeden z programov Európskej komisie, či už išlo o *Program na zníženie byrokracie* (2002), *Agendu lepšej regulácie* (2005), *Akčný plán pre podniky* (2007), *Inteligentnú reguláciu* (2009) alebo *REFIT program* (2013), výsledok zoštíhľovania bol prakticky vždy rovnaký – počet regulácií narástol.⁷⁴

Na pôde Európskej únie sú dva typy politikov. Do jednej skupiny môžeme zaradiť predsedu Európskej komisie Jean-Claude Junckera, ktorý je politik, snažiaci sa centralizovať moc v EÚ a to aj prostredníctvom nadmerného byrokratického aparátu využívaného nesprávnym spôsobom. V roku 1999 vyhlásil: „My niečo dohodneme, predstavíme to a počkáme nejakú dobu, čo sa stane. Keď nenasleduje žiaden veľký nárek a protesty, lebo

⁷⁴ SULÍK, R. 2014. *Európska únia môže vytvoriť eurokomisára pre redukciu byrokracie*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://europa.sk/sulik.sk/europska-unia-eurokomisar-pre-redukciu-byrokracie/>

väčšina vôbec nepochopila, čo sme to schválili, pokračujeme ďalej – krok za krokom, až nič nebude možné zvrátiť.“⁷⁵

Druhý typ politikov predstavuje holandský eurokomisár Frans Timmermans a tiež podpredseda Európskej komisie, ktorého úlohou je najmä bojovať proti nadmernej byrokracii jeho kolegov, ktorí „vydávajú regulácie často len preto, aby ukázali, že niečo skutočne robia.“⁷⁶ F. Timmermans otvorene hovorí o problémoch byrokracie v podmienkach EÚ. Program Komisie na rok 2015 dokázal z pôvodných 80 legislatívnych návrhov znížiť na 23.

Ak súčasná byrokracia EÚ spôsobí že firma nerozšíri svoje kapacity, prípadne ich zníži, či skrachuje, v žiadnych štatistikách sa to neobjaví. „Skutočné náklady na byrokraciu EÚ nikdy neuvidíme.“⁷⁷

3.3 Súčasná ESO reforma na Slovensku

Na Slovensku v súčasnosti Ministerstvo vnútra SR spolu s ústrednými orgánmi štátnej správy v zmysle Programového vyhlásenia vlády na roky 2012 – 2016 vykonáva zámery a ciele programu ESO (Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa). Táto plánovaná reforma je zatiaľ najväčšia od roku 1989 a jej hlavným cieľom je zefektívnenie fungovania, zabezpečenie kvality, transparentnosti a dostupnosti verejnej správy pre občanov. Operačný program Efektívna verejná správa bol schválený Európskou komisiou (27. 11. 2014).

Jednoducho povedané, má šetriť peniaze a čas obyvateľov a priniesť komfort a kvalitnejšie služby. Zavádzaním opatrení sa docieli zníženie a optimalizácia nákladov na fungovanie verejnej správy, uľahčí a sprehľadnení vybavovanie náležitostí fyzických osôb ako aj právnických osôb na úradoch lokálnej štátnej správy. Priblíženie sa úradov k občanovi spočíva v tom, že obyvateľ kompletne vybaví agendu štátnej správy na jednom úrade v mieste jeho bydliska a dôjde tak zároveň k zvýšeniu transparentnosti fungovania štátnej správy. „Víziou zreformovanej verejnej správy je, že do roku 2020 si klient vyrieši všetky svoje

⁷⁵ VAČKO, F. 2015. *Predseda Európskej komisie Juncker sa vraj v Nemecku neteší veľkej obľube*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://europa.sk/sulik.sk/predseda-europskej-komisie-juncker-nemecko/>

⁷⁶ VAČKO, F. 2015. *Ako eurokomisár Frans Timmermans bojuje proti horlivým byrokratom*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://europa.sk/sulik.sk/eurokomisar-frans-timmermans-proti-byrokratom/>

⁷⁷ SULÍK, R. 2013. *Byrokracia Európskej únie sa vymkla spod kontroly*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://europa.sk/sulik.sk/byrokracia-europskej-unie/>

životné situácie rýchlo a jednoducho v priestoroch jedného moderného centra verejných služieb alebo online z domu.⁷⁸ Investície putujú do poskytovania rýchlych a kvalitných služieb, zvýšenia profesionalizácie úradníkov a transparentného verejného obstarávania. Časť peňazí pôjde na podporu vymáhateľnosti práva a zvyšovania efektívnosti súdneho systému.

Reforma je pre svoju komplexnosť a náročnosť rozdelená do viacerých etáp. „Prvá etapa sa zamerala na začlenenie špecializovaných pôsobností štátnej správy s účinnosťou k 1. januáru 2013. Zrušili sa špecializované miestne orgány štátnej správy na krajskej úrovni.

Primárnym cieľom v druhej etape je proces integrácie k 1. októbru 2013 a vytvorenie jednotnej a prehľadnej štruktúry miestnych orgánov štátnej správy. Vybrané orgány sa sústreďia do špecializovanej miestnej štátnej správy, do jedného štátneho úradu na miestnej úrovni, ktorý bude pôsobiť vo väčšine úsekov štátnej správy. Do 1. októbra 2013 sa založilo celkom 72 okresných úradov v sídlach kopírujúcich územnosprávne členenie Slovenska. Agendu tvoria pôvodné úrady ale aj integrované špecializované úrady štátnej správy. Zrušilo sa 248 obvodných úradov životného prostredia, obvodných úradov cestnej dopravy a pozemných komunikácií, obvodných lesných úradov obvodných pozemkových úradov a správ katastra. Z pôvodného počtu 50 obvodných úradov sa okresnými stalo 49 úradov (okrem mesta Štúrovo, ktoré nebolo okresným mestom, pracovisko štátnej správy tam ale zostalo zachované). Zároveň bolo vytvorených 23 nových okresných úradov pre integrovanú agendu štátnej správy a ako zázemie (back-office) na dostupnejšie služby pre občanov, ktoré budú poskytované na pripravovaných klientských centrách (front-office).⁷⁹

Ďalšie opatrenia budú postupne zavádzané až do roku 2020. „Išlo najmä o integráciu špecializovanej miestnej štátnej správy do polovice roka 2014, sprevádzkovanie klientských centier pre občanov – na prelome rokov 2014 a 2015, optimalizácia výkonu štátnej správy, optimalizácia procesov a štruktúr ústredných orgánov štátnej správy, optimalizácia procesov a výkonu samosprávy – v rokoch 2014 až 2020.“⁸⁰

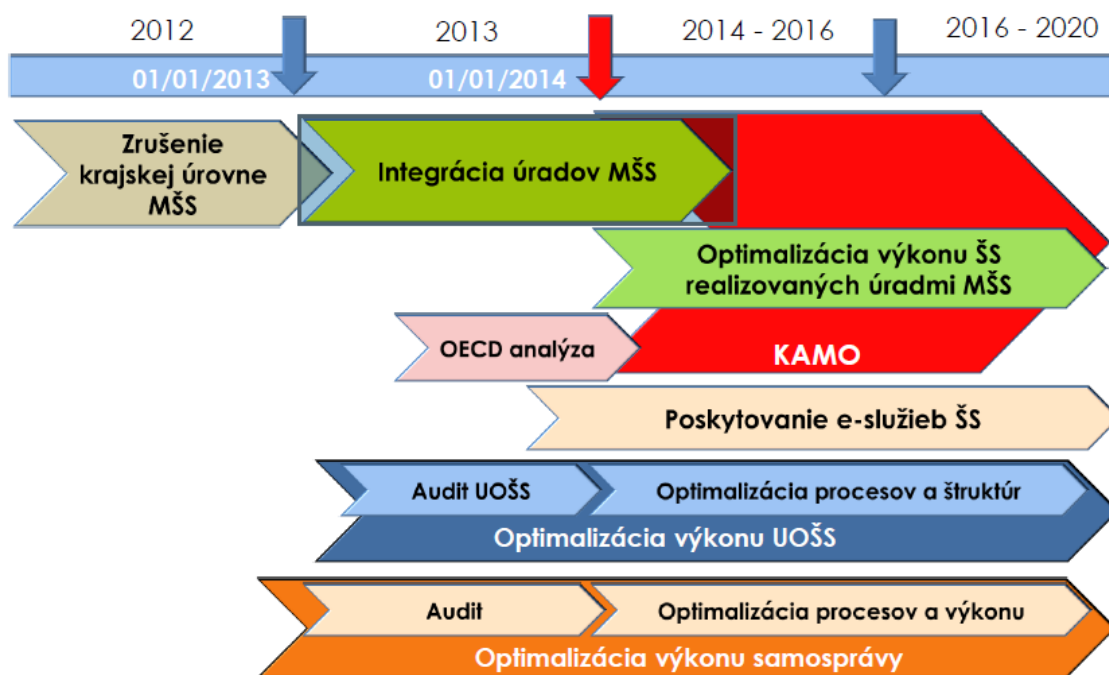
⁷⁸ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. 2015. *Nový operačný program prinesie efektívnejšie súdy a menej byrokracie na úradoch*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: http://www.minv.sk/?aktuality_zahranicna_pomoc_MV_SR&sprava=novy-operacny-program-prinesie-efektivnejšie-sudy-a-menej-byrokracie-na-uradoch

⁷⁹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. *ESO - Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená verejná správa*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?eso-efektivna-spolahliva-otvorena-verejna-sprava>

⁸⁰ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. *ESO - Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená verejná správa*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?eso-efektivna-spolahliva-otvorena-verejna-sprava>

Komplexným cieľom reformy verejnej správy ESO je zmodernizovať výkon štátnej správy, zefektívniť ho a zároveň zlacniť. Očakáva sa odbremenenie občana od prílišnej administratívnej záťaže (duplicity, rôzne úrady). Ministerstvo vnútra v súčasnosti vykonáva procesy v rámci reformy v technicko-logistickej rovine. Vytvára integrovanú sieť miestnej štátnej správy a oddelenie kontaktného miesta pre občana vo forme minimálne jedného pracoviska v závislosti od veľkosti okresu. Takáto optimalizácia je naplánovaná ako dlhodobý proces, ktorý by mal pre občana predstavovať pohodlné, rýchle a lacné služby. „Čo sa týka analýz a kontroly, v súčasnosti na Slovensku neprebíha systematické hodnotenie dopadov legislatívnych noriem ani ich zmien na podnikateľský sektor a konkrétne skupiny občanov. Dôsledkom je, že legislatívne úpravy nie vždy vedú k riešeniu problémov a dosiahnutiu očakávaných cieľov, prípadne náklady s nimi spojené prevyšujú dosiahnuté benefity.“⁸¹

Obrázok 1: Plán zavedenia ESO reformy

Zdroj: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. *ESO - Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená verejná správa*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?eso-efektivna-spolahliva-otvorena-verejna-sprava>

⁸¹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. 2015. *Nový operačný program prinesie efektívnejšie súdy a menej byrokracie na úradoch*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: http://www.minv.sk/?aktuality_zahranicna_pomoc_MV_SR&sprava=novy-operacny-program-prinesie-efektivnejsie-sudy-a-menej-byrokracie-na-uradach

3.4 Možnosti pre reformu byrokratického aparátu

Po definovaní príčin neefektívnosti byrokracie nemožno nespomenúť aj cesty hľadania efektívnej práce byrokracie. Usilujeme sa načrtnúť ako najlepšie by bolo možné prekonať nedostatky a odstrániť alebo aspoň znížiť neefektívnosť byrokracie. Nezastupiteľné miesto v tomto procese zohráva ochota aktérov verejnej voľby zvýšiť efektívnosť rozhodovania. Vedci zaoberajúci sa touto témou ponúkajú parciálne riešenia problémov, ale upozorňujú aj na nové problémy, ktoré môžu vzniknúť. Reforma byrokracie by mala byť jednoduchá inštitucionálna zmena, ktorá zabezpečí situáciu, že vytvorený output by sa rovnal outputu vyrobenému za predpokladu, že by sa daná služba poskytovala na konkurenčnom trhu. Vytvorenie konkurenčného trhu, by pomohlo byrokracii priblížiť sa kritériu výstupu Paretovho optima. Čiastočným riešením sa javí reforma odmeňovania a kariérneho postupu v inštitúciách verejného sektora. Zvýšenie produktivity práce úradníkov prostredníctvom zvýšenia flexibility ich peňažného príjmu na úkor prezamestnanosti, či iných materiálnych výhod plynúcich z vykonávania danej pozície. Odborníci presadzujú systém „definitívy“, ktorý znamená mať dané miesto až po odchod do dôchodku, ktorý však nestimuluje kvalitnú prácu pracovníkov. Tento problém je možné ďalej riešiť zvýšením pohyblivej časti mzdy. Pohyblivá časť mzdy by závisela od kvality vykonanej práce. Priami nadriadení by mali priamu kontrolu nad motiváciou svojich pracovníkov a taktiež možnosti postihu v prípade zle vykonanej práce. Ďalšie nápady na posilnenie konkurencie vidia riešenie v decentralizácii služieb poskytovaných verejným sektorom. Porovnaním kvality outputu viacerých úradov, by bola ľahšie identifikovaná príčina neefektívnosti. Úradníci, by pod tlakom občanom čiastočne zmenili svoje správanie a svoju prácu by vykonávali efektívnejšie. Úskalie tohto nápadu spočíva v možných vnútorných „kartelových“ dohodách medzi úradmi vo verejnom sektore. Obsadzovanie pozícií takými byrokratmi, ktorí nemajú blízky vzťah k vykonávanému poslaniu inštitúcie, či obsadzovanie postov na základe princípu rotácie. Iné návrhy v rámci odbúrania monopolného postavenia byrokracie vyžadujú zavedenie kontraktov na poskytované verejné služby od súkromných firiem. Kontrakty by boli v úvahe len pre tie statky a služby, ktorých kvalitu a vlastnosti by bolo možné presne určiť a skontrolovať. K slabinám kontraktácie verejných statkov súkromným spoločnostiam patrí možnosť manipulovať výsledky súťaže o zákazky. Súťaženie otvára priestor pre lobovanie a ovplyvnenie výsledku súťaže. V prípade, zmeny samotného systému rozdeľovania zdrojov zo štátneho rozpočtu, by sa mohlo zamedziť nátlakovému nákupu zásob na konci roku. Väčší

záujem pripisujeme čestnosti pri výkone verejných záležitostí ako tomu, aká je ich kvalita uskutočnenia. Odhaľovanie korupcie a boj s ňou je v súčasnosti medializovaný a propagovaný, ale je dôležité aj skutočné a aktívne konanie v tejto veci.⁸² Pojem debyrokratizácia sa v súčasnosti využíva na označenie znižovania veľkosti či významu byrokratického aparátu. Najsystematickejší prístup v debyrokratizácii môžeme pozorovať v Nemecku, kde je vnímaná ako komplexný proces. Vznikol štandardný nákladový model (Standard Cost Model – SCM) použitý na meranie administratívnej záťaže pre Nemecko. Meranie prebieha na základe testovania administratívnej záťaže jednotlivých podnikov a výsledky sú prepočítané na celé národné hospodárstvo. Tento model vyčísluje konkrétne administratívne náklady súvisiace s prijatými zákonmi a plnením informačnej povinnosti.⁸³ Vo Veľkej Británii sa hodnotenie dopadov regulácia skúma prostredníctvom „Better Regulation Executive“. Predlohy zákonov sa skúmajú s ohľadom na ich dôsledky v podnikaní, venuje sa poradenstvu, konzultáciám a vlastným návrhom zákonov. Decentralizácia verejnej správy zamedzuje rozširovaniu vplyvu krajov na úkor obcí. Jej podstatou je široké rozptýlenie štátnej moci, čím sa podporí vertikálna dimenzia zdieľania moci, pluralizácia politiky a väčšia politická súťaž. Cesta zjednodušovania (simplification) predstavuje odstránenie, zníženie či skvalitnenie regulácie, odstránenie nadbytočných, zaťažujúcich či zastaraných predpisov, využívanie alternatívnych spôsobov regulácie – kódexy správania sa, odstraňovania informačnej povinnosti z právnych predpisov, vyňatie niektorých skupín z informačnej povinnosti (napr. malých podnikateľov), zlučovanie právnych predpisov, zjednodušovanie jazykovej terminológie. Ďalej sú to odstránenie zbytočných formulárov, inšpekcií, znížená časová náročnosť pri vyplňaní formulárov, ich sprehl'adnenie, zjednodušenie. Patrí sem aj zdieľanie dát a integrovaná vláda. Zásadné princípy reformy byrokracie spočívajú v dosiahnutí čo najkratšej a čo najpriehľadnejšej väzby medzi rozhodovaním a merateľnými výsledkami byrokratov a väčšej transparentnosti byrokratických rozhodnutí.⁸⁴

⁸² KLUS, M. 2006. *Byrokracia a byrokratizácia vo verejnom sektore*. In Politické vedy: časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy. Banská Bystrica: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB, 2006. ISSN 1335-2741, 2006, roč. 9, č. 3, s. 75 – 82.

⁸³ RYS, R. 2009. Debyrokratizace a reformy veřejné správy. COFOLA 2009: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009, ISBN 978-80-210-4821-8. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2009/files/contributions/Rudolf%20Rys%20_911_.pdf>

⁸⁴ ŽÁK, M. 2007. *Byrokratické bariéry konkurencieschopnosti*. In Ekonomická revue: vedecko-odborný časopis Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2007. ISSN 1212-3951. 2007, roč. 10, č. 2/3, s. 213 – 215.

3.5 Hodnotenie podnikateľského prostredia

V trhovej ekonomike podnik reprezentuje základný subjekt s jeho typickými črtami a vlastnosťami. Súkromné spoločnosti sa významne podieľajú svojou činnosťou na produkcii HDP konkrétneho štátu, v rozsiahlej miere sa podieľajú na tvorbe pracovných miest, a zároveň sú veľkým prispievateľom do štátneho rozpočtu v podobe daní. Úlohou štátu je neustále skvalitňovať podnikateľské prostredie a venovať mu dostatočnú pozornosť. Kvalita podnikateľského prostredia spočíva v adekvátne vytvorených podmienkach na dosiahnutie dlhodobu udržateľného ekonomického rastu krajiny. Prostredie rastu zvyšuje konkurencieschopnosť štátu.

Pri hodnotení podnikateľského prostredia sa často využívajú nasledujúce indexy:

- CPI (Corruption Perception Index) index vnímania korupcie, ktorý zostavuje Transparency International,
- GCI (Global Competitiveness Index) index globálnej konkurencieschopnosti, ktorý zostavuje Svetová banka (SB),
- Správa Doing Business, ktorú zostavuje Svetové ekonomické fórum (SSF),
- index ekonomickej slobody, ktorý zostavuje Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD) a organizácia The Heritage Foundation,
- IPP index podnikateľského prostredia, ktorý zostavuje Podnikateľská aliancia Slovenska (PAS).

Všetky uvedené indexy zachytávajú pozitívne aj negatívne stránky podnikateľského prostredia, pričom sa zameriavajú na vybrané oblasti skúmania.⁸⁵

Na ilustráciu sme do diplomovej práce vybrali z vyššie uvedených spôsobov hodnotenia podnikateľského prostredia Správu Doing Business. Podľa tejto správy z roku 2015, ktorú zverejňuje Svetová banka, Slovensko je 37. krajinou, kde sa najlepšie podniká a oproti minulým rokom dosiahlo pokrok. Česká republika skončila na 44. mieste a Maďarsko na 54. mieste.

⁸⁵ MEHEŠ, M. 2014. *Súčasný stav podnikateľského prostredia v krajinách V4*. In *Nová ekonomika: vedecký časopis Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava: IRIS, 2014. s. 122 – 126. ISSN 1336-1732.

Svetová banka Slovensko chváli za dostupnosť úverov, skrátenie doby zakladania firmy a za nový zákon o ochrane osobných údajov. Minister financií SR Peter Kažimír uviedol, že Slovensku sa podarilo presadiť dve reformy, ktoré aj podľa Svetovej banky zlepšili podmienky na začatie podnikania a znížili čas potrebný na registráciu pri okresnom súde. Taktiež sa znížila nutnosť notársky overovaného podpisu.⁸⁶ Zavedenie nového zákona o ochrane osobných údajov podľa ministra pomáha tomu, že Slovensko je vnímané ako rastúca ekonomika a atraktívna krajina pre zahraničných partnerov.

M. Meheš ako najväčšie pozitíva slovenského podnikateľského prostredia definoval menovú a cenovú stabilitu, ktorá je de facto dôsledok spoločnej európskej meny, zavedenie elektronického systému platenia odvodov a daní. Toto opatrenie na jednej strane šetrí čas a peniaze, avšak nefunguje vždy stopercentne. Významný prínos vidí aj v povinnom zverejňovaní zmlúv pri verejnom obstarávaní. Ďalej sleduje zlepšenie v poskytovaní informácií v mestách a obciach a taktiež v zjednodušení vymáhateľnosti zmlúv podľa Občianskeho zákonníka a jeho úpravách. Podmienky skvalitňuje aj jednoduchšia registrácia hnutelného majetku ako aj lepšie podmienky pri ukončení podnikateľskej činnosti či ochrane vlastníckych práv. Na jednej strane sa uľahčili podmienky ukončenia podnikania, ktoré vidí najmä pod vplyvom krízy, ktorá donútila mnoho malých a stredných podnikov skončiť s činnosťou súčasne sa však sťažili podmienky pri začatí podnikania, najmä pri spoločnosti s ručením obmedzeným.⁸⁷

Podľa K. Kováčikovej je tento úspech len „na papieri“. Slovensko si oproti minulému roku polepšilo a vyšplhalo sa zo 49. miesta na 37. priečku. Nie však snahou politikov a ich reforiem, ale pomohla nám najmä zmena metodiky hodnotenia Svetovej banky, ktorá hodnotí renomé krajín. V prípade, že by sme minulý rok použili na výpočet tohtoročnú metodiku, zaznamenali by sme pokles o dve priečky.⁸⁸ Svetová banka posudzovala desať kritérií, napr. rýchlosť a cena založenia nového biznisu, prístup k elektrickej sieti, stavebné povolenia a výška daní. Rebríček 189 krajín nezohľadňuje kvalitatívne kritériá ako bezpečnosť, mieru

⁸⁶ HNonline. 2015. *Slovensko prekvapilo. Podniká sa u nás výrazne lepšie*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://finweb.hnonline.sk/rebricky-124/slovensko-prekvapilo-podnika-sa-u-nas-vyrazne-lepsie-634269>

⁸⁷ MEHEŠ, M. 2014. *Súčasný stav podnikateľského prostredia v krajinách V4*. In *Nová ekonomika: vedecký časopis Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava: IRIS, 2014. s. 122 – 126. ISSN 1336-1732.

⁸⁸ KOVÁČIKOVÁ, K. 2014. *Slovensko si vylepšilo biznis imidž. Len na papieri*. HNonline. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://finweb.hnonline.sk/slovensko-si-vylepsilo-biznis-imidz-len-na-papieri-634339>

korupcie, veľkosť trhu ani úroveň kvalifikácie pracovnej sily. Na založenie podnikania treba 7 procedúr a tie trvajú približne 11,5 dňa.⁸⁹ Podnikatelia s rebríčkom nesúhlasia a sú toho názoru, že podnikateľské prostredie sa zhoršilo.

J. Štáffy zo spoločnosti GastroNet vymenúva medzi najväčšie problémy pribudnutie daňových licencií, žiadne zlepšenie v oblasti odvodového zaťaženia a za najťaživejší problém pokladá zlú vymáhateľnosť práva.⁹⁰

R. Kičina, výkonný riaditeľ Podnikateľskej aliancie Slovenska, vysvetľuje rozpor medzi dátami Svetovej banky a skutočnosťou tým, že Svetová banka sleduje iba vybrané parametre. Dodáva, že oproti minulým rokom pribudla povinnosť pri registrácii podniku žiadať o potvrdenie z daňového úradu o tom, že podnikateľ nemá nedoplatky ako aj novú povinnosť vkladať základné imanie na účet v banke. L. Vaškovič, predseda Ekonomického výboru SOPK (Slovenská obchodná a priemyselná komora), očakáva aspoň minimálne zlepšenie v oblasti znižovania daňového bremena a odvodov, vymáhateľnosti práva a transparentnosti verejného obstarávania.⁹¹

M. Meheš za významné negatíva považuje existujúcu korupciu, ktorá je celospoločenským problémom a bráni efektívnemu vykonávaniu podnikania, sťaženie začiatku podnikania, vládnu byrokráciu a časté novely právnych predpisov. Ďalej medzi negatívami spomína výrazné zmeny v odvodovo-daňovom systéme, zvýšení daňových sadzieb FO a PO ako aj v reštriktívnej regulácii pracovného trhu a nedostatočnom rozvoji infraštruktúry. Poukazuje na zavedenie platenia odvodov z dohôd o vykonaní práce, ako aj zvýšenie dane z príjmu právnických osôb z 19 % na 23 % s účinnosťou od 1. januára 2013, resp. 22 % s účinnosťou od 1. januára 2014. Podniky budú zaťažené daňovou licenciou, ktorá predstavuje poplatok, ktorý budú musieť odvieť aj podniky s výslednou stratou za hospodársky rok. Poukazuje na to, celkové odvodové zaťaženie sa zvýšilo a môžeme teda očakávať nižšiu ochotu podnikateľov vytvárať nové pracovné miesta. Medzi inými poukazuje aj na dlhé trvanie súdnych sporov, či nevhodnú štruktúru vzdelania obyvateľstva a nízku

⁸⁹ HNonline. 2015. *Slovensko prekvapilo. Podniká sa u nás výrazne lepšie*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://finweb.hnonline.sk/rebricky-124/slovensko-prekvapilo-podnika-sa-u-nas-vyrazne-lepsie-634269>

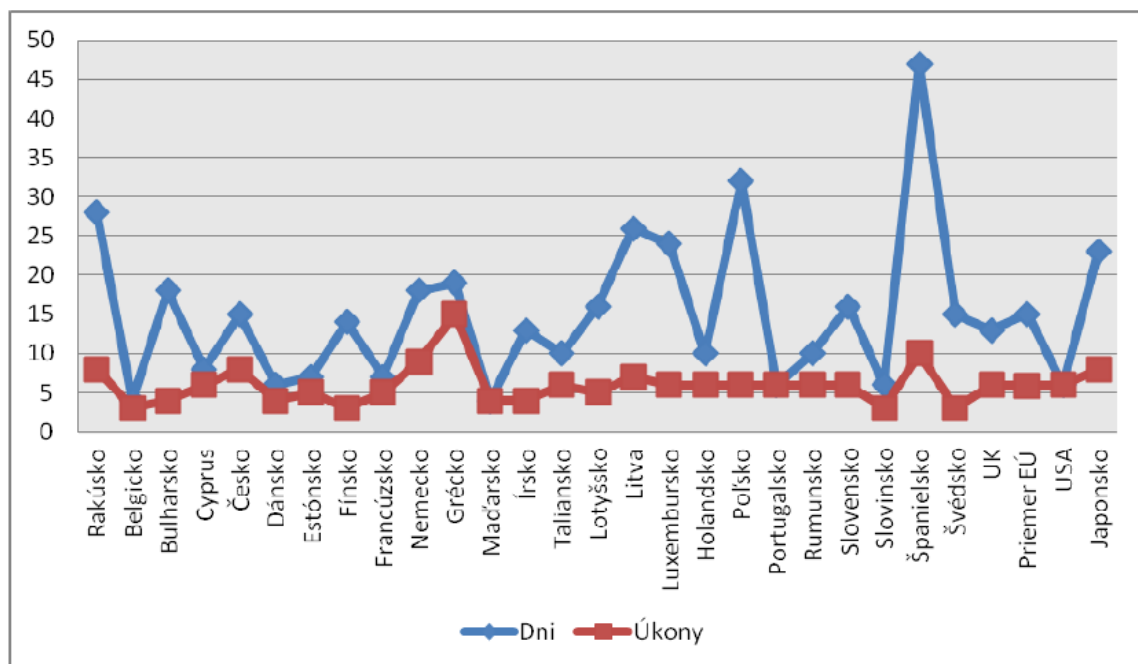
⁹⁰ KOVÁČIKOVÁ, K. 2014. *Slovensko si vylepšilo biznis imidž. Len na papieri*. HNonline. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://finweb.hnonline.sk/slovensko-si-vylepsilo-biznis-imidz-len-na-papieri-634339>

⁹¹ KOVÁČIKOVÁ, K. 2014. *Slovensko si vylepšilo biznis imidž. Len na papieri*. HNonline. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://finweb.hnonline.sk/slovensko-si-vylepsilo-biznis-imidz-len-na-papieri-634339>

kvalitu 1. a 2. stupňa vzdelávania, či netransparentné financovanie politických strán, slabé sprísnenie majetkových priznaní verejných činiteľov a neexistenciu právnych „pák“ na potrestanie verejných činiteľov za korupciu.⁹² Sme toho názoru, že fungujúca byrokratická správa dneška by mala spĺňať požiadavky akými sú odbornosť, zodpovednosť a náročnosť. Zásadnou úlohou štátnej byrokracie by malo byť riadne udržiavanie verejných služieb a až ako druhé poslanie by malo byť plnenie vládneho programu. Ďalším dôležitým bodom je etika, ktorá by pri kontakte s verejnosťou mala byť základnou povinnosťou úradníka. V neposlednom rade sú to aj apolitickosť a kolegiálnosť úradníkov. Aby konali nezávisle na svojich politických názoroch, riadili sa pravidlami a smernicami a úzko spolupracovali s ostatnými článkami štátnej správy.⁹³

V nasledujúcich grafoch a tabuľkách ilustrujeme administratívnu a byrokratickú záťaž pri založení podniku.

Graf 1: Počet dní a úkonov potrebných na založenie podniku

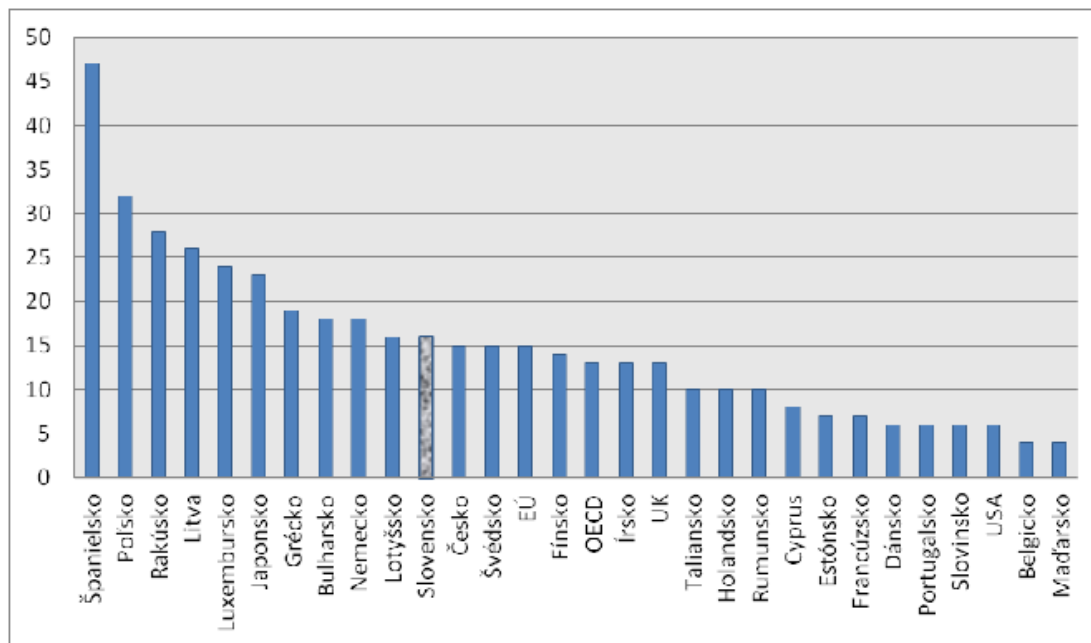
Zdroj: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

⁹² MEHEŠ, M. 2014. *Súčasný stav podnikateľského prostredia v krajinách V4*. In *Nová ekonomika: vedecký časopis Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava: IRIS, 2014. s. 122 – 126. ISSN 1336-1732.

⁹³ ŽÁK, M. 2007. *Byrokratické bariéry konkurencieschopnosti*. In *Ekonomická revue: vedecko-odborný časopis Ekonomickej fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2007. ISSN 1212-3951. 2007, roč. 10, č. 2/3, s. 213 – 215.

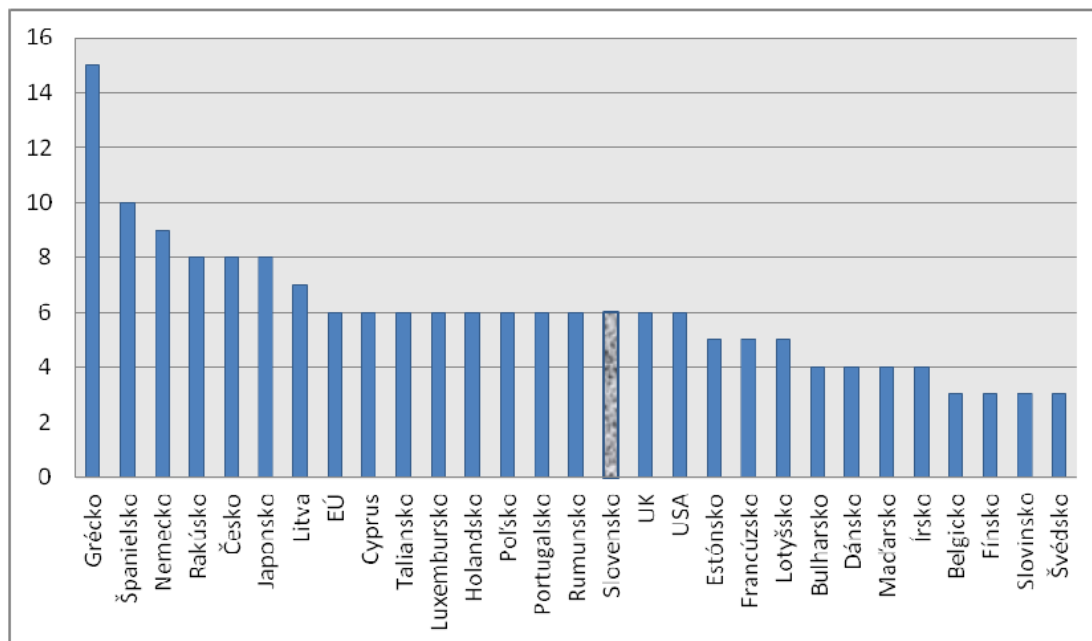
Nasledujúce grafy zachytávajú počet dní a úkonov potrebných na založenie podniku v rôznych krajinách EÚ.

Graf 2: Počet dní potrebných na založenie podniku

Zdroj: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

Graf 3: Počet úkonov potrebných na založenie podniku

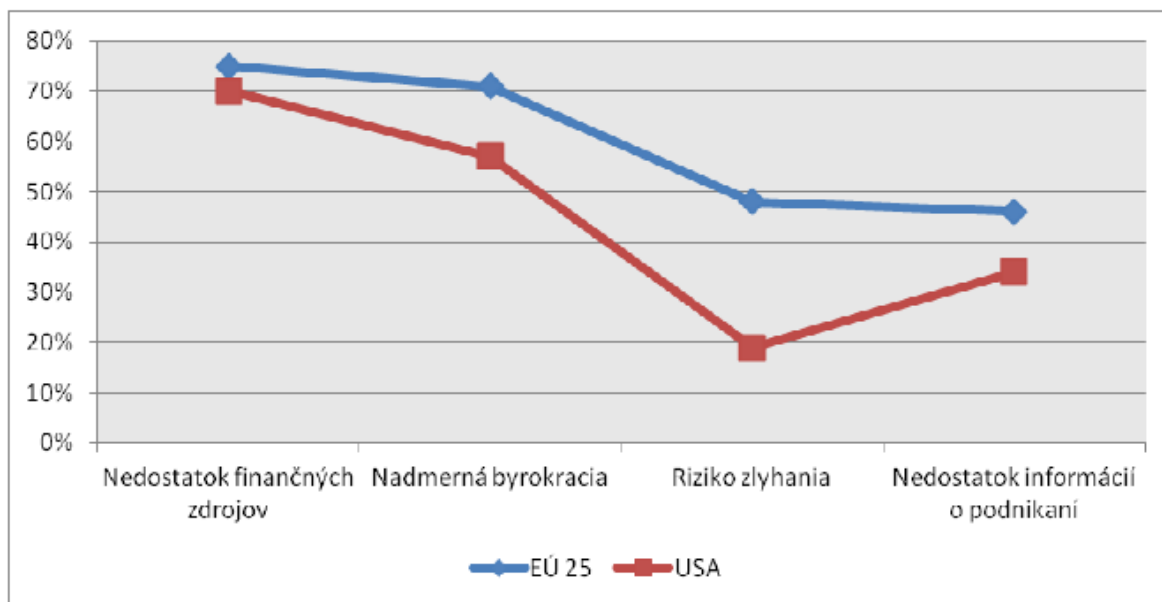

Zdroj: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

Najsledovanejšou fázou regulačného zaťaženia podnikateľov je vznik a zakladanie podnikov. Priemerná doba založenia podniku v EÚ je 15 dní, v krajinách OECD asi 13 dní. V USA trvá založenie podniku 6 dní a v Japonsku 23 dní.⁹⁴

Malé a stredné podniky sa zameriavajú na dlhodobú udržateľnosť svojho podnikania než na vysokú ziskovosť. V súčasnosti musia čeliť nízkemu dopytu a teda aj veľmi citlivo reagujú na hospodársky pokles. Pri zakladaní podnikov je nadmerná byrokracia hneď druhým najväčším problémom po nedostatku finančných zdrojov,⁹⁵ čo ilustruje aj Graf 1.

Graf 4: Hlavné problémy pri začatí podnikania

Zdroj: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

⁹⁴ *Audit odporúčaní iniciatívy Small Business Act a rozpracovanie základných odporúčaní EK na podmienky MSP na Slovensku.* [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

⁹⁵ *Audit odporúčaní iniciatívy Small Business Act a rozpracovanie základných odporúčaní EK na podmienky MSP na Slovensku.* [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

Eliminácia administratívneho zaťaženia podnikania je súčasťou agendy lepšej regulácie. Administratívne zaťaženie nie je také výrazné, ako záťaž, ktorá je podstatou regulácií. Spôsobuje však zbytočné náklady a zaťažuje podnikateľov agendou, ktorá je neproduktívna a nemá žiadny spoločenský význam. Na strane verejnej správy predstavuje neúčelne vynaložené výdavky (bez pridanej hodnoty). Asi 40 % administratívneho zaťaženia pochádza priamo z medzinárodnej legislatívy (najmä legislatívy EÚ). Z toho zároveň vyplýva, že aj keď ide o problém európskeho rozmeru, presahujúci hranice štátov, majoritne sa jedná o národnú záležitosť, 60 % existujúcej byrokratickej záťaže spôsobuje národná verejná správa.⁹⁶

Tabuľka 1: Administratívne náklady podľa členských štátov EÚ

	AT	BL	CZ	DE	DK	ES	FI	FR	UK	GR	HU	IE	IT	NL	PL	PT	RE	SK	SI	SE	EU 25
Podiel AN na HDP (%)	4,6	2,8	3,3	3,7	1,9	4,6	1,5	3,7	1,5	6,8	6,8	2,4	4,6	3,7	5,0	4,6	6,8	4,6	4,1	1,5	3,5
Pozn.: BL zahŕňa Belgicko a Luxembursko; RE zahŕňa pobaltské členské štáty, Maltu a Cyprus. Hodnota EÚ 25 je vážený priemer HDP.																					

Zdroj: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

Prieskumy Európskej komisie naznačujú, že plneniu rôznych administratívnych požiadaviek verejnej správy malý a stredný podnik venuje približne 8 % pracovného času. Slovensko v tomto prípade patrí medzi krajiny s nadpriemernou byrokraciou (12 %).⁹⁷

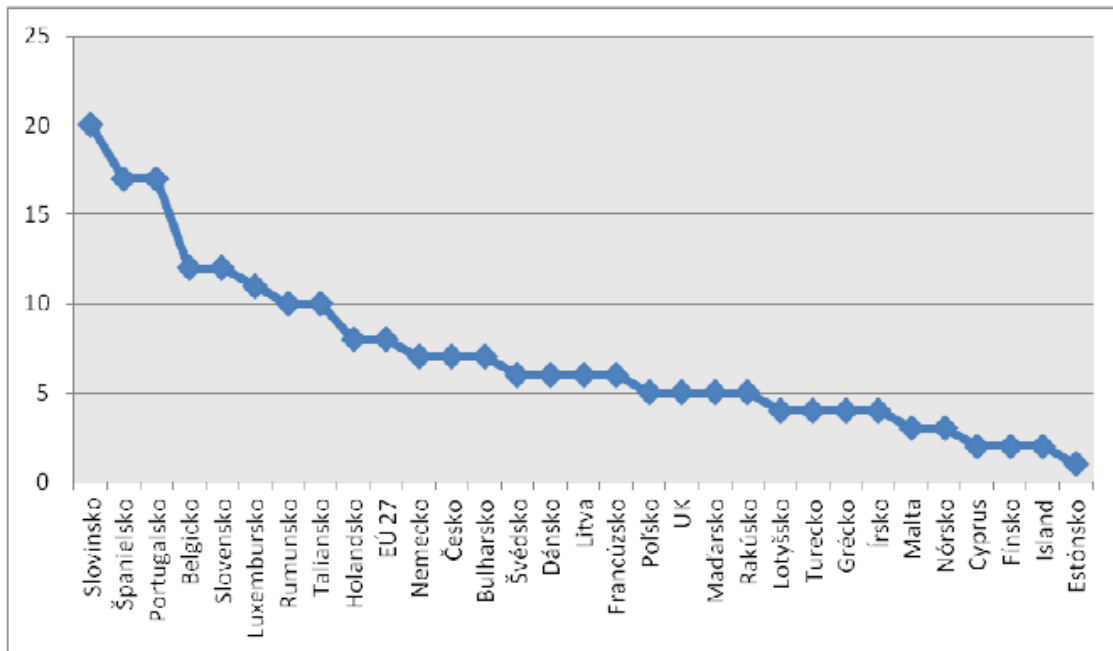
⁹⁶ *Audit odporúčaní iniciatívy Small Business Act a rozpracovanie základných odporúčaní EK na podmienky MSP na Slovensku.* [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete:

http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

⁹⁷ *Audit odporúčaní iniciatívy Small Business Act a rozpracovanie základných odporúčaní EK na podmienky MSP na Slovensku.* [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete:

http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

Graf 5: Priemerný čas venovaný byrokracii v malých a stredných podnikoch (%)

Zdroj: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf

3.6 Porovnanie založenia s. r. o. s vybranou krajinou

V súvislosti so zvýšením konkurencieschopnosti slovenských malých a stredných podnikov na vnútornom trhu EÚ a ich expanziou na trhu čoraz viac podnikateľov má záujem založiť spoločnosť a podnikateľ aj za hranicami nášho štátu. Obchodovať s krajinami EÚ a tretími krajinami, podnikateľ na vnútornom trhu EÚ, či cezhraničné vysielanie zamestnancov do krajín EÚ, je pre mnohých čoraz lákavejšie.

3.6.1 Založenie s. r. o. vo Veľkej Británii

Mnoho slovenských občanov uvažuje o tom, kde sa najviac v rámci EÚ oplatí založiť a registrovať obdobu našej spoločnosti s ručením obmedzeným. Z hľadiska samotného výberu tretej krajiny, v ktorej zakladajú cudzinci spoločnosť podobnú s. r. o. je v rámci EÚ jednoznačne Veľká Británia. Teší sa vysokému kreditu a je priateľská podnikateľskému prostrediu. Najmä tomu dopomáha fakt, že založenie (Ltd. = private limited liability company) je časovo a formálne nenáročné. Na rozdiel od zakladania akciovej spoločnosti, ktorá má harmonizované základné imanie na európskej úrovni už od začiatku 70. rokov 20. storočia, založiť Ltd. vo Veľkej Británii podnikateľ môže bez akéhokoľvek začiatočného kapitálu.

Na založenie spoločnosti je potrebné predložiť dva doklady totožnosti a spoločnosť je štandardne založená bez notára a do 24 hodín.⁹⁸ Predmety činnosti sa nemusia špecifikovať, spoločnosť môže vykonávať všetky legálne aktivity. Výška základného imania nie je stanovená, odporúča sa však zadať do online formulára vo výške jednej libry. Online žiadosť na registráciu firmy v Anglicku - formulár IN01⁹⁹ prikladáme ako Prílohu A našej práce. Registruje sa cez web stránku *www.companies-house.gov.uk*. Ručenie spoločníkov je obmedzené iba na majetok spoločnosti a pri likvidácii spoločnosti je súkromný majetok

⁹⁸ Pravda. 2013. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete:

<http://ukcompany.blog.pravda.sk/2013/03/05/3/>

⁹⁹ Government UK. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete:

<https://www.gov.uk/government/publications/register-a-private-or-public-company-in01>

zakladateľov nedotknuteľný. Dividendy je možné vyplácať kedykoľvek.¹⁰⁰ Za názvom obchodného mena spoločnosti bude uvedená skratka LTD alebo Limited. Musí byť ustanovený minimálne jeden riaditeľ – fyzická osoba.¹⁰¹ Dane sa platia v Anglicku a daň z príjmu sa pohybuje vo výške 21 %, sadzba DPH je vo výške 20 %.¹⁰²

Veľmi populárne a rozšírené sa stalo zakladanie tzv. mailbox alebo P. O. Box spoločností, ktoré síce majú formálne sídlo vo Veľkej Británii, ale všetku svoju podnikateľskú činnosť vykonávajú v inom členskom štáte. V prípade, že sídlo bude v Anglicku a výkon činnosti v inej krajine, napríklad u nás na Slovensku, je vhodné mať zriadenú na Slovensku organizačnú zložku zapísanú v obchodnom registri. Organizačná zložka bude viesť účtovníctvo a podávať daňové priznanie podľa slovenských zákonov. Takýmto spôsobom sa dá obísť striktnú domácu úpravu výšky základného imania, alebo využiť britskú úpravu.¹⁰³ Slovenskú daňovú licenciu neplatí britská LTD ani slovenská organizačná zložka.¹⁰⁴

Výhody podnikania prostredníctvom anglickej spoločnosti je možné vidieť najmä v prestíži a imidži anglickej spoločnosti, v rýchlosti a nízkych nákladoch na jej založenie či v anonymite alebo stabilnom právnom systéme Veľkej Británie. Nízka byrokracia a možnosť vybavenia všetkých potrebných náležitostí online. Taktiež automatická registrácia DPH (VAT) pri dosiahnutí obrátov nad 77 000 libier. Daň z príjmov sa odvádza až 9 mesiacov po ukončení roka a teda aj firma je daňovo kontrolovaná len do deviatich mesiacov po podaní daňového priznania. Ak je daň zaplatená pred termínom splatnosti, finančný úrad uhradí spoločnosti úrok z úveru. Základné imanie nie je potrebné a spoločnosť ručí iba do výšky svojho majetku.¹⁰⁵

¹⁰⁰ FormOnline. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <https://www.form-online.net/sk/vyhody-ltd.html>

¹⁰¹ Slovak Companies. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.skcompanies.sk/sk/anglicka-firma-ltd/zalozit-anglicku-firmu-ltd/kupit-anglicku-firmu-ltd/>

¹⁰² Anglické spoločnosti s ručením obmedzeným. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.srocky.sk/zalozenie-spolocnosti/anglicko/>

¹⁰³ RPIC. 2015. *Podnikanie občanov SR v krajinách EU*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://www.rpic.eu/web/rpic/europe/texty/podnikanie.html>

¹⁰⁴ FormOnline. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <https://www.form-online.net/sk/vyhody-ltd.html>

¹⁰⁵ Pravda. 2013. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://ukcompany.blog.pravda.sk/2013/03/05/3/>

3.6.2 Postup pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným na Slovensku

V našej diplomovej práci sa stretávame s istým nesúlalom či protirečením oficiálnych dokumentov Európskej únie a reakciou na ne. Vytýčili sme si za cieľ preskúmať, aká je byrokracia v praxi. Simulovali sme založenie spoločnosti s ručením obmedzeným a snažili sme sa obsiahnuť všetky nutné úkony.

Na Slovensku je najčastejšie využívaná forma podnikania právnických osôb spoločnosť s ručením obmedzeným. Zakladajú sa viacosobové, ale i jednoosobové s.r.o.

V roku 2015 sa pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným postupuje tak, že v prvom kroku sa spíše spoločenská zmluva spolu s ostatnými dokumentmi. Ďalej sa vyžiada súhlas správcu dane so zápisom spoločnosti do obchodného registra, získa sa osvedčenie o živnostenskom oprávnení, splatí sa základné imanie vkladmi spoločníkov. Následným krokom sa zapíše spoločnosť do obchodného registra a na záver sa spoločnosť zaregistruje na daň z príjmov na daňovom úrade.

Fyzická osoba, ktorá sa rozhodne podnikat' formou spoločnosti s ručením obmedzeným (s. r. o.), musí prejsť krokmi, ktoré sú nevyhnutné pre vznik spoločnosti. Dôležitou úlohou zakladateľa spoločnosti je premyslieť si predmet činnosti, následne zistiť či má náležité oprávnenia na vykonávanie predmetu činnosti. Nemenej dôležité je premyslieť a zvážiť výber obchodného mena. Ak vie obchodné meno a predmet činností, ktorými sa bude spoločnosť zaoberať, zakladateľovi to môže významne skrátiť čas na Živnostenskom úrade. Pre určenie predmetu činností zverejnilo Ministerstvo vnútra zoznam odporúčaných živností. V zákone č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) sa nachádza základné rozdelenie živností a to na remeselné, viazané a voľné. V prílohe č.1 nachádza zoznam remeselných živností, v prílohe č. 2 zoznam viazaných činností. Voľné živnosti sú tie, ktoré sa nenachádzajú v prílohe 1 a 2. V prílohe č. 4 je zoznam činností, ktoré môžu vykonávať osoby s osobitnou odbornou spôsobilosťou. Živnostenský zákon ďalej definuje základné povinnosti podnikateľa, rozsah oprávnení a neoprávnené podnikanie, preto je nevyhnutné, aby každý zakladateľ poznal živnostenský zákon.¹⁰⁶ Od roku 2010 na základe ustanovení Smernice 2006/123/ES o službách na vnútornom trhu v Slovenskej republike

¹⁰⁶ Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)

vznikli *Jednotné kontaktné miesta v SR* (JKM). Tieto poskytujú informácie k uľahčeniu vstupu slovenských a zahraničných záujemcov o podnikanie v oblasti služieb na slovenský trh.¹⁰⁷ Vo všetkých zmluvných štátoch Európskej únie a ktoré sú zmluvnými stranami dohody o EHP tvoria JKM celoeurópsku sieť jednotných kontaktných miest pod názvom *EUGO Network*.¹⁰⁸ Spoločne s ohlásením živnosti si môže novozaložená spoločnosť na jednotnom kontaktnom mieste vybaviť aj splnenie registrácie k dani z príjmov a podanie návrhu na prvý zápis spoločnosti do obchodného registra.

Spoločnosť s ručením obmedzeným sa zakladá *spísaním spoločenskej zmluvy*, v prípade ak ju zakladajú minimálne dvaja spoločníci (maximálne však päťdesiat spoločníkov), pri založení jedno osobovej spoločnosti s ručením obmedzeným sa spisuje *zakladateľská listina*. Obchodný zákonník č. 513/1991 Z. z. upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. Ďalej určuje, že ak sa zakladá spoločnosť spoločenskou zmluvou musí byť podpísaná všetkými zakladateľmi a pravosť podpisov zakladateľov musí byť úradne overená. Spoločenskú zmluvu môže uzavrieť aj splnomocnenec a to vybavený plnomocenstvom s úradne overeným podpisom splnomocniteľa, ktoré sa pripojí k spoločenskej zmluve. Taktiež pri založení spoločnosti jediným zakladateľom, zakladateľská listina musí byť pravosť podpisov úradne overená.

V roku 2015 podľa podľa § 110 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len Obchodný zákonník) pri založení s.r.o. musí spoločenská zmluva obsahovať obchodné meno a sídlo spoločnosti, určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby. Ďalším údajom je predmet podnikania (činnosti), výška základného imania a výška vkladu každého spoločníka a výšku splatených vkladov pri založení spoločnosti vrátane spôsobu a lehoty splácania vkladu. Správcom vkladu môže byť jeden zo spoločníkov ale je možné touto funkciou poveriť banku. Ak sa spoločník zaviazal splatiť svoj podiel sčasti nepeňažným vkladom, výška tohto nepeňažného vkladu (predmetu, veci) sa ocení a zaznamená do spoločenskej zmluvy. V spoločenskej zmluve sa ďalej uvádzajú mená a bydliská a rodné čísla prvých konateľov spoločnosti a spôsob, akým konajú v mene spoločnosti, pri zahraničnej

¹⁰⁷ Smernica 2006/123/ES o službách na vnútornom trhu

¹⁰⁸ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Jednotné kontaktné miesta v SR. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?jednotne-kontaktne-miesta-v-sr>

fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené. Nasleduje určenie správcu vkladov, výška rezervného fondu, ak spoločnosť vytvára rezervný fond pri svojom vzniku, a výšku, do ktorej je spoločnosť povinná rezervný fond dopĺňať a spôsob dopĺňania. V Prílohe B uvádzame vzor spoločenskej zmluvy a v Prílohe C vzor zakladateľskej listiny.¹⁰⁹

Následne *Obchodný zákonník* určuje, že v spoločenskej zmluve musia byť uvedené výhody poskytnuté osobám podieľajúcim sa na založení spoločnosti alebo na činnostiach smerujúcich k nadobudnutiu oprávnenia na jej činnosť a predpokladané náklady spoločnosti súvisiace so založením a vznikom spoločnosti. Tieto hlavné body musí obsahovať aj zakladacia listina, ktorá sa musí vyhotoviť vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone a súčasťou zakladateľskej listiny je návrh stanov. Pred podaním návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra musí sa každý peňažný vklad splatiť najmenej 30 %, pričom celková hodnota splatených peňažných vkladov spolu s hodnotou odovzdaných nepeňažných vkladov musí však byť aspoň 50 %, avšak ak spoločnosť založil jeden zakladateľ môže sa spoločnosť zapísať do obchodného registra, len ak je splatené v plnej výške jej základné imanie. Do obchodného registra podávajú a podpisujú návrh na zápis spoločnosti všetci konatelia spoločnosti. Pred zápisom spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra súd okrem hore uvedených skutočností preverí, či fyzická osoba, ktorá je jediným zakladateľom spoločnosti, nie je jediným spoločníkom vo viac ako dvoch spoločnostiach s ručením obmedzeným. Pre podnikateľov je určená aj služba, prostredníctvom ktorej je možné podať elektronicky žiadosť o prvozapis spoločnosti do obchodného registra, a je možné zároveň vložiť elektronické listiny vyžadované k návrhu, ktoré musia byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom občana, alebo viacnásobným zaručeným elektronickým podpisom. Spoločenskú zmluvu vyhotovujeme jednu pre každého spoločníka, jedno vyhotovenie pre živnostenský úrad a dve vyhotovenia pre registrový súd a je potrebné overiť podpis na podpisovom vzore konateľov, vid' Príloha D.

Orgánmi spoločnosti s.r.o. sú valné zhromaždenie, konatelia a dozorná rada, ktorá nie je zo zákona nutná. Valné zhromaždenie, ktoré zvoláva konateľ ako štatutárny orgán spoločnosti sa má uskutočniť v lehote určenej v spoločenskej zmluve, prípadne v stanovách, ale najmenej raz ročne. Zápisnicu o valnom zhromaždení musí obsahovať obchodné meno a sídlo spoločnosti, miesto a čas konania valného zhromaždenia, meno predsedu valného

¹⁰⁹ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Civilne-pravo/Formulare.aspx>

zhromaždenia a zapisovateľa, opis prerokovania jednotlivých bodov programu a rozhodnutie valného zhromaždenia s uvedením výsledku hlasovania. Zápisnicu z valného zhromaždenia podpisuje predseda valného zhromaždenia a zapisovateľ.

Štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov, pričom konateľom môže byť iba fyzická osoba. Ustanovenie fyzickej osoby do funkcie konateľa je nevyhnutné zdokumentovať a táto listina musí obsahovať meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo konateľa a jeho podpisový vzor. Konateľov vymenúva valné zhromaždenie z radov spoločníkov alebo iných fyzických osôb. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Konatelia sú povinní zabezpečiť riadne vedenie predpísanej evidencie a účtovníctva, viesť zoznam spoločníkov, informovať spoločníkov o záležitostiach spoločnosti predkladať valnému zhromaždeniu na schválenie riadnu individuálnu účtovnú závierku a návrh na rozdelenie zisku alebo úhradu strát. Pre zriadenie dozornej rady sa môžu rozhodnúť spoločníci. V tom prípade rovnakú listinu ako pri ustanovení do funkcie konateľa je potrebné spísať aj pri členoch dozornej rady.¹¹⁰

Súhlas správcu dane so zápisom spoločnosti do obchodného registra v roku 2015

Od 1. 10. 2012 v nadväznosti na legislatívnu zmenu *Obchodného zákonníka* bolo doplnené ustanovenie § 54 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní, ktoré sa týka vydávania súhlasu správcu dane so zápisom do obchodného registra. Žiadateľ môže daňový subjekt požiadať o súhlas správcu dane so zápisom spoločnosti do obchodného registra prostredníctvom žiadosti, ktorú môže podať písomne, alebo aj pri osobnej návšteve u správcu dane, t.j. ústne do zápisnice, alebo môže byť žiadosť podaná elektronickými prostriedkami so zaručeným elektronickým podpisom. V prípade podanie žiadosti bez zaručeného elektronického podpisu, musí byť doručená aj v listinnej forme a to do piatich pracovných dní odo dňa jej odoslania elektronickými prostriedkami, pretože inak by sa považovala za nedoručenú. K žiadosti nie je potrebné priložiť žiadne prílohy. Ak by mala žiadosť nedostatky, pre ktoré nebude spôsobilá na prerokovanie, správca dane vyzve žiadateľa na ich odstránenie. Žiadateľ podáva žiadosť na miestne príslušnom daňovom úrade podľa trvalého bydliska zakladateľa spoločnosti. Pre spoločnosť, ktorú zakladajú viacerí zakladatelia, je

¹¹⁰ 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

potrebné získať súhlas, pre každého z nich. Na žiadosti sa nevyžaduje overenie podpisu a vydanie žiadosti nepodlieha správne poplatku. Daňový úrad vydá súhlas so zápisom spoločnosti do obchodného registra, ak žiadateľ je daňovým subjektom a ak daňový subjekt nemá daňový nedoplatok a nedoplatok na cle vyšší ako 170,- €, pričom daná skutočnosť sa skúma ku dňu vydania súhlasu, t.j. do piatich pracovných dní od doručenia žiadosti.

Skutočnosť, že zakladateľ nemá daňový nedoplatok a nedoplatok na cle je potrebné pri podaní návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra preukazovať. Z tohto dôvodu by malo byť následným krokom po spísaní zakladateľských dokumentov získanie súhlasu správcu dane so zápisom spoločnosti do obchodného registra.¹¹¹

Získanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení pri zakladaní s.r.o. v roku 2015

Zakladatelia spoločnosti si musia vopred premyslieť a určiť predmet podnikania. Podnikateľská činnosť spoločností s ručením obmedzeným poväčšine vykonávajú podnikateľskú činnosť, ktorú zaradujeme do kategórie voľných, remeselných alebo viazaných živností. K vykonávaniu živnostenského podnikania je nutné získať osvedčenie o živnostenskom oprávnení, o ktoré musí zakladateľ požiadať na miestne príslušnom okresnom úrade podľa sídla spoločnosti, na odbore živnostenského podnikania obvodného úradu.¹¹²

V prípade, že nebola s.r.o. zapísaná do obchodného registra, vydá živnostenský úrad osvedčenie o živnostenskom oprávnení aj pred zápisom do obchodného registra, ak sa preukáže, že spoločnosť bola riadne založená a spĺňa určité podmienky. Novozaloženej s.r.o. po preskúmaní žiadosti sa osvedčenie o živnostenskom oprávnení vydáva do troch pracovných dní odo dňa ohlásenia a doručenia výpisov z registra trestov. Spoločnostiam pri žiadosti o vydanie živnostenského oprávnenia prostredníctvom jednotného kontaktného miesta im toto prideli aj IČO. Oprávnenie vykonávať podnikateľskú činnosť, čiže živnostenské oprávnenie vzniká ale až odo dňa zapísania s.r.o. do obchodného registra. Vzor žiadosti o zapísanie spoločnosti do registra vid' v Prílohe E. Návrh na zápis do obchodného registra sa musí podať do 90 dní od založenia spoločnosti alebo od doručenia listiny, ktorou

¹¹¹ Finančná správa Slovenská republika. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Infoservis/suhlasSD/2014_05_14_OR_suhlas.pdf

¹¹² Ústredný portál verejných služieb ľudom. 2014. *Ohlásenie živnosti*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_ohlasenie-zivnosti/podnikatel

sa preukazuje živnostenské alebo iné podnikateľské oprávnenie. Ak sa pri založení obchodnej spoločnosti výslovne neurčí že je zakladaná na dobu určitú, platí, že bola založená na dobu neurčitú. Žiadosť o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení podávajú všetci zakladatelia spoločnosti, konateľ, alebo iná osoba splnomocnená na základe úradne osvedčeného splnomocnenia.

Všeobecnými podmienkami prevádzkovania živnosti sú dosiahnutie veku 18 rokov, spôsobilosť na právne úkony a bezúhonnosť, ktorá sa preukazuje výpisom z registra trestov. Pri osobnom podávaní žiadosti o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení právnická osoba k ohláseniu živnosti priloží doklady:

- úradne osvedčenú kópiu zakladateľskej listiny, pri viacosobových úradne osvedčenú kópiu spoločenskej zmluvy, prípade neoverenú kópiu a originál k nahliadnutiu;
- vyplnené tlačivo žiadosti o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení pre právnickú osobu a preukázanie zaplatenia správnych poplatkov, ktoré je možné uhradiť kolkovými známami v uvedenej nominálnej hodnote na správnom orgáne, v hotovosti do pokladnice správneho orgánu, poštovým poukazom na účet príslušného správneho orgánu alebo prevodom z účtu v banke, ďalšou možnosťou je prostredníctvom e-kolkov. Pri voľnej živnosti je stanovený správny poplatok 5 eur a za každú remeselnú alebo viazanú živnosť je správny poplatok 15 eur;¹¹³
- pri ohlasovacej remeselnej živnosti alebo viazanej živnosti doklad preukazujúci odbornú spôsobilosť jej zodpovedného zástupcu, ktorého netreba ustanoviť v prípade, ak možno odbornú alebo inú spôsobilosť preukázať iba dokladom vydaným na meno podnikateľa (napr. doklad o ukončení príslušného stredoškolského alebo vysokoškolského vzdelania, osvedčenie o ukončení príslušného vzdelávania, atď.)
- doklad oprávňujúci užívať nehnuteľnosť, ktorú uviedla ako sídlo spoločnosti Živnostenskému úradu sa predkladá aj písomné vyhlásenie vlastníkov nehnuteľnosti o súhlase s tým, aby mala s.r.o. sídlo v nehnuteľnosti, ktorú vlastní. To platí i v prípade, ak je užívanie nehnuteľnosti bezplatné i v prípade, ak je spoločník vlastníkom nehnuteľnosti, v ktorej má byť sídlo spoločnosti. Živnostenskému odboru nestačí kópia Listu vlastníctva, pretože ide o dva odlišné právne subjekty. Sídlo s.r.o. nemôže byť uvedený poštový priečinok (P. O. Box), ale je možné využívať služby tzv.

¹¹³ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://www.minv.sk/?odbor_zivnostenskeho_podnikania

Office–houseov, ktoré za poplatok prenajímajú možnosť mať sídlo v Office-house a ponúkajú i ďalšie služby ako napríklad preposielanie pošty, či krátkodobé prenajímanie kancelárií či zasadacích miestností;

- vyhlásenie zodpovedného zástupcu o tom, že nemá súdom alebo správnym orgánom uložený zákaz činnosti týkajúci sa prevádzkovania živnosti;
- súhlas zodpovedného zástupcu s ustanovením do funkcie kde zodpovedný zástupca musí byť ustanovený do funkcie ak právnická osoba ohlasuje remeselné alebo viazané živnosti;
- výpis z registra trestov osôb, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky a na ktoré sa vzťahuje podmienka bezúhonnosti podľa živnostenského zákona;
- splnomocnenie na zastupovanie právnickej osoby v konaní pred Jednotným kontaktným miestom.

Pre zakladateľov je zaujímavá možnosť prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy www.slovensko.sk ohlásiť živnosť aj elektronicky prostredníctvom on-line formulárov.¹¹⁴ Podmienkou je vlastniť zaručený elektronický podpis, pričom občan, ktorý hodlá využiť elektronické služby živnostenského registra nemusí vlastniť nový občiansky preukaz s elektronickým čipom (eID kartu), nakoľko k prístupu k týmto službám je možný i prostredníctvom mena a hesla. Veľkou výhodou podávania žiadosti o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení je úspora na správnych poplatkoch, kde zápis voľnej živnosti je bezplatný a za zápis remeselných a viazaných živností je správny poplatok 7,50 eur za každú zapísanú viazanú alebo remeselnú živnosť. Podmienkou je, že celá žiadosť musí byť podaná elektronicky, to znamená aj všetky prílohy a predkladané dokumenty musia byť naskenované a podpísané zaručeným elektronickým podpisom.

Splatenie základného imania vkladmi spoločníkov s.r.o. v roku 2015

Základným imaním spoločnosti s ručením obmedzeným je peňažné vyjadrenie súhrnu peňažných ako i nepeňažných vkladov všetkých spoločníkov do spoločnosti. Základné imanie je povinné, v spoločenskej zmluve musí byť určená výška základného imania a výška vkladu každého spoločníka pri založení spoločnosti vrátane spôsobu a lehoty splácania vkladu

¹¹⁴ Ústredný portál verejných služieb ľudom. 2014. *Ohlásenie živnosti*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_ohlasenie-zivnosti/podnikatel

a výška základného imania sa zapisuje do obchodného registra. Minimálna hodnota základného imania je 5000,- eur a hodnota vkladu jedného spoločníka musí byť minimálne 750,- eur. Pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným sa môže každý spoločník zúčastniť iba jedným vkladom, pričom výška vkladu sa môže pre jednotlivých spoločníkov určiť rozdielne, ale musí byť vyjadrená kladným celým číslom a celková hodnota vkladov musí súhlasiť s hodnotou základného imania spoločnosti. Ak ide o nepeňažný vklad, musí byť splatený pred zápisom výšky základného imania do obchodného registra. Pred podaním návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra musí byť každý peňažný vklad splatený najmenej tridsať percent a hodnota splatených peňažných vkladov spolu s hodnotou nepeňažných vkladov musí byť aspoň päťdesiat percent z minimálnej výšky základného imania, pričom pri jednoosobovej s.r.o. musí byť základné imanie splatené pred podaním návrhu na zápis do obchodného registra v plnej výške päťtisíc eur. Písomné vyhlásenie o splatení vkladov vid' Príloha E.¹¹⁵ alebo ich častí spoločníkmi je povinný vydať správca vkladov, ktorý písomne prehlási, že vklady boli zložené k jeho rukám a prikladá toto vyjadrenie k návrhu na zápis do obchodného registra, pričom správa vkladu môže byť rovnaká osoba ako spoločník s.r.o. Správca vkladov preukazuje splatenie peňažných vkladov alebo ich častí výpisom z účtu v banke, ktoré sa povinne prikladajú k návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra. Alternatívnou možnosťou je potvrdenie z banky o zložení vkladu do základného imania. Návrh novely Obchodného zákonníka, ktorá zavádzala zníženie základného imania v s.r.o. na jedno euro neprešiel, pretože Parlament neprelomil veto prezidenta a neschválil novelu zákona jednoeurovej s.r.o.

Zápis spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra v roku 2015

Návrh na zápis spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra je možné podať osobne na registrovom súde v krajskom meste podľa sídla spoločnosti prostredníctvom osobitného formulára, vid' Príloha F.¹¹⁶ Ďalšou možnosťou je podanie Návrhu na zápis s ručením obmedzeným do obchodného registra je prostredníctvom jednotného kontaktného

¹¹⁵ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Obchodny-register-SR/Formulare-na-zapis-udajov-do-obchodneho-registra-pre-podania-v-listinnej-podobe.aspx>

¹¹⁶ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Obchodny-register-SR/Formulare-na-zapis-udajov-do-obchodneho-registra-pre-podania-v-listinnej-podobe.aspx>

miesta, alebo elektronicky prostredníctvom portálu *www.slovensko.sk*. Okrem vyplnenia príslušného formulára je potrebné priložiť k návrhu na zápis spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra doklady, ktoré bližšie určuje Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť, ktorými sú:

- spoločenská zmluva alebo zakladateľská listina s osvedčenými podpismi všetkých zakladateľov a stanovy, ak boli prijaté;
- pri spoločnosti, ktorú zakladá jediná fyzická osoba prikladá vyhlásenie, že nie je jediným spoločníkom vo viac ako dvoch spoločnostiach s ručením obmedzeným;
- listina ustanovujúca fyzickú osobu do funkcie konateľa spoločnosti, ktorá musí obsahovať meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo, podpisový vzor;
- písomné vyhlásenie správu vkladov o splatení vkladov jednotlivými spoločníkmi, výpis z účtu v banke a v prípade nepeňažného vkladu aj znalecký posudok, ktorý určuje jeho výšku;
- osvedčenie o živnostenskom oprávnení na vykonávanie činnosti, ktorá sa zapisuje do obchodného registra ako predmet činnosti;
- list vlastníctva alebo nájomnú zmluvu k nehnuteľnosti alebo jej časti, kde bude mať nová spoločnosť sídlo alebo miesto podnikania, prípadne súhlas vlastníka nehnuteľnosti, vid' Príloha F, alebo jej časti so zápisom nehnuteľnosti ako sídlo alebo miesto podnikania spoločnosti do obchodného registra;
- súhlas správcu dane so zápisom spoločnosti do obchodného registra.

Všetky hore uvedené listiny musia byť v dvoch úradne overených vyhotoveniach.

Ďalšími dokladmi, ktoré je nutné priložiť k príslušnému formuláru sú doklady preukazujúce zaplatenie súdneho poplatku za zápis spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra vo výške 331,50 eur a ak ide o podanie celého návrhu elektronickými prostriedkami výška súdneho poplatku je 165,75 eur. Za doklad, ktorým sa preukazuje zaplatenie súdneho poplatku, považujeme potvrdenie vydané pokladňou súdu o tom, že bol súdny poplatok uhradený priamo do pokladne registrového údu, výpis z účtu navrhovateľa, z ktorého vyplýva vykonanie predmetnej platby. Ďalším dokladom je prevodný príkaz na úhradu potvrdený príslušnou bankou, ak ide o úhradu súdneho poplatku formou poukázania peňažných prostriedkov z účtu navrhovateľa v prospech účtu príslušného registrového súdu,

alebo ústrižok poštovej poukážky, ak ide o úhradu súdneho poplatku prostredníctvom pošty. V prípade zastúpenia vo veci podania návrhu na zápis do obchodného registra na základe plnomocenstva, predkladá sa i splnomocnenie s úradne osvedčeným podpisom konateľov.¹¹⁷ Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov určuje, že ak sú splnené podmienky, registrový súd vykoná zápis v lehote dvoch pracovných dní od doručenia návrhu na zápis. O vykonaní zápisu navrhovaných údajov vydá registrový súd potvrdenie, v ktorom uvedie obsah vykonaného zápisu a registrový súd vydá výpis z obchodného registra, ktorý vydá alebo odošle navrhovateľovi. Uvedená dvojdňová lehota sa v praxi môže predĺžiť z podnetu súdu napríklad v čase Vianočných sviatkov.

Registrácia novozaloženej s.r.o. na daň z príjmov na daňovom úrade v roku 2015

Spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bola zapísaná do obchodného registra, má v zmysle § 49a ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov povinnosť požiadať miestne príslušný daňový úrad podľa svojho sídla o registráciu na daň z príjmov, vid'. Príloha G. Túto registračnú povinnosť si musí novovzniknutá spoločnosť s ručením obmedzeným splniť do konca kalendárneho mesiaca po uplynutí mesiaca, v ktorom získala povolenie alebo oprávnenie na podnikanie, pričom treba zdôrazniť, že lehota na splnenie registračnej povinnosti na daň z príjmov začína plynúť až odo dňa jej zápisu do obchodného registra a nie odo dňa, kedy získala osvedčenie o živnostenskom podnikaní. Na jednotnom kontaktnom mieste pri podávaní žiadosti o vydanie živnostenského oprávnenia toto po získaní informácie o zápise spoločnosti do obchodného registra automaticky zabezpečí registráciu novovzniknutej spoločnosti na daň z príjmu. Správca dane v lehote do 30 dní od podania žiadosti o registráciu prideli novovzniknutej spoločnosti s ručením obmedzeným daňové identifikačné číslo, ktoré je právnická osoba povinná uvádzať pri styku so správcom dane a správca dane vydá osvedčenie o registrácii.¹¹⁸

¹¹⁷ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://www.justice.gov.sk/kop/or/or_faq.htm

¹¹⁸ Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Registrácia daňových subjektov*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=8738>

4. Diskusia

„Európa je vrcholom byrokracie preto, že sa neopiera o nič iné.“

- Margaret Thatcherová -

Teória hovorí, že byrokratickému aparátu ide o verejné blaho a verejný prospech, prax sa však výrazne odlišuje. Citát Margaret Thatcherovej je v súčasnosti viac než platný. Európska únia a jej členské štáty v porovnaní so zvyškom sveta už nie sú také konkurencieschopné ako to proklamovala Lisabonská stratégia. Strata konkurencieschopnosti je následkom enormnej byrokratickej záťaže. Tá sa tu nahromadila počas rokov existovania EÚ. Ambicióznym cieľom Európskej únie je v najbližších rokoch znížiť toto bremeno. Európska únia vytvorila samostatnú pozíciu pre eurokomisára pre redukciu administratívnej záťaže. Tento nápad vyšiel z pera predsedu Európskej komisie Jeana-Claudea Junckera. Či je to dobrý nápad a či bude nová pozícia efektívna, ukáže čas. Rozhodne je na mieste oceniť snahu znižovať byrokratickú záťaž, aby sa podnikateľom umožnilo pracovať čo najefektívnejšie a v prospech potrieb ich zákazníkov namiesto míňania prostriedkov na splňania administratívnych nariadení. Táto iniciatíva už nie je žiadnou lastovičkou. Snahy o zníženie regulačnej záťaže Európskej únie však v minulosti skončili s nie veľmi slávnymi výsledkami.

Z údajov, ktoré uvádza Richard Sulík na svojej webovej stránke (12.12.2014), kým v roku 1995 mala Európska únia približne 13 000 právnych aktov, na konci roku 1999 ich bolo už viac ako 16 000. Každý jeden z programov Európskej komisie, či už išlo o „Program na zníženie byrokracie“ (2002), „Agendu lepšej regulácie“ (2005), „Akčný plán pre podniky“ (2007), „Inteligentnú reguláciu“ (2009) alebo „REFIT program“ (2013), výsledok zoštíhľovania bol prakticky vždy rovnaký – počet regulácií narástol. Naším zámerom by malo byť robiť menej, ale pracovať lepšie. Ak si aj v minulosti nadbytočnú administratívu Európska únia mohla dovoliť, dnes už tomu tak rozhodne nie je a táto byrokracia brzdí rozvoj podnikov. Hospodársky rast a zamestnanosť boli vystriedané recesiou a vysokou nezamestnanosťou a od znižovania regulácií závisí tvorba nových pracovných miest v Európe. Na Slovensku sme na tom s byrokraciou veľmi podobne.

V historickom vývoji nadväzuje súčasná slovenská byrokracia na systém štátnej správy Rakúsko-Uhorska a dedičstvo socializmu. Slovenská republika patrí k tzv. tranzitívnym ekonomikám, t. j. prešla procesom transformácie od centrálne riadeného hospodárstva na trhové hospodárstvo a po roku 1989 sa v nej začali vytvárať možnosti pre podnikateľské prostredie.

Podnikateľské prostredie na Slovensku negatívne ovplyvňuje najmä súdnictvo, vládna byrokracia a korupcia pri strete verejných a súkromných záujmov. Toto všetko narúša podnikanie, verejné obstarávanie, zväčšuje nerovnosť pred zákonom a má za následok ďalšie problémy a komplikácie. Rozsiahla vládna byrokracia núti podnikateľov zamestnávať osobu, ktorá zabezpečuje formálne náležitosti stanovené byrokraciou. V dnešnej vyspelej dobe, plnej technologických novín je na škodu, že úrady štátnej správy nie sú dostatočne vzájomne elektronicky prepojené, čo má za následok duplicitu potvrdení a iných dokumentov.

Začínajúci podnikatelia vidia v procese založenia podniku isté zjednodušenie, na druhej strane sú firmy a to najmä stavebné spoločnosti, ktoré vidia vo svojom rozvoji viacero brzdných faktorov a jedným z nich je aj byrokracia zo strany štátu (okrem iného aj nízke ceny zákaziek, nekvalitná legislatíva, zlá vymáhateľnosť práva a problémy s platobnou morálkou). Štát často zaťažuje firmy veľmi podrobnými až nezmyselnými reguláciami či nadmernými administratívnymi povinnosťami. Tie potom namiesto zarábania vo vlastnom odvetví iba sledujú, kde sa novelizoval aký predpis. Na všetko existuje formulár, v ktorom sa málokto vyzná.

Nejasné pravidlá vytvárajú atmosféru neistoty. Legislatíva zaťažuje podnikateľov a snaha podnikov ušetriť udržiavajú čiernu prácu stále atraktívnou. Ich záujmom je získať vyšší finančný zisk a nemusieť riešiť administratívnu záťaž spojenú s prijímaním zamestnancov – preto ich vyplácajú na ruku. Najmä pri úkolových prácach. Podnikateľom sa kladie veľa zbytočných prekážok aj pri zamestnávaní budúcich pracovníkov. Jedným z nich je i prihlasovanie a odhlasovanie zamestnancov do Sociálnej poisťovne a zdravotnej poisťovne. Schválením novely Zákonníka práce bola práca na dohodu zaťažená odvodmi skoro rovnako ako riadne zamestnanie. Zákonodarcovia už menej uvažovali v súvislosti s ich prihlasovaním a odhlasovaním, či elektronickým nahlasovaním zmien, či povinnosťami zamestnávateľa zasielať za dohodárov na Sociálnu poisťovňu evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia. Pri dohodároch (ak nie sú dôchodcami starobnými, invalidnými alebo študenti pracujúci na dohodu o brigádnickej práci študenta) platí, že sa do zdravotnej poisťovne zasiela Oznámenie zamestnávateľa, prostredníctvom ktorého musí zamestnávateľ zamestnanca pracujúceho na

dohodu prihlásiť do zdravotnej poisťovne len na tie dni, v ktoré reálne pracoval. Ako príklad môžeme uviesť, že ak by dohodár pracoval len v pondelok a v piatok, musí zamestnávateľ zamestnanca prihlásiť a zároveň odhlásiť v pondelok a to isté urobí i v piatok. Zamestnávatelia radšej dohodára nezamestnajú, alebo mu vykážu odpracovaný čas tak, aby sa vyhli opakovaným prihláškam a odhláškam. Pri študentoch, ktorí pracujú na dohodu o brigádnickej práci študenta musí mať od študenta zamestnávateľ potvrdenie o návšteve školy, ktorým preukazuje štatút študenta a iba u jedného zamestnávateľa môže mať podpísané oznámenie a čestné prehlásenie na základe ktorého nebude mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia po splnení podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení. Kde ide vlastne o to, že študent, ktorý zarobí do dvesto eur nie je poistený na dôchodkové poistenie. Akonáhle túto sumu prekročí, tak zo sumy prekračujúcej túto hranicu sa odvádza dôchodkové poistenie. Pre zamestnávateľa tak vzniká povinnosť pri prekročení uvedenej hranice zamestnanca prihlásiť na dôchodkové poistenie a ak na ďalší mesiac neprekročí túto hranicu, tak ho odhlásiť z dôchodkového poistenia. Ďalšou povinnosťou zamestnávateľa, ktorý zamestnáva dohodára, ktorý je nezamestnaný a evidovaný na úrade práce je každý mesiac vyplniť tlačivo *Potvrdenie o príjme*, kde uvádza výšku hrubej mzdy a čistej mzdy vyplatenej zamestnancovi v danom mesiaci. Toto potvrdenie o príjme musí zamestnávateľ vystaviť i v prípade ak v danom mesiaci dohodár nepracoval a mal nulový príjem.

Po preštudovaní viacerých materiálov z rôznych zdrojov, ako aj po spracovaní praktickej časti záverečnej práce – teda analýzy založenia spoločnosti s ručením obmedzeným na Slovensku a jej porovnanie so založením firmy vo Veľkej Británii, *môžeme vyvodit' záver, že bremeno byrokracie leží predovšetkým na nedostatočnej komunikácii a vzájomnej nespolupráci inštitúcií ako aj na ich nepružnosti. Toto všetko má za následok neefektívne vynakladanie zdrojov.*

Informácie o zamestnancoch by si úrady mohli vymieňať medzi sebou a neprenášať tieto povinnosti na zamestnávateľa. Podnikatelia sa sťažujú, že každý z úradníkov nájde nejakú povinnosť, na ktorú oni zabudli.

Príčinou toho sú pravdepodobne okrem slabej informovanosti podnikateľov o zmenách aj nesystémovo zavádzané zmeny v legislatíve a rôzne bariéry vyplývajúce z daňového a odvodového zaťaženia.

Toto prostredie je naklonené takým podnikateľom a špekulantom, ktorí sa v takomto prostredí vyznajú. V súvislosti s tým sa vynára ďalší celospoločenský problém a tým je poskytovanie pomoci podnikateľom, ktorá nie je transparentná a podporuje korupciu v krajine.

Jediným východiskom ako podstatne administratívne odbremeniť podnikateľov je zaviesť kvalitný systém e-Governmentu, podobne ako vo Veľkej Británii.

Veríme, že existuje široký priestor pre lepšie fungovanie štátu a vláda by mala jasne a zrozumiteľne vytýčiť svoje hodnotové a etické princípy a naznačiť strategické ciele a skvalitniť vládnutie v našej krajine. Nastoliť nové normy transparentného vládnutia a pridržať sa etiky.

Záver

V diplomovej práci sa venujeme problematike byrokracie a jej vývoju. Naším hlavným cieľom bolo na základe teoretických poznatkov dôsledne identifikovať, vysvetliť a priblížiť základné pojmy spojené s termínom „byrokracia“. Vysvetliť jej vznik a vývoj a tiež poukázať na jej miesto v súčasnosti ako aj na to, akým smerom sa uberá byrokracia na Slovensku. Identifikovali sme problémy s ňou spojené, priblížili vývoj po súčasnosť a stručne načrtli predstavu možností zníženia byrokratického zaťaženia do budúcnosti.

V práci sme definovali termín byrokracia, analyzovali a popísali sme proces založenia podniku, konkrétne spoločnosti s ručením obmedzeným na Slovensku a rozšírili ho o poznatky súvisiace s administratívnymi činnosťami zakladateľa.

Prínosom našej diplomovej práce je ucelený pohľad na administratívne činnosti a postupnosť krokov pri zakladaní spoločnosti s ručením obmedzeným podľa platnej legislatívy ako aj zhodnotenie podmienok súčasného podnikateľského prostredia a jeho vývoja. Poukázali sme na ťaživú existujúcu byrokraciu na úrovni Slovenska, ale aj na úrovni Európskej únie, ktorej sme členom. Popísali sme proces založenia podniku, konkrétne spoločnosti s ručením obmedzeným na Slovensku, pričom našu pozornosť sme upriamili najmä na poznatky súvisiace s nevyhnutnými administratívnymi úkonmi zakladateľa pri založení s. r. o. v praxi. Proces založenia spoločnosti s ručením obmedzeným sme najprv rozčlenili na fázy a následne sme každú z nich bližšie charakterizovali. Pri spracúvaní údajov sme sa opierali o Obchodný zákonník. Kroky pri zakladaní obchodnej spoločnosti na Slovensku sme porovnali s vybraným štátom Európskej únie, Veľkou Britániou, kde je zakladanie obchodných spoločností výrazne zjednodušené, následne sme zhodnotili byrokratickú záťaž a stručne načrtli možnosti riešenia tejto problematiky. Poukázali sme na to, aký dopad má právna úprava podnikania na náročnosť podnikania, ako aj na nutnosť zníženia byrokratického zaťaženia v štáte do budúcnosti. Môžeme konštatovať, že cieľ našej diplomovej práce sa nám podarilo splniť.

Pri písaní záverečnej práce sme dospeli k názoru, že jediným spôsobom ako znížiť bremeno byrokracie na Slovensku je zaviesť kvalitný e-Government, ktorý bude slúžiť ľuďom, odbremeniť úradníkov a štátu prinesie ušetrenie verejných finančných prostriedkov.

Zoznam použitej literatúry

Knížné a časopisecké zdroje

1. ČAPLÁNOVÁ, A. a kol. 2011. *Teória verejnej voľby*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. 283 s. ISBN 978-80-225-3325-6.
2. ČAPLÁNOVÁ, A. et al. 1997. *Ekonomía a financovanie verejného sektora: (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: TRIAN, s. r. o., Univerzita Mateja Bela, Fakulta financií, 1997. 278 s. ISBN 80-8055-050-6.
3. KELLER, J. 2001. *Sociologie byrokracie a organizace*. Praha: Slon, 2001. 191 s. ISBN 80-85850-15-X.
4. KLUS, M. 2006. *Byrokracia a byrokratizácia vo verejnom sektore*. In *Politické vedy: časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy*. Banská Bystrica: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB, 2006. ISSN 1335-2741, 2006, roč. 9, č. 3, s. 75 – 82.
5. LISÝ, J. 2005. *Makroekonómia I – Výkonnosť ekonomiky a ekonomický rast*. Bratislava: Iura Edition. 2005, 134 s. ISBN 80-80 780-35-8.
6. MEHEŠ, M. 2014. *Súčasný stav podnikateľského prostredia v krajinách V4*. In *Nová ekonomika: vedecký časopis Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava: IRIS, 2014. ISSN 1336-1732.
7. SIČÁKOVÁ- BEBLAVÁ E., et al. 2010. *Teoretické aspekty politicko-administratívnych vzťahov*. Bratislava: Adin, 2010. ISBN 978-80-89244-79-9.
8. MISES, L. *Byrokracie*. Preklad Tereza Urbanová. Praha: Liberální institut, 2002, 205 s. ISBN 80-863-8922-7.
9. WEBER, M. 1997. *Autorita, etika a spoločnosť: pohľad sociologa do dejín*. 1. čes. vyd. Preklad Jan Škoda. Praha: Mladá fronta, 1997. 294 s. 291. ISBN 80-204-0611-5.
10. ŽÁK, M. 2007. *Byrokratické bariéry konkurencieschopnosti*. In *Ekonomická revue: vedecko-odborný časopis Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2007. ISSN 1212-3951. 2007, roč. 10, č. 2/3, s. 213 – 215.

11. Smernica 2006/123/ES o službách na vnútornom trhu
12. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č 25/2004 Z. z.
13. Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)
14. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník
15. Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov
16. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov

Internetové zdroje

17. DIATKA, C. 2006. Byť (dobrým) človekom v obraze života. In: *Filozofia v kontexte globalizujúceho sa sveta*. Zborník príspevkov z 3. slovenského filozofického kongresu konaného v Kongresovom centre SAV v Smoleniciach 7-9. novembra 2005. Iris. [online]. 2006. s. 207 – 212. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://www.sfz.sk/sites/default/files/zborniky/2006_Filozofia_v_kontexte_globalizujuceho_sa_sveta.pdf>
18. Európska komisia. 2009. *Byrokracia – keď menej znamená viac*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/news/business/091023_sk.htm
19. Enterprise Europe Network Slovensko. 2014. *HORIZON 2020*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://www.enterprise-europe-network.sk/?services_17/1028
20. EUR-Lex. 2009. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Tretie strategické hodnotenie programu Lepšia právna regulácia v Európskej únii*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52009DC0015>
21. Finančná správa Slovenská republika. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Infoservis/suhlasSD/2014_05_14_OR_suhlas.pdf
22. FormOnline. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <https://www.form-online.net/sk/vyhody-ltd.html>

23. Slovak Companies. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.skcompanies.sk/sk/anglicka-firma-ltd/zalozit-anglicku-firmu-ltd/kupit-anglicku-firmu-ltd/>
24. Government UK. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <https://www.gov.uk/government/publications/register-a-private-or-public-company-in01>
25. HNonline. 2015. *Slovensko prekvapilo. Podniká sa u nás výrazne lepšie*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://finweb.hnonline.sk/rebricky-124/slovensko-prekvapilo-podnika-sa-u-nas-vyrazne-lepsie-634269>
26. KLUS, M. 2008. *Možnosti dosahovania efektívnosti vo verejnej politike*. [online]. Doktorandský seminár Univerzita Karlova v Prahe. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-110-version1-081119_Klus.ppt.>
27. KOVÁČIKOVÁ, K. 2014. *Slovensko si vylepšilo biznis imidž. Len na papieri*. HNonline. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://finweb.hnonline.sk/slovensko-si-vylepsilo-biznis-imidz-len-na-papieri-634339>
28. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Registrácia daňových subjektov*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=8738>
29. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Obchodny-register-SR/Formulare-na-zapis-udajov-do-obchodneho-registra-pre-podania-v-listinnej-podobe.aspx>
30. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://www.justice.gov.sk/kop/or/or_faq.htm
31. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Civilne-pravo/Formulare.aspx>
32. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. *ESO - Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená verejná správa*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?eso-efektivna-spolahliva-otvorena-verejna-sprava>

33. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. 2015. *Nový operačný program prinesie efektívnejšie súdy a menej byrokracie na úradoch*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: http://www.minv.sk/?aktuality_zahranicna_pomoc_MV_SR&sprava=novy-operacny-program-prinesie-efektivnejsie-sudy-a-menej-byrokracie-na-uradoch
34. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. 2015. *Nový operačný program prinesie efektívnejšie súdy a menej byrokracie na úradoch*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: http://www.minv.sk/?aktuality_zahranicna_pomoc_MV_SR&sprava=novy-operacny-program-prinesie-efektivnejsie-sudy-a-menej-byrokracie-na-uradoch
35. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Jednotné kontaktné miesta v SR. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?jednotne-kontaktne-miesta-v-sr>
36. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: http://www.minv.sk/?odbor_zivnostenskeho_podnikania
37. NEMEC, J. 2007. Miestne samosprávy a korupcia. In: *Zborník príspevkov z protikorupčného seminára v Repišti 26. – 27. 1. 2007*. Transparency International Slovensko. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <<http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/zborn.pdf>>
38. OECD. 2001. *Proceedings of First Workshop of the APEC- OECD Co-operative Initiative on Regulatory Reform, Beijing, China*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.oecd.org/dataoecd/46/19/2506438.pdf>
39. PLENCNEROVÁ, H. 2014. *Počet podnikateľov na Slovensku v rokoch 2012 – 2014*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/1566/category/pravne-formy/article/pocet-podnikatelov-2014.xhtml>
40. Pravda. 2013. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://ukcompany.blog.pravda.sk/2013/03/05/3/>
41. Rokovania vlády SR. 2007. *Agenda lepšej regulácie v Slovenskej republike a Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v Slovenskej republike 2007 – 2012*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-72088
42. RPIC. 2015. *Podnikanie občanov SR v krajinách EU*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://www.rpic.eu/web/rpic/europe/texty/podnikanie.html>

43. RUŽIČKA, V. 2010. Média jako aktéři a zprostředkovatelé veřejné politiky v procesu demokratizace a modernizace společnosti. In: Veřejná politika a prognostika PPF – 039. ISSN 1801-5999. [online] [cit. 2014.12.12.] s. 21 – 22. Dostupné na internete: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/500_039%20-%20Ruzicka.pdf
44. RYS, R. 2009. Debyrokratizace a reformy veřejné správy. COFOLA 2009: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009, ISBN 978-80-210-4821-8. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2009/files/contributions/Rudolf%20Rys%20_911_.pdf
45. SULÍK, R. 2014. *Európska únia môže vytvoriť eurokomisára pre redukciu byrokracie*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://europskaunia.sulik.sk/europska-unia-eurokomisar-pre-redukciu-byrokracie/>
46. SULÍK, R. 2013. *Byrokracia Európskej únie sa vymkla spod kontroly*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://europskaunia.sulik.sk/byrokracia-europskej-unie/>
47. URBAN, L. *Skrátená verzia textu zo skript PA ČR „Sociologie aplikovaná v bezpečnostně právní praxi“*. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: www.sociologie.wz.cz/Dokumenty/Byrokracie.doc
48. Ústredný portál verejných služieb ľuďom. 2014. *Ohlásenie živnosti*. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_ohlasenie-zivnosti/podnikatel
49. VAČKO, F. 2015. *Predseda Európskej komisie Juncker sa vraj v Nemecku neteší veľkej obľube*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://europskaunia.sulik.sk/predseda-europskej-komisie-juncker-nemecko/>
50. VAČKO, F. 2015. *Ako eurokomisár Frans Timmermans bojuje proti horlivým byrokratom*. [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: <http://europskaunia.sulik.sk/eurokomisar-frans-timmermans-proti-byrokratom/>
51. VASILOVÁ, P. Chápanie pojmu demokracia u Platóna. In: Zborník plných príspevkov. 8. študentská vedecká konferencia [online]. s. 532 – 540. [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Olostiak4>

52. VAŠEČKA, M. 2007. Výskumná práca v oblasti verejnej politiky č. 1... Sociologické aspekty korupcie. Bratislava: Adin, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-89244-27-0. [online] [cit. 2014.12.12.] Dostupné na internete: <https://www.fses.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/uvp/sociologicke_aspekty_korupcie.pdf>
53. Anglické spoločnosti s ručením obmedzeným. [online]. [cit. 12. 12. 2014]. Dostupné na internete: <http://www.srocky.sk/zalozenie-spolocnosti/anglicko/>
54. *Audit odporúčaní iniciatívy Small Business Act a rozpracovanie základných odporúčaní EK na podmienky MSP na Slovensku.* [online]. [cit. 30. 03. 2015]. Dostupné na internete: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/audit_odporucani_iniciativy_sba1.pdf
55. <https://managementmania.com/sk/byrokracie-bureaucracy>
56. <http://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/87/category/sro/article/zalozenie-sro.xhtml#sthash.GrZ2RWjV.dpuf>
57. https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_ohlasenie-zivnosti/podnikatel
58. http://www.sroonline.sk/blog_clanok_ako-zalozit-sro-postup-na-zalozenie-sro
59. <http://www.cudzieslova.sk/>
60. <http://economicworld.eu/financie/byrokracia>

Prilohy

Príloha A

Online formulár na založenie Ltd. vo Veľkej Británii

Príloha B

Vzor spoločenskej zmluvy

Spoločenská zmluva o založení spoločnosti, S.R.O.

so sídlom

(ďalej len „spoločnosť“)

Článok I Obchodné meno a sídlo

1. Obchodné meno spoločnosti je:, s.r.o..
2. Sídlom spoločnosti je:

Článok II

Spoločníci

1. Spoločníkmi spoločnosti sú:
 - a)(Meno, priezvisko, narodený, r.č., trvale bytom)
 - b)(Meno, priezvisko, narodený, r.č., trvale bytom)
2. Práva a povinnosti spoločníkov sa riadia príslušnými ustanoveniami tejto spoločenskej zmluvy a zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „Obchodný zákonník“).

Článok III

Predmet podnikania

1. Predmetom podnikania spoločnosti je:
 - a) Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod);

- b) Ubytovacie služby bez poskytovania pohostinských činností;
- c) Čistiace a upratovacie služby;
- d) Činnosť podnikateľských, organizačných a ekonomických poradcov;
- e) Administratívne služby;
- f) Vedenie účtovníctva;
- g) Reklamné a marketingové služby;
- h) Služby požičovní;
- i) Organizovanie kultúrnych a iných spoločenských podujatí;
- j) Prenájom hnutelných vecí;
- k) Počítačové služby;
- l) Nákladná cestná doprava vykonávaná vozidlami s celkovou hmotnosťou do 3,5 t vrátane prípojného vozidla;
- m) Sprostredkovateľská činnosť v oblasti služieb.

Článok IV

Základné imanie, vklady spoločníkov a správca vkladu

1. Základné imanie spoločnosti je 5000,- EUR (slovom päťtisíc eur).
2. Základné imanie spoločnosti je tvorené peňažnými vkladmi spoločníkov do základného imania Spoločnosti, pričom výška vkladu jednotlivých spoločníkov a rozsah ich splatenia je nasledovný:
 - a)(meno, priezvisko) – peňažný vklad vo výške 2500,- EUR je splatený v plnej výške 2500,- EUR;
 - b)(meno, priezvisko) – peňažný vklad vo výške 2500,- EUR je splatený v plnej výške 2500,- EUR.
3. Spoločníci sa dohodli, že správou vkladov spoločníkov do základného imania spoločnosti do vzniku spoločnosti, t.j. do dňa zápisu spoločnosti do obchodného registra, bude poverený zakladajúci spoločník a)

Článok V

Obchodný podiel a podiel na zisku

1. Obchodný podiel predstavuje práva a povinnosti spoločníka a im zodpovedajúcu účasť na spoločnosti. Výška obchodného podielu je stanovená v závislosti od pomeru vkladov jednotlivých spoločníkov k základnému imaniu.
2. Obchodný podiel sa dedí.
3. Podiel na zisku sa stanovuje na základe ročnej závierky.
4. O vyplatení podielov na zisku rozhoduje valné zhromaždenie.

5. Po dobu trvania spoločnosti nemôžu spoločníci žiadať od spoločnosti vrátenie ich vkladu do základného imania spoločnosti.
6. Pokiaľ spoločník zamýšľa previesť svoj obchodný podiel na iného, je povinný ho najskôr ponúknuť doterajším spoločníkom.
7. Prevod obchodného podielu na iného spoločníka alebo inú osobu je možný a podlieha predchádzajúcemu súhlasu valného zhromaždenia.

Článok VI

Orgány spoločnosti

1. Orgánmi spoločnosti sú:
 - a) konatelia,
 - b) valné zhromaždenie.

Článok VII

Konatelia spoločnosti

1. Prvými konateľmi spoločnosti sú
 - a)(Meno, priezvisko, narodený, r.č., trvale bytom)
 - b)(Meno, priezvisko, narodený, r.č., trvale bytom)
2. V mene spoločnosti koná a podpisuje každý konateľ samostatne.

Článok VIII

Valné zhromaždenie

1. Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom spoločnosti.
2. Termín a program valného zhromaždenia spoločnosti treba oznámiť spoločníkom najmenej 7 dní vopred. Valné zhromaždenie zvoláva konateľ spoločnosti písomnou pozvánkou.
3. Každý zo spoločníkov má na každých 100,- EUR svojho vkladu jeden hlas.

4. Ak má spoločnosť jedného spoločníka, vykonáva tento pôsobnosť valného zhromaždenia svojimi písomnými rozhodnutiami.
5. Spoločníci môžu prijímať uznesenia aj mimo valného zhromaždenia. V takom prípade sa proces prijatia rozhodnutia začne tak, že konateľ na návrh ktoréhokoľvek spoločníka predloží všetkým spoločníkom návrh uznesení s požiadavkou písomného zaznamenania hlasovania spoločníka a jeho pripomienok v rámci určenej lehoty na vyjadrenie, ktorá nesmie prekročiť 10 dní. Spoločníci zasielajú svoje hlasovanie a vyjadrenia spoločnosti v tejto lehote. Návrh uznesení odoslaných konateľom a písomné záznamy o hlasovaní spoločníka sa odošlú faxom, e-mailom alebo kuriérom. Ak spoločník neodošle svoje hlasovanie alebo pripomienku Spoločnosti v uvedenej lehote, platí domnienka, že hlasoval proti prijatiu tohto uznesenia. Konatelia oznámia výsledok hlasovania o každom uznesení všetkým spoločníkom.

Článok IX

Rezervný fond

1. Spoločnosť je povinná vytvoriť rezervný fond z čistého zisku vykázaného v riadnej účtovnej závierke za rok, v ktorom sa zisk po prvý raz vytvorí, a to vo výške najmenej 5% z čistého zisku, najviac vo výške 10% základného imania. Rezervný fond sa ročne dopĺňa o 5% z čistého zisku spoločnosti vyčísleného v ročnej účtovnej závierke, a to až kým nedosiahne výšku 10% základného imania.
2. O použití rezervného fondu rozhoduje konateľ spoločnosti, pričom ho možno použiť v rozsahu, v ktorom sa vytvára povinne, len na krytie strát Spoločnosti.

Článok X

Záverečné ustanovenia

1. Spoločnosť sa zakladá na dobu neurčitú.
2. Spoločnosť nevydáva stanovy.
3. Osobám podieľajúcim sa na založení spoločnosti a na prípadných činnostiach smerujúcich k nadobudnutiu oprávnenia na jej činnosť neboli poskytnuté žiadne výhody.
4. Predpokladané náklady spoločnosti súvisiace so založením spoločnosti a jej vznikom predstavujú sumu vo výške 1000,- EUR.
5. Táto spoločenská zmluva je vyhotovená v 5 rovnopisoch.
6. Na akúkoľvek zmenu tejto spoločenskej zmluvy je potrebný súhlas všetkých spoločníkov spoločnosti; zmena sa vykoná písomnými dodatkami k tejto zmluve.
7. Neplatnosť jednotlivých ustanovení tejto zmluvy nemá vplyv na platnosť ostatných jej ustanovení.

8. Vzťahy neupravené v tejto spoločenskej zmluve sa budú spravovať príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

V dňa

.....

(meno, priezvisko)

zakladajúci spoločník

.....

(meno, priezvisko)

zakladajúci spoločník

Príloha C

Vzor zakladateľskej listiny

Zakladateľská listina spoločnosti s ručením obmedzeným

..... (uviesť meno a bydlisko fyzickej osoby alebo názov a sídlo právnickej osoby), týmto zakladá spoločnosť podľa ustanovení § 56-75a a 105-153 Obchodného zákonníka:

1. Obchodné meno spoločnosti:
2. Sídlo spoločnosti:.....
3. Jediným spoločníkom spoločnosti je:

(uviesť spoločníka označením mena a bydliska fyzickej osoby alebo názvu a sídla právnickej osoby)

4. Predmet podnikania spoločnosti zahŕňa nasledovné činnosti:

(uviesť predmet podnikania (činnosti))

5. Výška základného imania spoločnosti je

(uviesť výšku základného imania a výšku vkladu spoločníka. Ak spoločnosť zakladá jeden zakladateľ, v zmysle § 111 ods. 2 ObZ, sa môže zapísať do obchodného registra, len keď je v plnej výške splatené jej základné imanie)

6. Správu vkladu do času vzniku spoločnosti vykonáva

(určenie správcu vkladov podľa § 60 ods. 1 ObZ)

7. Prvým konateľom spoločnosti je:

(uviesť meno a bydlisko a rodné číslo prvého konateľa/ov spoločnosti a spôsob, akým koná/jú v mene spoločnosti; pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené)

8. Spoločnosť vytvorí rezervný fond podľa § 124 ObZ

(uviesť výšku rezervného fondu, ak spoločnosť vytvára rezervný fond pri svojom vzniku, a výšku, do ktorej je spoločnosť povinná rezervný fond dopĺňať, a spôsob dopĺňania)

9.

(uviesť, že spoločnosť neposkytla výhody poskytnuté osobám podieľajúcim sa na založení spoločnosti alebo na činnostiach smerujúcich k nadobudnutiu oprávnenia na jej činnosť, alebo, ak poskytla, uviesť aké)

Napríklad:

„Spoločnosť neposkytla výhody poskytnuté osobám podieľajúcim sa na založení spoločnosti alebo na činnostiach smerujúcich k nadobudnutiu oprávnenia na jej činnosť.“

10. Predpokladané náklady súvisiace so založením a vznikom spoločnosti predstavujú EUR (slovom: eur).

(náklady súvisiace so založením a vznikom spoločnosti predstavujú napríklad súdny poplatok za založenie spoločnosti (v zmysle zákona č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, Sadzobníka súdnych poplatkov, Poplatkov vyberaných v občianskom súdnom konaní, Položky 17, tento poplatok predstavuje sumu vo výške 331,50 EUR, ak je návrh na zápis spoločnosti do Obchodného registra podaný listinne a sumu vo výške 165,75 EUR, ak je podaný návrh na zápis spoločnosti do Obchodného registra elektronicky), poplatok za legalizáciu podpisu notárom na návrhu na zápis spoločnosti do Obchodného registra, poplatok za legalizáciu podpisu konateľa na zakladateľskej listine spoločnosti, atď.)

V, dňa

(podpis zakladateľa spoločnosti)

Príloha D

Podpisový vzor

Podpisový vzor konateľa spoločnosti

..... **S.R.O.**

.....

(meno, priezvisko, rodné číslo, trevale bytom)

súhlasím

s ustanovením do pozície konateľa spoločnosti S.R.O.,

so sídlom(ďalej v texte len „Spoločnosť“).

Ako konateľ Spoločnosti sa budem v mene Spoločnosti podpisovať tak, ako je uvedené nižšie.

V dňa

.....

(meno, priezvisko)

konateľ Spoločnosti

Príloha E

Žiadosť o zápis do Obchodného registra

VZOR žiadosti

(daňový subjekt, IČO, DIČ, sídlo)
(u FO, meno a priezvisko, DIČ, ak jej nebolo pridelené tak dátum narodenia, bydlisko)

Daňový úrad

.....

V dňa.....

Vec: Žiadosť o vydanie súhlasu správcu dane so zápisom obchodnej spoločnosti do OR podľa § 105b Obchodného zákonníka

Spoločnosť Alfa s r.o., IČO:....., DIČ:, so sídlom Vodná 23, Nitra (resp. Ing. Peter Kováč, nar. 10.10.1942, bytom Hlavná 130, Vráble), ako zakladateľ novej spoločnosti s ručením obmedzeným, žiada správcu dane o vydanie súhlasu s prvozápisom spoločnosti Beta, s r.o., so sídlom Mostná č. 5, Nitra do obchodného registra, nakoľko podľa § 105b Obchodného zákonníka spoločnosť s ručením obmedzeným nemôže založiť osoba, ktorá má daňový nedoplatok.

.....

Podpis osoby oprávnenej
konať za spoločnosť
(resp. podpis FO)

Príloha F

Vzor vyhlásenia správcu vkladu

Dolupodpísaný Meno Priezvisko, bytom 012 34 Bratislava, Ulica 1, nar. nar. 1.1.1970, ako správca vkladu podľa § 60 ods. 1 Obchodného zákonníka a článku 6 ods. 5 Spoločenskej zmluvy o založení spoločnosti Názov Firmy, s.r.o. vyhlasujem, že zakladajúci spoločníci spoločnosti Názov Firmy, s.r.o. splatili pred zápisom do obchodného registra svoje peňažné vklady nasledovne:

1. Meno Priezvisko, bytom 012 34 Bratislava, Ulica 1 svoj peňažný vklad vo výške 2500 eur odovzdal správcovi vkladu v súlade s ustanoveniami spoločenskej zmluvy, t.j. ku dňu podania návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra splatil v plnej výške 2500 eur.
2. Meno2 Priezvisko2, bytom 543 21 Bratislava, Ulica 2 svoj peňažný vklad vo výške 2500 eur odovzdal správcovi vkladu v súlade s ustanoveniami spoločenskej zmluvy, t.j. ku dňu podania návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra splatil v plnej výške 2500 eur.

V Bratislave, dňa.....

Meno Priezvisko.....

Príloha G

Formulár žiadosti o registráciu, oznámenie zmien, žiadosť o zrušenie registrácie na daň z príjmov a daň z pridanej hodnoty

Príloha H

Vzor súhlasu so zriadením sídla

SÚHLAS SO ZRIADENÍM SÍDLA

..... (meno, priezvisko) narodený....., rodné číslo.....
trvalé bydlisko

ako vlastník

bytu č..... nachádzajúceho sa na prízemí obytného domu so súp. č., vchod
....., postaveného na parcele č., zapísaného na LV č. vedenom
Správou katastra, pre k.ú, obec(ďalej len
"Nehnutelnosť") v zmysle § 2 ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení
neskorších predpisov

týmto udeľujú súhlas s tým,

aby si spoločnosťs.r.o., zastúpená konateľomv priestoroch
Nehnutelnosti zriadila sídlo a adresu Nehnutelnosti – -zapísal ako
svoje sídlo do príslušného Obchodného registra, živnostenského registra, na daňovom úrade
a/alebo inej evidencie ustanovenej všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Tento súhlas sa udeľuje na dobu neurčitú.

V Bratislave, dňa

.....
(meno, priezvisko)

IN01

Application to register a company

Companies House

A fee is payable with this form.
Please see 'How to pay' on the last page.

✓ **What this form is for**
You may use this form to register a private or public company.

✗ **What this form is NOT for**
You cannot use this form to register a limited liability partnership. To do this, please use form LL IN01.

For further information, please refer to our guidance at www.companieshouse.gov.uk

Part 1 Company details

A1

Company name

To check if a company name is available use our WebCheck service and select the 'Company Name Availability Search' option:

www.companieshouse.gov.uk/info

Please show the proposed company name below.

Proposed company name in full ①

For official use

→ Filling in this form

Please complete in typescript or in bold black capitals.

All fields are mandatory unless specified or indicated by *

① Duplicate names

Duplicate names are not permitted. A list of registered names can be found on our website. There are various rules that may affect your choice of name. More information on this is available in our guidance booklet GP1 at: www.companieshouse.gov.uk

A2

Company name restrictions ②

Please tick the box only if the proposed company name contains sensitive or restricted words or expressions that require you to seek comments of a government department or other specified body.

I confirm that the proposed company name contains sensitive or restricted words or expressions and that approval, where appropriate, has been sought of a government department or other specified body and I attach a copy of their response.

② Company name restrictions

A list of sensitive or restricted words or expressions that require consent can be found in our guidance booklet GP1 at: www.companieshouse.gov.uk

A3

Exemption from name ending with 'Limited' or 'Cyfyngedig' ③

Please tick the box if you wish to apply for exemption from the requirement to have the name ending with 'Limited', 'Cyfyngedig' or permitted alternative.

I confirm that the above proposed company meets the conditions for exemption from the requirement to have a name ending with 'Limited', 'Cyfyngedig' or permitted alternative.

③ Name ending exemption

Only private companies that are limited by guarantee and meet other specific requirements are eligible to apply for this. For more details, please go to our website: www.companieshouse.gov.uk

A4

Company type ④

Please tick the box that describes the proposed company type and members' liability (only one box must be ticked):

- Public limited by shares
- Private limited by shares
- Private limited by guarantee
- Private unlimited with share capital
- Private unlimited without share capital

④ Company type

If you are unsure of your company's type, please go to our website: www.companieshouse.gov.uk

IN01

Application to register a company

A5**Situation of registered office ①**

Please tick the appropriate box below that describes the situation of the proposed registered office (only one box must be ticked):

- England and Wales
 Wales
 Scotland
 Northern Ireland

① Registered office

Every company must have a registered office and this is the address to which the Registrar will send correspondence.

For England and Wales companies, the address must be in England or Wales.

For Welsh, Scottish or Northern Ireland companies, the address must be in Wales, Scotland or Northern Ireland respectively.

A6**Registered office address ②**

Please give the registered office address of your company.

Building name/number

Street

Post town

County/Region

Postcode

② Registered office address

You must ensure that the address shown in this section is consistent with the situation indicated in section A5.

You must provide an address in England or Wales for companies to be registered in England and Wales.

You must provide an address in Wales, Scotland or Northern Ireland for companies to be registered in Wales, Scotland or Northern Ireland respectively.

A7**Articles of association ③**

Please choose one option only and tick one box only.

Option 1

I wish to adopt one of the following model articles in its entirety. Please tick only **one** box.

- Private limited by shares
 Private limited by guarantee
 Public company

Option 2

I wish to adopt the following model articles with additional and/or amended provisions. I attach a copy of the additional and/or amended provision(s). Please tick only **one** box.

- Private limited by shares
 Private limited by guarantee
 Public company

Option 3

I wish to adopt entirely bespoke articles. I attach a copy of the bespoke articles to this application.

③ For details of which company type can adopt which model articles, please go to our website: www.companieshouse.gov.uk

A8**Restricted company articles ④**

Please tick the box below if the company's articles are restricted.

④ Restricted company articles

Restricted company articles are those containing provision for entrenchment. For more details, please go to our website: www.companieshouse.gov.uk

Part 2 Proposed officers

For private companies the appointment of a secretary is optional, however, if you do decide to appoint a company secretary you must provide the relevant details. Public companies are required to appoint at least one secretary.

Private companies must appoint at least one director who is an individual. Public companies must appoint at least two directors, one of which must be an individual.

For a secretary who is an individual, go to Section B1; For a corporate secretary, go to Section C1; For a director who is an individual, go to Section D1; For a corporate director, go to Section E1.

Secretary

B1 Secretary appointments ①

Please use this section to list all the secretary appointments taken on formation.
For a corporate secretary, complete Sections C1-C5.

Title*	
Full forename(s)	
Surname	
Former name(s) ②	

① Corporate appointments
For corporate secretary appointments, please complete section C1-C5 instead of section B.

Additional appointments
If you wish to appoint more than one secretary, please use the 'Secretary appointments' continuation page.

② Former name(s)
Please provide any previous names which have been used for business purposes in the last 20 years. Married women do not need to give former names unless previously used for business purposes.

B2 Secretary's service address ③

Building name/number	
Street	
Post town	
County/Region	
Postcode	
Country	

③ Service address
This is the address that will appear on the public record. This does not have to be your usual residential address.

Please state 'The Company's Registered Office' if your service address will be recorded in the proposed company's register of secretaries as the company's registered office.

If you provide your residential address here it will appear on the public record.

B3 Signature ④

I consent to act as secretary of the proposed company named in Section A1.

Signature	Signature X	X
-----------	----------------	---

④ Signature
The person named above consents to act as secretary of the proposed company.

IN01

Application to register a company

Corporate secretary

C1	Corporate secretary appointments ①	
	Please use this section to list all the corporate secretary appointments taken on formation.	
Name of corporate body/firm		① Additional appointments If you wish to appoint more than one corporate secretary, please use the 'Corporate secretary appointments' continuation page. Registered or principal address This is the address that will appear on the public record. This address must be a physical location for the delivery of documents. It cannot be a PO box number (unless contained within a full address), DX number or LP (Legal Post in Scotland) number.
Building name/number		
Street		
Post town		
County/Region		
Postcode		
Country		
C2	Location of the registry of the corporate body or firm	
	Is the corporate secretary registered within the European Economic Area (EEA)? → Yes Complete Section C3 only → No Complete Section C4 only	
C3	EEA companies ②	
	Please give details of the register where the company file is kept (including the relevant state) and the registration number in that register.	② EEA A full list of countries of the EEA can be found in our guidance: www.companieshouse.gov.uk ③ This is the register mentioned in Article 3 of the First Company Law Directive (68/151/EEC).
Where the company/firm is registered ③		
Registration number		
C4	Non-EEA companies	
	Please give details of the legal form of the corporate body or firm and the law by which it is governed. If applicable, please also give details of the register in which it is entered (including the state) and its registration number in that register.	④ Non-EEA Where you have provided details of the register (including state) where the company or firm is registered, you must also provide its number in that register.
Legal form of the corporate body or firm		
Governing law		
If applicable, where the company/firm is registered ④		
Registration number		
C5	Signature ⑤	
	I consent to act as secretary of the proposed company named in Section A1 .	⑤ Signature The person named above consents to act as corporate secretary of the proposed company.
Signature	Signature X X	

IN01

Application to register a company

Director

D1	Director appointments ①	
	Please use this section to list all the director appointments taken on formation. For a corporate director, complete Sections E1-E5.	① Appointments Private companies must appoint at least one director who is an individual. Public companies must appoint at least two directors, one of which must be an individual.
Title*		② Former name(s) Please provide any previous names which have been used for business purposes in the last 20 years. Married women do not need to give former names unless previously used for business purposes. ③ Country/State of residence This is in respect of your usual residential address as stated in section D4 ④ Business occupation If you have a business occupation, please enter here. If you do not, please leave blank. Additional appointments If you wish to appoint more than one director, please use the 'Director appointments' continuation page.
Full forename(s)		
Surname		
Former name(s) ②		
Country/State of residence ③		
Nationality		
Date of birth	d d m m y y y y	
Business occupation (if any) ④		

D2	Director's service address ⑤	
	Please complete the service address below. You must also fill in the director's usual residential address in Section D4 .	⑤ Service address This is the address that will appear on the public record. This does not have to be your usual residential address. Please state 'The Company's Registered Office' if your service address will be recorded in the proposed company's register of directors as the company's registered office. If you provide your residential address here it will appear on the public record.
Building name/number		
Street		
Post town		
County/Region		
Postcode		
Country		

D3	Signature ⑥	
	I consent to act as director of the proposed company named in Section A1 .	⑥ Signature The person named above consents to act as director of the proposed company.
Signature	Signature X	X

This page is not shown on the public record

Do not cover this barcode

D4

Director's usual residential address ^①

	Please complete your usual residential address below.						
Building name/number							
Street							
Post town							
County/Region							
Postcode							
Country							

① New director's usual residential address

Please state 'Same as service address' in this section if your usual residential address is recorded in the company's proposed register of director's residential addresses as 'Same as service address'.

You cannot state 'Same as service address' if your service address has been stated in Section D2 as 'The Company's Registered Office'. You will need to complete the address in full.

This address cannot be a PO Box, DX or LP (Legal Post in Scotland) number.

Section 243 of
Companies Act 2006

Section 243 exemption ^②

Only tick the box below if you are in the process of applying for, or have been granted, exemption by the Registrar from disclosing your usual residential address to credit reference agencies under section 243 of the Companies Act 2006.

Different postal address:

If you are applying for, or have been granted, a section 243 exemption, please post this whole form to the different postal address below:
The Registrar of Companies, PO Box 4082, Cardiff, CF14 3WE.

Where you are applying for a section 243 exemption with this notice, the application and this form must be posted together.

② If you are currently in the process of applying for, or have been granted, a section 243 exemption, you may wish to check you have not entered your usual residential address in Section D2 as this will appear on the public record.

IN01

Application to register a company

Director

D1 Director appointments ①	
Please use this section to list all the director appointments taken on formation. For a corporate director, complete Sections E1-E5.	
Title*	
Full forename(s)	
Surname	
Former name(s) ②	
Country/State of residence ③	
Nationality	
Date of birth	d d m m y y y y
Business occupation (if any) ④	

① Appointments
Private companies must appoint at least one director who is an individual. Public companies must appoint at least two directors, one of which must be an individual.

② Former name(s)
Please provide any previous names which have been used for business purposes in the last 20 years. Married women do not need to give former names unless previously used for business purposes.

③ Country/State of residence
This is in respect of your usual residential address as stated in Section D4

④ Business occupation
If you have a business occupation, please enter here. If you do not, please leave blank.

Additional appointments
If you wish to appoint more than one director, please use the 'Director appointments' continuation page.

D2 Director's service address ⑤	
Please complete the service address below. You must also fill in the director's usual residential address in Section D4 .	
Building name/number	
Street	
Post town	
County/Region	
Postcode	
Country	

⑤ Service address
This is the address that will appear on the public record. This does not have to be your usual residential address.

Please state 'The Company's Registered Office' if your service address will be recorded in the proposed company's register of directors as the company's registered office.

If you provide your residential address here it will appear on the public record.

D3 Signature ⑥	
I consent to act as director of the proposed company named in Section A1 .	
Signature	Signature X X

⑥ Signature
The person named above consents to act as director of the proposed company.

This page is not shown on the public record

Do not cover this barcode

D4

Director's usual residential address ^①

	Please complete your usual residential address below.						
Building name/number							
Street							
Post town							
County/Region							
Postcode							
Country							

① New director's usual residential address

Please state 'Same as service address' in this section if your usual residential address is recorded in the company's proposed register of director's residential addresses as 'Same as service address'.

You cannot state 'Same as service address' if your service address has been stated in section D2 as 'The Company's Registered Office'. You will need to complete the address in full.

This address cannot be a PO Box, DX or LP (Legal Post in Scotland) number.

Section 243 of
Companies Act 2006

Section 243 exemption ^②

Only tick the box below if you are in the process of applying for, or have been granted, exemption by the Registrar from disclosing your usual residential address to credit reference agencies under section 243 of the Companies Act 2006.

Different postal address:

If you are applying for, or have been granted, a section 243 exemption, please post this whole form to the different postal address below:
The Registrar of Companies, PO Box 4082, Cardiff, CF14 3WE.

Where you are applying for a section 243 exemption with this notice, the application and this form must be posted together.

② If you are currently in the process of applying for, or have been granted, a section 243 exemption, you may wish to check you have not entered your usual residential address in Section D2 as this will appear on the public record.

IN01

Application to register a company

Corporate director

E1	Corporate director appointments ¹	
	Please use this section to list all the corporate directors taken on formation.	
Name of corporate body or firm		1 Additional appointments If you wish to appoint more than one corporate director, please use the 'Corporate director appointments' continuation page. Registered or principal address This is the address that will appear on the public record. This address must be a physical location for the delivery of documents. It cannot be a PO box number (unless contained within a full address), DX number or LP (Legal Post in Scotland) number.
Building name/number		
Street		
Post town		
County/Region		
Postcode		
Country		
E2	Location of the registry of the corporate body or firm	
	Is the corporate director registered within the European Economic Area (EEA)? → Yes Complete Section E3 only → No Complete Section E4 only	
E3	EEA companies ²	
	Please give details of the register where the company file is kept (including the relevant state) and the registration number in that register.	2 EEA A full list of countries of the EEA can be found in our guidance: www.companieshouse.gov.uk 3 This is the register mentioned in Article 3 of the First Company Law Directive (68/151/EEC).
Where the company/firm is registered ³		
Registration number		
E4	Non-EEA companies	
	Please give details of the legal form of the corporate body or firm and the law by which it is governed. If applicable, please also give details of the register in which it is entered (including the state) and its registration number in that register.	4 Non-EEA Where you have provided details of the register (including state) where the company or firm is registered, you must also provide its number in that register.
Legal form of the corporate body or firm		
Governing law		
If applicable, where the company/firm is registered ⁴		
If applicable, the registration number		
E5	Signature ⁵	
	I consent to act as director of the proposed company named in Section A1 .	5 Signature The person named above consents to act as corporate director of the proposed company.
Signature	Signature X	

Part 3 Statement of capital

Does your company have share capital?

→ **Yes** Complete the sections below.

→ **No** Go to **Part 4 (Statement of guarantee)**.

F1 Share capital in pound sterling (£)

Please complete the table below to show each class of shares held in pound sterling.
If all your issued capital is in sterling, only complete **Section F1** and then go to **Section F4**.

Class of shares (E.g. Ordinary/Preference etc.)	Amount paid up on each share ①	Amount (if any) unpaid on each share ①	Number of shares ②	Aggregate nominal value ③
				£
				£
				£
				£
Totals				£

F2 Share capital in other currencies

Please complete the table below to show any class of shares held in other currencies.
Please complete a separate table for each currency.

Currency	Class of shares (E.g. Ordinary/Preference etc.)	Amount paid up on each share ①	Amount (if any) unpaid on each share ①	Number of shares ②	Aggregate nominal value ③
Totals					

Currency	Class of shares (E.g. Ordinary/Preference etc.)	Amount paid up on each share ①	Amount (if any) unpaid on each share ①	Number of shares ②	Aggregate nominal value ③
Totals					

F3 Totals

Please give the total number of shares and total aggregate nominal value of issued share capital.

Total number of shares

Total aggregate
nominal value ④

④ **Total aggregate nominal value**
Please list total aggregate values in
different currencies separately. For
example: £100 + €100 + \$10 etc.

① Including both the nominal value and any
share premium.

② Total number of issued shares in this class.

③ Number of shares issued multiplied by
nominal value of each share.

Continuation Pages

Please use a Statement of Capital continuation
page if necessary.

IN01
Application to register a company

F4 **Statement of capital** (Prescribed particulars of rights attached to shares)

Please give the prescribed particulars of rights attached to shares for each class of share shown in the statement of capital share tables in **Sections F1** and **F2**.

Class of share

Prescribed particulars
①

① Prescribed particulars of rights attached to shares

The particulars are:

- a. particulars of any voting rights, including rights that arise only in certain circumstances;
- b. particulars of any rights, as respects dividends, to participate in a distribution;
- c. particulars of any rights, as respects capital, to participate in a distribution (including on winding up); and
- d. whether the shares are to be redeemed or are liable to be redeemed at the option of the company or the shareholder and any terms or conditions relating to redemption of these shares.

A separate table must be used for each class of share.

Continuation pages

Please use the next page or a 'Statement of Capital (Prescribed particulars of rights attached to shares)' continuation page if necessary.

IN01
Application to register a company

Class of share		
Prescribed particulars ①		<p>① Prescribed particulars of rights attached to shares</p> <p>The particulars are:</p> <ul style="list-style-type: none">a. particulars of any voting rights, including rights that arise only in certain circumstances;b. particulars of any rights, as respects dividends, to participate in a distribution;c. particulars of any rights, as respects capital, to participate in a distribution (including on winding up); andd. whether the shares are to be redeemed or are liable to be redeemed at the option of the company or the shareholder and any terms or conditions relating to redemption of these shares. <p>A separate table must be used for each class of share.</p> <p>Continuation pages</p> <p>Please use a 'Statement of capital (Prescribed particulars of rights attached to shares)' continuation page if necessary.</p>

IN01

Application to register a company

F5

Initial shareholdings

This section should only be completed by companies incorporating with share capital.

Please complete the details below for each subscriber.

The addresses will appear on the public record. These do not need to be the subscribers' usual residential address.

Initial shareholdings

Please list the company's subscribers in alphabetical order.

Please use an 'Initial shareholdings' continuation page if necessary.

Subscriber's details	Class of share	Number of shares	Currency	Nominal value of each share	Amount (if any) unpaid	Amount paid
Name						
Address						
Name						
Address						
Name						
Address						
Name						
Address						
Name						
Address						

Part 4 Statement of guarantee

Is your company limited by guarantee?

→ **Yes** Complete the sections below.

→ **No** Go to **Part 5** (Statement of compliance).

G1**Subscribers**

Please complete this section if you are a subscriber of a company limited by guarantee. The following statement is being made by each and every person named below.

I confirm that if the company is wound up while I am a member, or within one year after I cease to be a member, I will contribute to the assets of the company by such amount as may be required for:

- payment of debts and liabilities of the company contracted before I cease to be a member;
- payment of costs, charges and expenses of winding up, and;
- adjustment of the rights of the contributors among ourselves, not exceeding the specified amount below.

1 Name

Please use capital letters.

2 Address

The addresses in this section will appear on the public record. They do not have to be the subscribers' usual residential address.

3 Amount guaranteed

Any valid currency is permitted.

Continuation pages

Please use a 'Subscribers' continuation page if necessary.

Subscriber's detailsForename(s) **1**Surname **1**Address **2**

Postcode

Amount guaranteed **3****Subscriber's details**Forename(s) **1**Surname **1**Address **2**

Postcode

Amount guaranteed **3****Subscriber's details**Forename(s) **1**Surname **1**Address **2**

Postcode

Amount guaranteed **3**

IN01

Application to register a company

Subscriber's details	
Forename(s) ❶	
Surname ❶	
Address ❷	
Postcode	
Amount guaranteed ❸	

Subscriber's details	
Forename(s) ❶	
Surname ❶	
Address ❷	
Postcode	
Amount guaranteed ❸	

Subscriber's details	
Forename(s) ❶	
Surname ❶	
Address ❷	
Postcode	
Amount guaranteed ❸	

Subscriber's details	
Forename(s) ❶	
Surname ❶	
Address ❷	
Postcode	
Amount guaranteed ❸	

Subscriber's details	
Forename(s) ❶	
Surname ❶	
Address ❷	
Postcode	
Amount guaranteed ❸	

- ❶ **Name**
Please use capital letters.
 - ❷ **Address**
The addresses in this section will appear on the public record. They do not have to be the subscribers' usual residential address.
 - ❸ **Amount guaranteed**
Any valid currency is permitted.
- Continuation pages**
Please use a 'Subscribers' continuation page if necessary.

Part 5 Statement of compliance

This section must be completed by all companies.

Is the application by an agent on behalf of all the subscribers?

- **No** Go to **Section H1** (Statement of compliance delivered by the subscribers).
- **Yes** Go to **Section H2** (Statement of compliance delivered by an agent).

H1 Statement of compliance delivered by the subscribers ¹

Please complete this section if the application is not delivered by an agent for the subscribers of the memorandum of association.

I confirm that the requirements of the Companies Act 2006 as to registration have been complied with.

¹ Statement of compliance delivered by the subscribers
Every subscriber to the memorandum of association must sign the statement of compliance.

Subscriber's signature

Signature

X

X

Subscriber's signature

Signature

X

X

Subscriber's signature

Signature

X

X

Subscriber's signature

Signature

X

X

Subscriber's signature

Signature

X

X

Subscriber's signature

Signature

X

X

Subscriber's signature

Signature

X

X

Subscriber's signature

Signature

X

X

IN01
Application to register a company

Subscriber's signature	Signature X	X	Continuation pages Please use a 'Statement of compliance delivered by the subscribers' continuation page if more subscribers need to sign.
Subscriber's signature	Signature X	X	
Subscriber's signature	Signature X	X	
Subscriber's signature	Signature X	X	

H2

Statement of compliance delivered by an agent

Please complete this section if this application is delivered by an agent for the subscribers to the memorandum of association.

Agent's name											
Building name/number											
Street											
Post town											
County/Region											
Postcode	<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>										
Country											
	I confirm that the requirements of the Companies Act 2006 as to registration have been complied with.										
Agent's signature	Signature X										

X

IN01

Application to register a company

Presenter information

You do not have to give any contact information, but if you do it will help Companies House if there is a query on the form. The contact information you give will be visible to searchers of the public record.

Contact name

Company name

Address

Post town

County/Region

Postcode

Country

DX

Telephone

Certificate

We will send your certificate to the presenters address (shown above) or if indicated to another address shown below:

- At the registered office address (Given in Section A6).
- At the agents address (Given in Section H2).

Checklist

We may return forms completed incorrectly or with information missing.

Please make sure you have remembered the following:

- You have checked that the proposed company name is available as well as the various rules that may affect your choice of name. More information can be found in guidance on our website.
- If the name of the company is the same as one already on the register as permitted by The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions) Regulations 2008, please attach consent.
- You have used the correct appointment sections.
- Any addresses given must be a physical location. They cannot be a PO Box number (unless part of a full service address), DX or LP (Legal Post in Scotland) number.
- The document has been signed, where indicated.
- All relevant attachments have been included.
- You have enclosed the Memorandum of Association.
- You have enclosed the correct fee.

Important information

Please note that all information on this form will appear on the public record, apart from information relating to usual residential addresses.

How to pay

A fee is payable on this form.

Make cheques or postal orders payable to 'Companies House'. For information on fees, go to: www.companieshouse.gov.uk

Where to send

You may return this form to any Companies House address, however for expediency we advise you to return it to the appropriate address below:

For companies registered in England and Wales:

The Registrar of Companies, Companies House,
Crown Way, Cardiff, Wales, CF14 3UZ.
DX 33050 Cardiff.

For companies registered in Scotland:

The Registrar of Companies, Companies House,
Fourth floor, Edinburgh Quay 2,
139 Fountainbridge, Edinburgh, Scotland, EH3 9FF.
DX ED235 Edinburgh 1
or LP - 4 Edinburgh 2 (Legal Post).

For companies registered in Northern Ireland:

The Registrar of Companies, Companies House,
Second Floor, The Linenhall, 32-38 Linenhall Street,
Belfast, Northern Ireland, BT2 8BG.
DX 481 N.R. Belfast 1.

Section 243 exemption

If you are applying for, or have been granted a section 243 exemption, please post this whole form to the different postal address below:

The Registrar of Companies, PO Box 4082,
Cardiff, CF14 3WE.

Further information

For further information, please see the guidance notes on the website at www.companieshouse.gov.uk or email enquiries@companieshouse.gov.uk

This form is available in an alternative format. Please visit the forms page on the website at www.companieshouse.gov.uk

DIČ

Identifikačné číslo pre DPH

S K

III. Právnická osoba

Obchodné meno alebo názov

Právna forma IČO (ak bolo pridelené na území SR)

IV. Adresa trvalého pobytu alebo sídla

Ulica Súpisné/orientačné číslo

PSC Obec

Štát

Číslo telefónu*

E-mail*

V. Miesto podnikania (ak nie je totožné s trvalým pobytom)

Stála prevádzkareň / prevádzkareň na území Slovenskej republiky

(vyznačí sa x)

Názov a umiestnenie miesta podnikania alebo stálej prevádzkarne / prevádzkarne

Ulica Súpisné/orientačné číslo

PSC Obec

VI. Organizačná zložka podľa Obchodného zákonníka (vyplní aj organizačná zložka zahraničnej osoby)

IČO organizačnej zložky (vrátane poradového čísla)

Názov a umiestnenie organizačnej zložky

Ulica Súpisné/orientačné číslo

PSC Obec

VII. Osoba oprávnená konať (vyplní právnická osoba)

Titul uvádzaný pred menom Meno

Priezvisko Titul uvádzaný za menom

IČO Rodné číslo Dátum narodenia

ak ide o fyzickú osobu s bydliskom mimo územia SR

DIČ

Identifikačné číslo pre DPH

S K

VIII. Čísla účtov v bankách, na ktorých sú sústredenú peňažné prostriedky z podnikateľskej činnosti

Čísla účtov v bankách v Slovenskej republike

IBAN

 Založenie účtu Zrušenie účtu

IBAN

 Založenie účtu Zrušenie účtu

IBAN

 Založenie účtu Zrušenie účtu

IBAN

 Založenie účtu Zrušenie účtu

Účty zriadené v zahraničí

IBAN

 Založenie účtu Zrušenie účtu

Štát, v ktorom je účet zriadený

Názov účtu

Úplný názov a adresa banky

IBAN

 Založenie účtu Zrušenie účtu

Štát, v ktorom je účet zriadený

Názov účtu

Úplný názov a adresa banky

IX. Adresa na doručovanie na území členského štátu²⁾

Ulica

Súpisné/orientačné číslo

 /

PSČ

Obec

Štát

DIČ

Identifikačné číslo pre DPH

S K

X. Splnomocnenec na doručovanie v tuzemsku³⁾

 Splnomocnenec – fyzická osoba

DIČ (ak bolo pridelené)

Rodné číslo

Meno

Priezvisko

 Splnomocnenec – právnická osoba

DIČ (ak bolo pridelené)

IČO

Obchodné meno alebo názov

Ulica

Súpisné/orientačné číslo

PSC

Obec

Počet príloh

(uvedie sa v závislosti od príslušnej dane, ku ktorej sa žiadosť vzťahuje)

Dátum

. . 2 0

Vyhlasujem, že všetky uvedené údaje sú správne a úplné a že som si vedomý dôsledkov spojených s ich uvedením.

Podpis

XI. Poznámky

XII. Záznamy správcu dane

1) V prípade označenia tejto možnosti sa v časti II. až X. uvádzajú údaje zástupcu skupiny. Údaje o členoch skupiny sa uvádzajú v prílohe k žiadosti.

2) § 30 ods. 5 daňového poriadku.

3) § 9 ods. 11 daňového poriadku, potrebné doložiť plnomocenstvo.

*) Nepovinný údaj.

PRÍLOHA 1 - DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY

(vyznačí sa x)

☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 4 ods. 1 zákona	mesiac a rok dosiahnutia obratu
	Obrat za posledných 12 predchádzajúcich po sebe idúcich kalendárnych mesiacov (v eurách)*	. 2 0
☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 4 ods. 2 zákona	
☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 4 ods. 4 zákona	
	Dátum nadobudnutia podniku alebo jeho časti, alebo dodania stavby alebo prijatia platby pred jej dodaním	. 2 0
☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 5 zákona	
☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 6 ods. 1 zákona	
	Celková hodnota bez dane dodaného tovaru do tuzemska formou zásielkového predaja (v eurách)*	
☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 6 ods. 2 zákona	
☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 6 ods. 3 zákona	
☐	Registrácia za platiteľa dane z pridanej hodnoty po skončení konania o dedičstve podľa § 83 zákona	
	Dátum nadobudnutia majetku dedičstvom	. 2 0
☐	Zmena registrácie platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 6a ods. 1 zákona	Deň, keď osoba registrovaná podľa § 5 alebo § 6 zákona prestala spĺňať status zahraničnej osoby
	☐ z registrácie podľa § 5 zákona na registráciu podľa § 4 zákona	
	☐ z registrácie podľa § 6 zákona na registráciu podľa § 4 zákona	. 2 0
☐	Zmena registrácie platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa § 6a ods. 2 zákona	Deň, keď zahraničná osoba registrovaná podľa § 4 zákona prestala mať v tuzemsku sídlo, miesto podnikania, prevádzkareň, bydlisko alebo miesto, kde sa obvykle zdržiava
	☐ z registrácie podľa § 4 zákona na registráciu podľa § 5 zákona	
	☐ z registrácie podľa § 4 zákona na registráciu podľa § 6 zákona	. 2 0
☐	Registrácia pred nadobudnutím tovaru v tuzemsku z iného členského štátu podľa § 7 ods. 1 zákona	
	Celková hodnota tovaru bez dane nadobudnutého z iných členských štátov v kalendárnom roku (v eurách)*	
☐	Registrácia pred nadobudnutím tovaru v tuzemsku z iného členského štátu podľa § 7 ods. 2 zákona	
☐	Registrácia pred prijatím služby z iného členského štátu alebo pred dodaním služby do iného členského štátu podľa § 7a zákona	

*) Nepovinný údaj.

PRÍLOHA 2 - DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY (člen skupiny)

- Registrácia člena skupiny Zmena registrácie skupiny z dôvodu prístúpenia nového člena vystúpenia člena
 zániku člena bez likvidácie
 prístúpenie právneho nástupcu zaniknutého člena skupiny
- (vyznačí sa x)

I. Člen skupiny

Miestne príslušný daňový úrad člena skupiny

IČ pre DPH (ak bolo pridelené) alebo DIČ

IČO

Rodné číslo

Obchodné meno alebo názov

II. Sídlo (právnická osoba), miesto trvalého pobytu (fyzická osoba)

Ulica

Súpisné/orientačné číslo

PSČ

Obec

Štát

Číslo telefónu*

E-mail*

III. Adresa miesta podnikania alebo prevádzkarne v tuzemsku (uvedie osoba so sídlom alebo trvalým pobytom v zahraničí)

Ulica

Súpisné/orientačné číslo

PSČ

Obec

Číslo telefónu*

E-mail*

IV. Štatutárny zástupca

Meno

Priezvisko

Rodné číslo

Dátum narodenia

ak ide o fyzickú
osobu s bydliskom
mimo územia SR

Potvrdzujem, že osoba uvedená ako zástupca skupiny je určená členmi skupiny na zastupovanie skupiny na účely uplatňovania dane z pridanej hodnoty.

Dátum

. . 2 0

Som si vedomý zodpovednosti za povinnosti skupiny vyplývajúce zo zákona o DPH a zo zákona o správe daní a poplatkov.

Podpis

*) Nepovinný údaj.